

MATIĆA

*Blagoslovljen Božić i sretnu
Novu godinu Hrvatima
diljem svijeta!*

Mladi pijanist Antonio Macan
- HRVATSKI VIRTUOZ S MAJNE

Katarina Fuček posjetila
Hrvate u Južnoj Americi

**Obljetnica Hrvatske
katoličke misije u Essenu**

9 771330 214009

Ne znam kako je vama, ali meni je ova godina proletjela nevjerojatno brzo. Možda to ide s godinama; što smo stariji, to bismo da vrijeme dulje traje!? No svakako tomu pridonosi i činjenica da je dinamika zbivanja u Hrvatskoj, a posredno i u HMI-u

2006., bila u nekom novom zamahu. O tome ste mogli čitati iz broja u broj i u našem časopisu. Obično se u ovo doba godine prave analize, osvrti i projekcije za budućnost. Ja to ne želim sada činiti, jer sam u duhu Adventa, tj. Došašća, mislima usredotočen na dolazeće blagdane rođenja Isusova. Oni nas upućuju na razmišljanje o univerzalnim duhovnim, etičkim i moralnim vrijednostima, počevši od sebe pa do svoje obitelji, uže i šire sredine, društva i zajednice u kojoj živimo. Naravno, uz temeljnu i ohrabrujuću poruku Božića, a to su mir, radost i veselje svim ljudima dobre volje. Nadam se da će toga biti mnogo više u godini 2007., barem što se nas Hrvata tiče. Iako, ako je suditi po komercijalnoj strani, mnogo razmišljanja neće biti, sve tamo do siječnja, dok ne stignu kartičarski računi. Lani se potrošilo 10 milijardi kuna, a već sada trgovci predviđaju porast do 40 posto!!?

A sada, nekoliko riječi o našem časopisu i o važnim aktualnostima vezanima za njega. Uobičajeno je da se *Matica*, osim individualnim pretplatnicima, šalje na dar i brojnim hrvatskim organizacijama, udrugama i misijama diljem svijeta, s nakanom da što više aktivnih zajednica prima našu reviju.

Troškove ovog časopisa najvećim dijelom financira Vlada RH iz državnoga proračuna. Pretplata se nije povećavala više od 11 godina, a troškovi su u međuvremenu znatno porasli. Velika je stavka u troškovniku poštarina, pogotovo ona zračnim prijevozom. Kako bismo pokrili barem troškove slanja *Matice*, koju primamo kao dar na svoju kućnu adresu, primorani smo od sljedeće godine povišiti pretplatu za zračnu poštu. Tako će pretplata od 1. siječnja 2007. iznositi: 60 USD za SAD, Novi Zeland, Južnu Afriku i zemlje Južne Amerike; 65 CAD za Kanadu; 80 AUD za Australiju. Pretplata za običnu poštu ostat će nepromijenjena.

U ovom, blagdanskom broju naći ćete, vama na dar, i naš kalendar za godinu 2007.

U nadi da ćemo putem ove, naše *Matice* i dalje biti povezani hrvatskim zajedništvom diljem svijeta, Uredništvo vam želi mnogo zdravlja, sreće i veselja tijekom skorih blagdana, kao i u novoj, 2007. godini.

Urednik

I don't know how it was for you, but for me this year just flew by at an amazing speed. Perhaps that's the way it goes when age starts catching up with you; the older we get, the more we wish time would last longer!? But part of the reason is certainly that the pace of events in Croatia in 2006, and indirectly also here at the CHF, have taken on a new impetus. You had an opportunity to read all about it in our magazine.

This is the time of year usually set aside for analysis, a look back and for projections of what the future holds in store. I do not wish to delve into this now, being in the spirit of the Advent, my thoughts focused on the coming holiday celebrating the birth of Christ. The coming days suggest a need to give thought to universal spiritual, ethical and moral values, starting from oneself and on to our families, the closer and wider neighbourhood and the society and communities in which we live. With, of course, the underlying and encouraging message of Christmas – peace, joy and merriment to all people of good will. I hope there will be much more of that in 2007, at least as far as we Croats are concerned. Although, judging by the commercial side of things, there won't be much time given to thought, at least until January when the credit card bills arrive. 10 billion kunas were spent last year and retailers are forecasting a rise in spending of up to 40 percent this year!!?

A few words now about our magazine and important developments related to it. It has become a custom that *Matica* magazine, besides to individual subscribers, is sent as a gift to numerous Croatian organisations, associations and missions around the world, with intention that as many of active communities as possible receive our magazine.

The costs of this magazine are for the main part covered by Budget funds allocated by Croatian Government. Our subscription fee has not been increased in over 11 years while expenses have grown considerably during the same period. A large part of the expense is made up of postal fees, especially airmail. In order to cover at least the expense of delivering *Matica* magazine, which comes to your doorstep as our gift, we are forced, as of next year, to raise the price of overseas (air mail) subscriptions. Subscriptions will as of the 1st of January, 2007, be: 60 USD for the USA, New Zealand, South Africa and the countries of South America; 65 CAD for Canada; 80 AUD for Australia.

Subscription for regular mail delivery will remain unchanged.

In this holiday issue you will find our gift to you, the 2007 *Matica* calendar.

In the hope that our Croatian unity will continue to connect us around the world through our *Matica* magazine, the editorial staff wishes you plenty of good health, happiness and joy through the coming holidays and in the New Year 2007.

The Editor

Mjesečna revija / Monthly magazine
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
CROATIAN HERITAGE FOUNDATION

GODIŠTE / VOLUME LVI
Broj / No. 12/2006.

RAVNATELJICA HMI / DIRECTOR CHF
Katarina Fuček

GLAVNI UREDNIK / CHIEF EDITOR
Nenad Zakarija

IZVRŠNI UREDNIK / EXECUTIVE EDITOR
Hrvoje Salopek

POMOĆNICA GLAVNOG UREDNIKA /
ASSISTANT EDITOR
Diana Šimurina-Šoufek

LEKTOR / LANGUAGE EDITOR
Tomislav Salopek

UREDNIŠTVO / EDITORIAL STAFF
Željka Lešić, Ivana Rora, Vesna Kukavica

TAJNICA / SECRETARY
Snježana Radoš

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116, Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

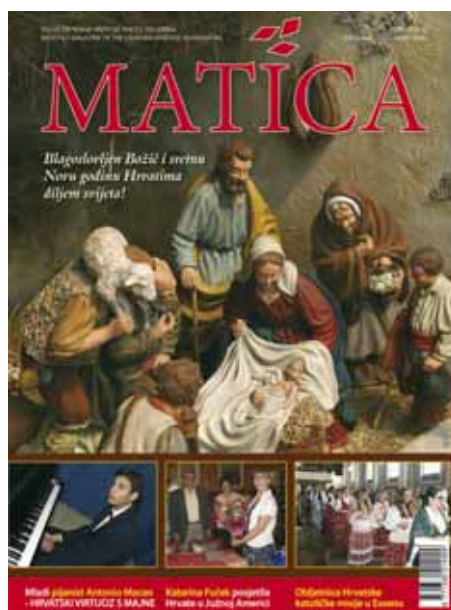
GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
(zračnom poštom / airmail)
SAD / USA 40 USD, Kanada / Canada 55 CAD,
Australija / Australia 55 AUD, Novi Zeland / New Zealand 40 USD,
Južna Afrika / South Africa 40 USD,
Južna Amerika / South America 40 USD
(običnom poštom / regular mail)
Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 KN

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

DIZAJN I PRIPREMA / LAYOUT & DESIGN
Krunoslav Vilček

TISAK / PRINT: Stega, Zagreb

Razgovor s Filipom Damjanovićem, načelnikom MUP-a

str. 16

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

- 4 Božićna i novogodišnja čestitka
- 5 Ravnateljica HMI-a posjetila Hrvate u Južnoj Americi
- 8 Hrvati iz Salzburga posjetili HMI
- 25 Muzej hrvatskoga iseljeničtva
- 48 Projekt EKO-ETNO Hrvatska

DOMOVINA

- 9 Obilježnica Humanitarne organizacije DORA
- 10 Prijelomni događaji obrane Hrvatske potkraj 1991.
- 16 Razgovor o stjecanju hrvatskoga državljanstva - Filip Damjanović, načelnik MUP-a
- 34 Razgovor s prof. Josipom Barlekom, stručnjakom za hrvatske božićne jasllice
- 53 Posljednji kožušar u Slavoniji
- 54 Glagoljica nekad i sad - razgovori
- 64 Novi izazovi hrvatskih športaša u 2007.

SVIJET

- 22 Antonio Macan - nadareni hrvatski pijanist iz Njemačke
- 26 Nasilje nad hrvatskom narodnom manjinom u Srbiji
- 30 Obilježnica *Hrvatskog glasnika* iz Mađarske
- 32 Odlikovan istaknuti australski Hrvat Anđelko Tomasović
- 40 Pedeseta obljetnica Hrvatske katoličke misije u Essenu
- 41 Aktivnosti hrvatskih jezikoslovaca u SAD-u
- 57 Malkica Dugeč - hrvatska pjesnikinja iz Njemačke

AKTUALNO / ZANIMLJIVO

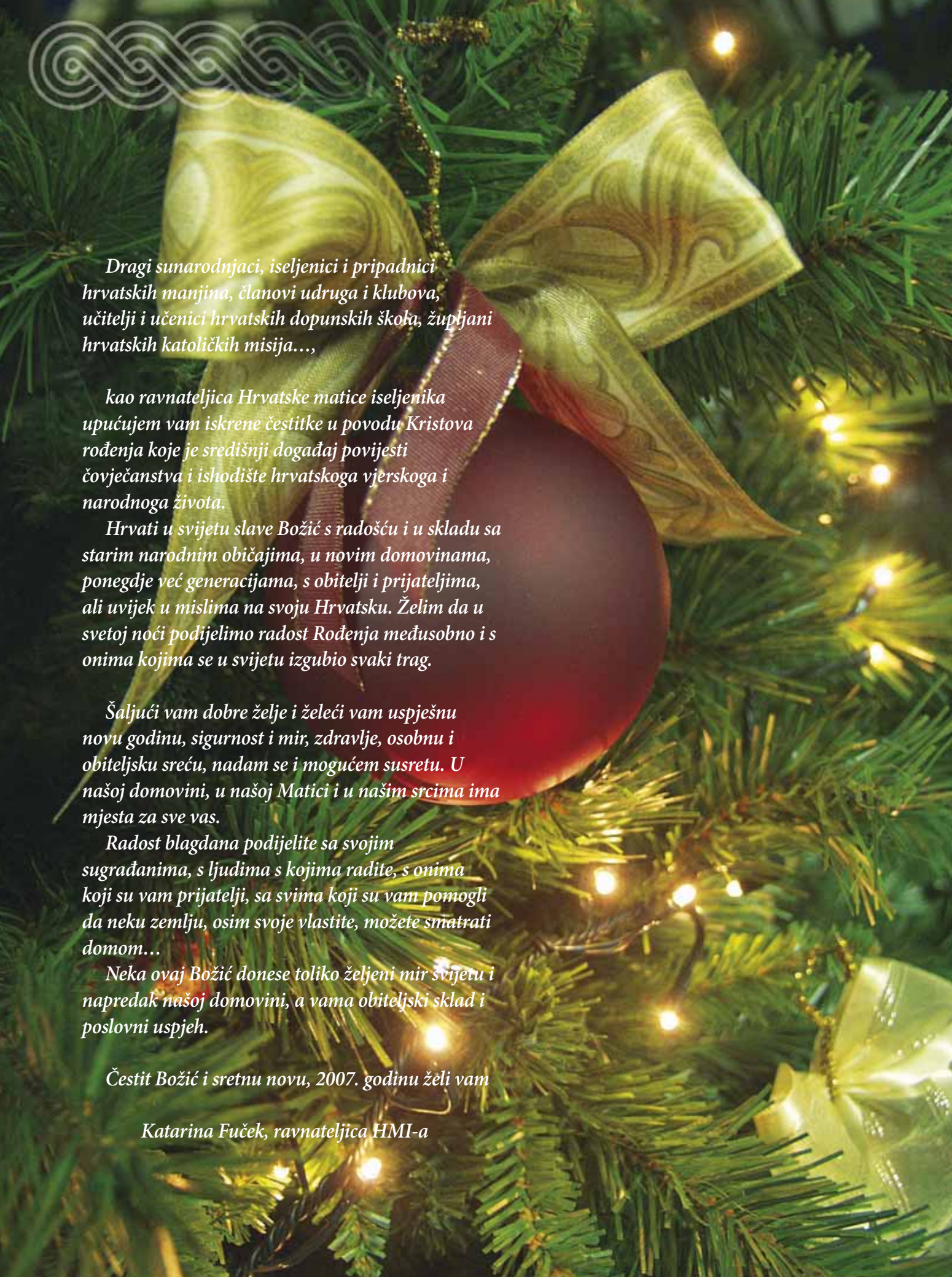
- 12 Obilježena godišnjica vukovarske tragedije
- 18 Počela gradnja katoličkog studentskog doma u Sarajevu
- 20 Obljetnica mjesečnika *Naša ognjišta* iz Tomislavgrada
- 31 Prvo nogometno prvenstvo hrvatskih manjina održano u Splitu
- 36 Dva milijuna hodočasnika u jubilarnoj godini u Međugorju
- 42 Uspješna povratnička obitelj Ivana Čorića iz Vrljke
- 46 Marcel Kolin - veliki hrvatski aktivist i humanitarac
- 49 Hrvati na Svjetskoj policijskoj smotri u Adelaideu 2007.

STALNE RUBRIKE

- 14 Vijesti HR - gospodarstvo, politika...
- 21 Vijesti BiH
- 24 Vijesti HR - kultura, zanimljivosti...
- 28 Manjinske vijesti
- 38,44 Iseljeničke vijesti
- 58 Nove knjige
- 60 Glazba +
- 62 CRORAMA
- 66 Športske vijesti

KOLUMNJE

- 13 EUROVIZA (Eliana Čandrlić)
- 50 U potrazi za korijenima (Hrvoje Salopek)
- 56 Život u trećoj dobi (Stanka Pavuna)
- 67 Na kraju Oton (Oton Reisinger)

Dragi sunarodnjaci, iseljenici i pripadnici hrvatskih manjina, članovi udruga i klubova, učitelji i učenici hrvatskih dopunskih škola, župljani hrvatskih katoličkih misija...,

kao ravnateljica Hrvatske matice iseljenika upućujem vam iskrene čestitke u povodu Kristova rođenja koje je središnji događaj povijesti čovječanstva i ishodište hrvatskoga vjerskoga i narodnoga života.

Hrvati u svijetu slave Božić s radošću i u skladu sa starim narodnim običajima, u novim domovinama, ponegdje već generacijama, s obitelji i prijateljima, ali uvijek u mislima na svoju Hrvatsku. Želim da u svetoj noći podijelimo radost Rođenja međusobno i s onima kojima se u svijetu izgubio svaki trag.

Šaljući vam dobre želje i želeći vam uspješnu novu godinu, sigurnost i mir, zdravlje, osobnu i obiteljsku sreću, nadam se i mogućem susretu. U našoj domovini, u našoj Matici i u našim srcima ima mjesta za sve vas.

Radost blagdana podijelite sa svojim sugrađanima, s ljudima s kojima radite, s onima koji su vam prijatelji, sa svima koji su vam pomogli da neku zemlju, osim svoje vlastite, možete smatrati domom...

Neka ovaj Božić donese toliko željeni mir svijetu i napredak našoj domovini, a vama obiteljski sklad i poslovni uspjeh.

Čestit Božić i sretnu novu, 2007. godinu želi vam

Katarina Fuček, ravnateljica HMI-a

IAKO DALEKO – HRVATSKA JE UVIJEK U SRCU

U vrlo srdačnom i toplom susretu s argentinskim Hrvatima istaknuti su problemi i potrebe koje imaju, a osobito one za učenjem hrvatskog jezika

Skupina Hrvata u Hrvatskom domu u Rosariju

Na poziv Hrvatsko-argentinske gospodarske komore i njezina predsjednika gospodina Krešimira Jerkovića, ravnateljica HMI-a Katarina Fuček sudjelovala je na Hrvatsko-argentinskom poslovnom forumu u Buenos Airesu. Odlazak u Buenos Aires bila je prigoda i za posjet hrvatskim zajednicama kako u Buenos Airesu, tako i u Rosariu, Montevideu - Urugvaj i Santiago de Chile.

Službeni boravak izaslanstva HMI-a u Argentini i Urugvaju od 20. do 25. studenoga organiziralo je Veleposlanstvo RH u Buenos Airesu. Prvog dana boravka Fuček je na Hrvatsko-argentinskom poslovnom forumu održala govor o ulozi HMI-a u promicanju i jačanju suradnje između dviju zemalja. Nakon vrlo zapaženog nastupa koji su s vrlo velikim zadovoljstvom dočekali sudionici Foruma hrvatskog podrijetla, Fuček je otputovala

Napisala: **Gordana Vojvodić**

u glavni grad provincije Buenos Aires, La Platu – grad u kojem je najveći dio svoga radnog vijeka proveo naš proslavljeni iseljenik s otoka Hvara, Ivan Vučetić, izumitelj daktiloskopije, revolucionarne metode koja se danas u cijelom svijetu upotrebljava za otkrivanje prijestupnika pomoću otisaka prstiju. Tu se susrela s direktorom za međunarodne odnose Policijske uprave La Plata, Marcelom Fioribellom pod čijom je ingerencijom Muzej policije u La Plati i upoznala se s projektom HMI-a izložbom "150. godišnjice rođenja Juana Vucheticha". Izložbu bi Muzej hrvatskog iseljeništva, Ministarstvo kulture RH, Muzej policije u Zagrebu i Muzej policije u La Plati zajedno organizirali godine 2008. Fioribello je s velikim zadovoljstvom prihvatio poziv na suradnju i obećao pružiti svu pomoć za njegovu realizaciju.

Dan poslije ravnateljica HMI-a posjetila je, zajedno s predstavnicima Gospodarske komore RH, hrvatskih tvrtki (Ingra-Viadukt i Brodosplit), te

uglednim gospodarstvenicima hrvatskog podrijetla u Argentini, tvornicu obitelji Rašić. Obitelj Rašić jedna je od najuspješnijih hrvatskih iseljeničkih obitelji koja se bavi uzgojem i preradom peradi, i koja zapošljava više od 2 500 radnika, i druga je najveća peradarska tvrtka u Argentini

Katarina Fuček govori na Hrvatsko-argentinskom poslovnom forumu

Predstavnici hrvatskih udruga na sastanku
u Veleposlanstvu RH u Santiago de Chileu

s dnevnim kapacitetom od 300 000 komada peradi.

U srijedu, 22. studenoga izaslanstvo HMI-a posjetilo je grad Rosario i susrelo se s počasnim konzulom RH Draženom Juragom i ostalim članovima A.P.E.C.A – hrvatske udruge poduzetnika i profesionalaca. Ponovni susret s članovima A.P.E.C.A. evocirao je njihov posjet u rujnu mjesecu HMI-u u Zagrebu, te gradu Splitu. Iste večeri u prostorijama Hrvatskog doma priređen je susret s Hrvat-

skim udrugama i hrvatskim iseljenicima iz te pokrajine. U vrlo srdačnom i toplom susretu s našim Hrvatima istaknuti su problemi i potrebe koje imaju. U svim susretima osobito je istaknuta potreba za učenjem hrvatskog jezika, o čemu je govorila i Maria Galian Nikolić, učiteljica hrvatskog jezika u Rosariju. Njezin najbolji učenik Ivan Grbac, čiji su predci porijeklom iz Čićarije u Istri, trudio se na hrvatskom jeziku upoznati ravnateljicu HMI-a s ljepotama i poviješću grada

Rosarija. Na odličnom hrvatskom jeziku često mu je pomagao Petar Tvrde vozeći nas u svom autu u razgled grada.

Posljednjeg dana boravka u Argentini ravnateljica HMI-a obišla je Hrvatski centar sv. Nikole Tavelića, gdje se susrela s fra Josipom Peranićem, nakon čega je, u pratnji Ive Vidić, predsjednice Hrvatskog međudruštvenog odbora u Argentini, posjetila klubove u Dock Sudu te naše časte sestre koje s velikim zanosom vode školu u vrlo siromašnom dijelu Dock Suda. Iste večeri u Hrvatskom domu u Buenos Airesu okupilo se više od 80 osoba kojima se Fuček obratila i pozdravila. Joža Vrljičak imao je zapaženo predavanje "Kulturna povijest Hrvata u Argentini".

Ugodno druženje s Hrvatima upotpunjeno je prigodnim programom pjevačkog zbora "Jadran", folklorne skupine "Zrinski", neizbježnim tangom s učiteljem Wiliem Terazzasom, koji se upravo nalazi u Hrvatskoj i bit će polaznik Matičine Zimske škole folklor. Naravno da su tu bili i svi članovi klape B. A. koji su u lipnju sudjelovali na Prvom festivalu klapa iz iseljeništva. Bilo je ugodno slušati sve pohvale na račun odlične Matičine organizacije spomenutog festivala i svih dogodovština s tog putovanja.

U petak, 24. studenoga izaslanstvo HMI-a otputovalo je u Montevideo

Hrvatski dom u Dock Sudu (Argentina)

– glavni grad Urugvaja, gdje je domaćin bio počasni konzul u Urugvaju Eduardo Antonich. Istoga dana navečer ravnateljica HMI-a susrela se s hrvatskim iseljenicima iz Urugvaja koji su se u velikome broju okupili u Hrvatskom domu kako bi pozdravili predstavnike HMI-a i čuli poruke iz svoje druge domovine. Odličan Tamburaški orkestar Hrvatskog doma, sa svojim učiteljem Eduardom Antonichem na čelu, odsvirao je nekoliko skladbi iz Hrvatske. Najstariji član orkestra ima više od 60 godina, a najmlađi član, sin gospodina Antonicha, 10 godina. Tom je prigodom Fuček zamoljena da preda priznanja najstarijim članovima Tamburaškog orkestra. Od 25. do 28. studenoga izaslanstvo HMI-a boravilo je u Santiagu de Chile, gdje je Veleposlanstvo RH organiziralo boravak. Tijekom boravka u Santiagu ravnateljica HMI-a posjetila je najveći i najljepši Hrvatski dom u Južnoj Americi - Estadio Croata. Uz radni ručak s Rubenom Marinkovićem, veleposlanikom Borisom Marunom, počasnom konzulicom u Limi Tonkom Kuljevan, nastupila je folklorna skupina "Naša zemlja" pod ravnateljstvom Tatjane Arzić. Folklorna skupina "Naša zemlja" iduće godine prvi put dolazi na turneju po Hrvatskoj u organizaciji HMI-a, pa im je ovaj nastup pred izaslanstvom HMI-a bio vrlo važan i stalno su zabrinuto zapitki-vali: "Jesmo li dovoljno dobri da se pokazemo u Hrvatskoj?" Da, dobri su i njihov

trud i ljubav prema kulturi njihovih predaka, sigurna sam, bit će nagrađen i dobro prihvaćen u domovini.

Prigodom radnog sastanka u Veleposlanstvu RH, kojemu su prisustvovali veleposlanik Boris Maruna, Ruben Marinković (Estadio Croata), Katja Sapunar (Comite de damas), Ljubo Radnić (Hrvatski dom), Jovan Trković (Trgovačka komora), Balin Alexandar, Tatjana Arzić (Naša zemlja), Dušan Šimunović (Estadio Croata), počasna konzulicu u Peru Tonka Kuljevan, otac Drago Balvanović, delegat za inozemnu pastvu cijele Južne Amerike, pozdravila je prisutne i iskreno izrazila žaljenje što zbog ograničenosti vremena i obveza koje je čekaju u domovini, nije u mogućnosti posjetiti i vrlo važne hrvatske zajednice u Iquiqueu, Antofagasti i Punta Arenasu.

U razgovoru je istaknut problem, kao i u Argentini i Urugvaju, nedostatak literature na španjolskom jeziku, želja za

Najmlađi član tamburaškog orkestra Hrvatskog doma u Montevideu

učenjem hrvatskoga jezika i slanje kvalitetnih profesora hrvatskog jezika.

Posljednjeg dana boravka u Santiagu ravnateljica HMI-a obišla je i Hrvatski mauzolej na gradskom groblju.

Usprkos svim problemima i potrebama naših iseljenika u Južnoj Americi i usprkos velikoj udaljenosti – **Hrvatska je uvijek u srcu!** ■

Hrvatski mauzolej na gradskom groblju u Santiagu de Chileu

Sudionici Foruma u posjetu tvornici obitelji Rašić

ZAJEDNO U EUROPI

Gosti su izvijestili da u pokrajini Salzburg živi oko 7 tisuća Hrvata, a do 12 tisuća s austrijskim državljanstvom

u kojoj su košarkaški klub, hrvatska nogometna liga sa 7 klubova, te šahovska sekcija. Remić je inicijator i sponzor nedavno osnovanoga Hrvatskog doma koji se nalazi u njegovoj zgradi. U Salzburgu postoji i Hrvatska katolička misija.

Lokalne vlasti daju potporu radu klubova i udruga općenito i u pojedinim projektima. Primjerice, projekt "Izložba hrvatskih i salzburških božićnih običaja" ostvaren je zajedno s Pokrajinskim institutom. S tom se izložbom gostovalo u Dubrovniku posredovanjem Austrijskoga kulturnog foruma i tamošnje podružnice HMI-a, a nastoji se izložbu prikazati i u Salzburgu. Vera Papić posebno je zahvalila voditeljici Ureda HMI-a u Dubrovniku Maji Mozari na potpori i gostoljubivosti, te najavila za iduću godinu projekt kulturne suradnje Salzburga i Dubrovnika, u nadi da će to postati tradicija. U tom projektu imaju i potporu pokrajinskih vlasti. Temelj bi bila izložba narodnih nošnji i nakita iz samostana karmelićana na Buškom jezeru koju je skupio pater Martić. Usporedo bi imali i izložbu austrijskih starih nošnji. Udruge također rade na razmjeni školaraca. Djeca iz Hrvatske dolazila bi u Salzburg, a djeca iz turističke škole u Salzburgu išla bi u Dubrovnik. "Kanimo promicati Dubrovnik i turistički, nastupom klapa itd. Naš smo projekt poslali pismeno i ravnateljici HMI-a, a ovaj naš današnji posjet nazvali smo "Zajedno u Europi", izjavila je gđa Papić, istaknuvši kako vrlo malo pisaca i kulturnjaka općenito dolazi iz Hrvatske u njihovu sredinu. Takvi bi posjeti bili vrlo važni za djecu koja nemaju mnogo dodira sa živim jezikom.

I na kraju ovoga srdačnog susreta Petrić je izrazio uvjerenje da će HMI raditi na budućoj trajnoj suradnji s Hrvatima i njihovim austrijskim prijateljima u pokrajini Salzburgu u okviru Matičinih mogućnosti, jer želja za to definitivno postoji.

Mr. Neureiter zahvalio je na prijemu i obećao da će osobno učiniti sve da suradnja bude dobra i trajna. ■

U subotu, 11. studenoga skupina članova i prijatelja hrvatske medijske udruge "Lijepa naša" i KUD-a "Hrvatski san" iz Salzburga posjetila je HMI. Uz predsjednicu udruge Veru Papić u izaslanstvu su bili Ante Papić, sponzor i nadzorni organ, Delfa Papić, predsjednica udruge "Lijepa naša" i rizničarka Tatjana Bijelić, Radovan Remić, za Hrvatski dom i sponzor, Marina Valentić, blagajnica udruge "Hrvatski san", i dr. Eveline Magenau-Steingress, članica udruge.

Među gostima bili su i dopredsjednik Zemaljske skupštine Salzburg mr. Michael Neureiter, koji je ujedno i predsjednik Europskoga integracijskog odbora, i dr. Monika Kalista, visoka djelatnica za kulturu i sport u pokrajini Salzburg.

U ime HMI-a gostima je dobrodošlicu zaželio zamjenik ravnateljice Doma goj Ante Petrić, koji je ujedno ispričao ravnateljicu Katarinu Fuček koja je toga dana nazočila Danu Hrvata u Pečuhu. Zamjenik ravnateljice Petrić uvodno je objasnio rad HMI-a, a posebno u odnosu prema gradišćanskim Hrvatima,

te naglasio pozitivan odnos austrijskih vlasti prema očuvanju njihove kulture, jezika i nacionalnog identiteta. Mnogi tamošnji Hrvati postigli su veliki ugled u društvenom životu Austrije, a spomenuo je i velikoga skladatelja hrvatskih korijena Haydena. Neureiter je zahvalio na pozdravnim riječima, a posebno na spomenu Haydena čiju obljetnicu Salzburg svečano obilježava ove godine.

Delfa Papić zatim je govorila o medijskoj udruzi "Lijepa naša" i o radijskome programu na hrvatskom jeziku koji se emitira svake nedjelje od 14. lipnja.

Od Remića smo saznali da u pokrajini Salzburg živi oko 7 000 Hrvata, a do 12 tisuća s austrijskim državljanstvom. Osim već spomenute dvije udruge, tu je i športska zajednica "Dražen Petrović"

Napisao: **Nenad Zakarija**

Oni vraćaju djeci osmijeh

Renata Gubić,
ravnateljica Dore

Putem svojih programa DORA je u posljednjih 15 godina na račune svojih štićenika uplatila više od 5 milijuna eura pomoći

Miroslav Škoro zabavljao je svojim
nastupom mnogobrojne uzvanike

Kristalna dvorana hotela Westin u Zagrebu u četvrtak, 23. studenoga okupila je 445 nazočnih na svečanoj donatorskoj večeri u povodu obilježavanja 15. obljetnice djelovanja Humanitarne organizacije DORA. U toj su se prigodi okupili mnogi uglednici iz političkog, kulturnog i gospodarskog života, potom predstavnici HMI-a, te mnoge poznate osobe iz medija. Sve nazočne pozdravio je poznati pjevač i dugogodišnji Dorin dobrotvor, Miroslav Škoro, koji je zabavljao mnogobrojne goste, darujući Dori svoj koncert. Pozdravno slovo nazočnicima uputila je predsjednica Dorinog Upravnog odbora, Jadranka Granić, ravnateljica ove humanitarne udruge, Renata Gubić, te u ime pokrovitelja rođendanske proslave Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, ministar dr. Dragan Primorac i u ime Poglavarstva Grada Zagreba pročelnik dr. Zvonimir Šostar.

“Svaki naš donator pomaže dijete

imenom i prezimenom. Svojem štićeniku donator isplaćuje stipendiju u visini 500 kn mjesečno na Dorin račun, a Dora ta sredstva proslijeđuje djetetu u cijelosti. Svaki naš štićenik svoj status treba dokazati dokumentima koje prilaže molbi”, istaknula je u svojem govoru ravnateljica Dore Renata Gubić.

Obilježavajući 15. rođendan, DORA je pokrenula akciju ŽELIM BITI..., a cilj je akcije prikupiti sredstva za 100 godišnjih stipendija – 450 000 kuna. Stipendije

su namijenjene Dorinim štićenicima, marljivim, nadarenim srednjoškolcima i studentima kojima je zbog siromaštva pomoć više nego potrebna. S tom je nakanom i priređena Donatorska večer na kojoj se od ulaznica prikupilo 225 000 kn. Na taj su način osigurana sredstva za ukupno 78 stipendija.

Tako se i ovoga puta pokazala humanost ljudi velika srca, čime se mnogim Dorinim štićenicima vratio osmijeh na njihova mlada zabrinuta lica. ■

Humanitarna organizacija “Dora” osnovana je u samom početku Domovinskog rata, u jesen 1991. godine, kao prva nevladina organizacija u Hrvatskoj za pomoć djeci i mladeži stradalnicima rata.

Danas se više skrbi o djeci iz socijalno ugroženih obitelji, djeci iz obitelji s teško narušenim odnosima, zlostavljanoj, bolesnoj, općenito pomaže svu djecu i mladež u potrebi. Putem svojih programa “Dora” je do današnjih dana na račune svojih štićenika uplatila više od 5 milijuna eura pomoći.

Dva su osnovna programa pomoći koje “Dora” podržava:

1. Program KUMSTVO - djetetu do 18. godine života “Dora” pronalazi kuma koji se ugovorom koji ima samo moralnu težinu obvezuje pomagati određeno dijete minimalnim iznosom u protuvrijednosti 50 eura mjesečno, u razdoblju dok je djetetu pomoć potrebna ili dok je kum u mogućnosti pomagati. U svojoj evidenciji “Dora” ima podatke o gotovo 5 000 djece koja su posredovanjem “Dore” pronašla svoje kumove.

2. Program STIPENDIRANJA STUDENATA pod nazivom “Dorin most dobrote”, vrijednih i nadarenih, s dokazano kvalitetnim rezultatima u srednjoj školi i na studiju, a koji zbog teških materijalnih uvjeta, kao i posljedica ratnih stradanja, još, nažalost, nisu u mogućnosti redovito se školovati. Stipendije se isplaćuju u mjesečnom iznosu od 500,00 kn, a ovim je programom stipendiranja dosada dodijeljeno više od 1 000 godišnjih stipendija.

Napisala: **Željka Lešić** Snimio: **Žorži Paro**

VUKOVAR - TEMELJ OBRANE HRVATSKOGA

Hrvatska nije pokleknula pred velikosrpskom agresijom koja je uz pomoć JNA okrutno nastavljena. Strpljivo i mukotrpno nastavila je jačati i izgrađivati svoju obranu

Povijesna vrela uporno svjedoče o kvalitetama ljudi, o njihovim djelima dostojnima svake pohvale na brojnim područjima kulture i civilizacije, ali isto tako i o brojnim nečovječnim djelima u hodu čovjekove povijesti.

Govorimo li o modernoj hrvatskoj povijesti i povijesti grada Vukovara, onda možemo govoriti i o njegovim patnjama i stradanjima, od Jelačića bana do Franje Tuđmana. Taj je primjer odabran stoga što su upravo u doba bana Jelačića velikosrpski četnici prvi put izvršili do tada neviđene pokolje u Vukovaru godine 1848./49. i zaposjeli ga. A nakon što je ban Jelačić ušao u grad i oslobodio ga, velikosrpski su četnički vođe dobili od bečke vlade amnestiju, kako ih banska vlast ne bi mogla primjereno sankcionirati.

Pod različitim maskama velikosrpska su četnička razaranja više puta nastavljena, i u doba Prvoga i u vrijeme Drugoga svjetskoga rata, kao i nakon 1945. godine, sve do početka 1990. godine. Kulminirala su pred očima međunarodne zajednice 18. studenoga 1991. Tada su upravo na razaranju grada Vukovara, a poslije i drugih hrvatskih gradova i mjesta velikosrpski četnici uz pomoć JNA pokazali svu svoju okrutnost, kao i duboki prijezir zajedno s mržnjom na sve što je hrvatsko i, još više, katoličko. No, hvala dragom Bogu, te hrabrosti i žrtvama hrvatskih branitelja, Hrvatska i njezin narod nisu pali – i stoje, unatoč novim i modernim iskušenjima, od kojih su neka još i danas slična onima iz doba bana Jelačića.

Naš narod također kaže, tko dobro ne nauči povijesne zadatke, mora ih ponovno učiti. Što se pak tiče grada Vukovara, postoje i čvrsti, sada već i povijesni dokazi, kao i zapisi o tome, kako se velikosrbi zajedno s četnicima, i uz potporu JNA, nisu nikada mirili sa stvaranjem hrvatske države. Svoje su nakane u smislu njezina okrutnog razaranja i rušenja otvoreno pokazali nakon provedenog referenduma u Hrvatskoj 19. svibnja 1991., kada se više od 93 % hrvatskih građana očitopvalo za suverenu i samostalnu Republiku Hrvatsku. Doduše, već nekoliko tjedana

prije, tj. 14. travnja 1991., održan je velikosrpski miting u Borovu Selu, na kojem je govorio četnički vojvoda Vojislav Šešelj, ujedno i poslanik u Skupštini Srbije, a tjedan dan poslije, tj. 21. travnja 1990. na javnom zboru u Jagodnjaku (Baranja), u njegovoj je nazočnosti govorio i drugi poslanik u Skupštini Srbije M. Paroški i kazao da sve one koji tvrde da to nije Srbija "treba ubiti kao kera kod tarabe". Nekoliko dan poslije, tj. 2. svibnja 1990., pobunjeni su Srbi u Borovu Selu napali na autobus MUP-a te ubili 12 hrvatskih policajaca, 21 ranili (četvorica su masakrirana).

Ovdje nam nije nakana nabrajati sva hrvatska stradanja i patnji koje su se sve više i sve okrutnije stezale oko grada Vukovara, a potom širile i po cijeloj zemlji, i koje velikosrpski četnički agresori uz potporu JNA nisu priznali i za koje nisu zamolili oprost, nego još i danas mnogo toga skrivaju. Ipak, spomenimo još neke njihove "predigre" u pogledu Vukovara, a to je napad na

Napisala: **Agneza Szabo**

USTRAJNE I PRAVEDNE NARODA (1991.-1995.)

hrvatsko selo Čelije između Vukovara i Osijeka 7.-9.srpnja 1990. zajedno s "pljačkom" i potom spaljivanjem, kao simbola njihova plana "spaljene zemlje". Tu je i prethodni poziv na rat, što su ga s beogradske televizije uputili građanima Milošević i Kadijević, te skori napadi na Erdut i Vinkovce, Osijek i na druga okolna mjesta... Hrvatska tada nije imala ni vojske, pa, dosljedno tomu, niti oružja da se pravedno brani.

U takvim je okolnostima 12. srpnja 1991. ratna mornarica JNA s Dunava napala Vukovar i Borovo Naselje, zatim Osijek i druga brojna mjesta. Desetak dana poslije Vukovar sa sjeveroistoka... Već 1. listopada JNA je zaprijetila Hrvatskoj uništavanjem svih vitalnih objekata, dok je predsjednik Tuđman odgovorio kako se "mogu mirno povući iz Hrvatske", što, dakako, nisu željeli. Od početka listopada 1991. vukovarski su branitelji odolijevali u obrani Vukovara. Na upravo čudesan način uništavali su elitne srpske postrojbe. Između 2. i 4. listopada 1991.

uništili su 115 jugo-srpskih tenkova i oklopnjaka te više od deset tisuća njihovih vojnika izbacili iz stroja i tako zadržavali slom Vukovara, ali i cijele Hrvatske..., koja se branila i teško stradavala, kako je znala i mogla. A više od 320 000 Hrvata i nesrba prisilno je moralo napuštati svoja ognjišta, potpuno opljačkani i izgladnjeli, bez ičega!.

U junačkoj obrani došao je i dan 18. studenoga 1991. Nakon 78 dana neprekidnih napada morao je prestati otpor vukovarskih branitelja: u Vukovar su pred očima Međunarodnoga Crvenoga križa ušle i postrojbe JNA i četnici, te započeli krvavi masovni obračuni s ranjenim i preživjelim braniteljima – o čemu zauvijek svjedoči sveto mjesto Ovčara. Ali Hrvatska nije pokleknula pred velikosrpskom agresijom koja je uz pomoć JNA jednako okrutno nastavljena. Strpljivo i mukotrpno nastavila je jačati i izgrađivati svoju obranu.

Konačno su u dobro poznatoj munjevitoj akciji *Blijesak* 1. i 2. svibnja 1995. oslobođeni dijelove zapadne Slavonije između Pakraca i Jasenovca. Za to vrijeme većina lokalnih Srba kukavički je bježala u dijelove BiH koji su već bili pod srpskim vojnim nadzorom i odatle za osvetu okrutno napadali hrvatske gradove i sela. Premda su na temelju sporazuma Tuđman - Izetbegović u Splitu od 22. srpnja iste godine, 1991. zajedničke oslobodilačke snage oslobodile dijelove zapadne Bosne, ipak zbog pritiska svjetske diplomacije na čelu s SAD-om nije im bilo dopušteno konačno slamanje mita o velikoj Srbiji na području obiju zemalja. A od Hrvatske se traže i daljnji mirovni pregovori – bez kraja i konca, koji su s velikosrpkim i jugoslavenskim stranama propadali preko noći.

Budući da su pobunjeni Srbi u Hrvatskoj i dalje odbijali prihvatiti mirnu reintegraciju, Hrvatska se pripremila na odlučnu obranu. Dana 4. kolovoza 1995. počinje ključna hrvatska vojno-redarstvena akcija *Oluja*. U samo 48 sati oslobađaju se okupirana područja sjeverne Dalmacije, južne i istočne Like, Knin je oslobođen 5. kolovoza, te Kordun i Banovina. Porazena jugo-srpska vojska pozvala je tamošnje Srbe na povlačenje u BiH i Srbiju, što je većina pobunjenika dragovoljno prihvatila, premda su im hrvatske vlasti na temelju garancija predsjednika Tuđmana od samog početka akcije jamčile sigurnost.

Ipak, Hrvatska je primorana 12. studenoga 1995. potpisati Erdutski sporazum o mirnoj reintegraciji hrvatskog Podunavlja uz nazočnost predstavnika pobunjenih Srba i mirovnog predstavnika UN-a Stoltenberga te veleposlanika SAD-a u Hrvatskoj Galbraitha, što je donekle i njoj odgovaralo da se izbjegniju daljnja razaranja i ljudske žrtve. Veći 21. studenoga 1995. i sporazum u Daytonu (SAD) o prestanku rata u Bosni i Hercegovini, koji su parafirali Tuđman, Izetbegović, Milošević. Naravno započela je postupna obnova Hrvatske, i Podunavlja i Vukovara, ali, nažalost, teške nepravde i kompromisi nametnuti u obama sporazumima, koji su u svojoj biti izjednačili žrtvu i agresora, osjećaju se i danas na mnogostruke načine. ■

HODOČAŠĆE DOMOVINSKIM HEROJIMA

noga groblja žrtava iz Domovinskog rata, bilo oko 30 tisuća ljudi. "Danu sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine" nazočio je cijeli državni vrh predvođen predsjednicima države, Sabora i Vlade, Stjepanom Mesićem, Vladimirom Šeksom i dr. Ivom Sanaderom, te brojni ministri, saborski zastupnici, branitelji, članovi stradalničkih udruga i drugi.

Duž cijeloga križnog puta, dugog pet kilometara, kraj kojega su gorjeli lampaši što su ih večer prije postavili učenici, oni koji su imali sreću preživjeti vukovarski pakao prisjećali su se tih tragičnih dana. U spomen na stradale u obrani Vukovara 1991. godine vijence podno spomen-obilježja na Memorijalnom groblju položili su i svijeć zapalili predsjednici RH, Hrvatskog sabora i Vlade, zapovjednici 204. vukovarske brigade, izaslanstvo Koordinacije udruga proisteklih iz Domovinskog rata grada Vukovara, Vukovarsko-srijemske županije, gradova Vukovara i Dubrovnika, Hrvatske matice iseljenika i druga. Sudionici kolone sjećanja položili su ruže na grobove poginulih branitelja i civila pokopanih na Memorijalnom groblju. Nakon polaganja vijenaca molitvu je predvodio uzoriti kardinal Josip Bozanić, nadbiskup i mitropolit zagrebački. Kardinal Bozanić predvodio je i svetu misu za sve pokojne i nestale.

U ime Hrvatske matice iseljenika u koloni sjećanja bili su zamjenik ravnateljice HMI-a Domagoj Ante Petrić i voditelj vukovarske podružnice HMI-a Silvio Jergović. Domagoj Ante Petrić, u ime HMI-a, na memorijalnom groblju položio je vijenac za sve herojske vukovarske branitelje. ■

Dostojanstveno, s tugom, molitvom na usnama i suzom u oku, s neminovnim sjećanjima koja nisu i ne mogu mimoći nijednoga istinskog domoljuba, obilježili su u subotu, 18. studenoga u Vukovaru građani Hrvatske 15. godišnjicu vukovarske tragedije. Došli su iz brojnih mjesta Lijepe naše, pa i iz inozemstva, da bi se poklonili žrtvi Vukovara. Procjenjuje se da je u koloni sjećanja, koja je predvođena stjegonošama državne, županijske, gradske i zastavama slavne 204. vukovarske brigade i Društva zatočenika srpskih koncentracijskih logora, krenula iz dvorišta Opće bolnice Vukovar do Memorijal-

izaslanstvo HMI-a polaže vijenac: Domagoj Ante Petrić, zamjenik ravnateljice i Silvio Jergović, voditelj Matičine podružnice u Vukovaru

Napisala: **Milka Vida**

Informiranje hrvatske javnosti o Europskoj uniji

Hrvatska je europska zemlja i pripada Europi po svojoj tradiciji, povijesti i kulturi. Zato bi njezino članstvo u Europskoj uniji predstavljalo tek političku potvrdu onoga što ona već jest

Nakon prošlogodišnjega otvaranja pregovora Hrvatske i Europske unije hrvatska javnost kao da je postala svjesnija svog (ne)znanja o tome što je uopće Europska unija, koje su njezine institucije, kako se donose odluke, dijeli proračunski novac, kakva su ograničenja ali i koje će pogodnosti uživati Hrvatska kada postane punopravnom članicom. Do tada su se temama Europske unije bavili uglavnom stručnjaci, političari i novinari koji su pratili takve teme.

Otvaranjem pregovora konačno je postalo jasno da javnost treba upoznati sa svim činjenicama, dobrim i lošim stranama integriranja, te da se već u tome kasni. Alarm je zazvonio kada je u ozbiljnim anketama potpora priključenju Europskoj uniji s visokih - više od 70% - pala na manje od 50% i krenula je pojačana kampanja "učenja" o Europskoj uniji kojoj bi se Hrvatska mogla pridružiti do kraja desetljeća. Tako je Hrvatski sabor početkom ove godine usvojio dugo očekivanu Komunikacijsku strategiju za informiranje hrvatske javnosti o Europskoj uniji i pripremama za članstvo koja je do sada dala neke rezultate.

Dakle, treba imati na umu, bez obzira na to kada će Hrvatska odlučivati o svom ulasku u članstvo, neke činjenice i predrasude koje su se pojavile.

Europska unija svojim članicama omogućuje prilično uravnoteženi gospodarski i društveni razvoj, visoki stupanj zaposlenosti i zaštitu temeljnih prava i interesa građana. Za očekivati je da će članstvo u Europskoj uniji Hrvatskoj donijeti reforme u području borbe protiv korupcije, uvođenja vladavine prava, jačanja pravosudnoga sustava, povećanja učinkovitosti javne uprave, poboljšanja higijenskoga i sanitarnoga sustava itd. Primjerice, u području zaštite potrošača bit će im zajamčena ista prava kao i potrošačima u Europskoj uniji – moći će jednostavno vratiti oštećenu robu, komunalne troškove domaćinstva će plaćati prema stvarnoj potrošnji, itd. Usto, mladima bi se trebale povećati mogućnosti studiranja ili rada u drugim državama EU-a, uz slobodno kretanje kapitala, rada i ljudi.

Možda najviše prigovora odnosilo se na sir, vrhnje i kolinje. Ipak, dosadašnja praksa je pokazala da EU neće utjecati na proizvodnju domaćih proizvoda – poput primjerice dobro poznatih sira i vrhnja, domaćih kobasica, rakije itd. Ukoliko su ti proizvodi namijenjeni osobnoj uporabi ili hrvatskom tržištu neće biti ograničenja. I na kraju ne treba zaboraviti da je pristupanje Europskoj uniji stvar slobodne volje svake nacije – Hrvatska ne može biti prisiljena pridružiti se toj integraciji ukoliko su njezini građani protiv toga, a i konačnu odluku o tome donijet će hrvatski

građani na referendumu.

S druge strane, Hrvatska je europska zemlja i pripada Europi po svojoj tradiciji, povijesti i kulturi. Zato bi njezino članstvo u Europskoj uniji predstavljalo tek političku potvrdu onoga što ona već jest. ■

Vladimir Drobniak, Olli Rehn i Ivo Sanader

Olli Rehn: Hrvatska u EU do kraja desetljeća

Nakon objavljivanja prvoga "izvješća o napretku" Hrvatske nakon početka pregovora u prošloj godini koji je pripremila Europska komisija, u dvodnevnom posjetu Hrvatskoj boravio je europski povjerenik za proširenje Olli Rehn. Rehn je, nakon svih nagađanja s kojom porukom dolazi iz Zagreb, na kraju izrazio nadu da će Hrvatska do kraja desetljeća biti spremna za punopravno članstvo u Europskoj uniji. Uz to je povjerenik Rehn još naglasio: "EU bi trebala postići novi institucionalni ugovor 2007. ili 2008. godine, a prema vremenskom rasporedu predviđeno je da bi Hrvatska, ako ispuni sve potrebne uvjete, mogla Uniji pristupiti do kraja ovoga desetljeća. Godina 2007. bit će izuzetno važna za Hrvatsku jer će biti potrebno da zadrži zamah reformi i usklađivanja zakonodavstva, bez obzira na činjenicu da je iduća godina izborna. A ako to uspije učiniti, to će biti veliki skok za nju u naporima za pristupanje EU", istaknuo je Rehn.

Napisala: **Eljana Čandrlić**

OBNOVA LUKE PLOČE VRIJEDNA 91 MILIJUN EURA

PLOČE - Lučka uprava Ploče potpisala je potkraj studenoga Ugovor o zajmu sa Svjetskom bankom u iznosu od 58,8 milijuna eura. Zajmom će se djelomično financirati obnova luke u vrijednosti od 91 milijun eura. Projekt obnove predviđa izgradnju terminala za rasute terete, te izgradnju višenamjenskoga kontejnerskog terminala. Završetak radova predviđen je za 2010. Očekuje se da će se ovim investicijama kapacitet luke Ploče povećati sa sadašnjih 4,8 milijuna na oko 10 milijuna tona godišnje.

DIONICE INE KUPILO VIŠE OD 44 TISUĆE GRAĐANA

ZAGREB - Hrvatski građani dionice INA-e kupovat će po cijeni od 1 690 kuna za dionicu, odlučila je Vlada RH 27. studenoga. Dionice INA-e u povlaštenoj će ponudi kupiti 44 640 građana koji su za to uplatili 1,55 milijardi kuna, dok će država prodajom dionica INA-e u javnoj ponudi ukupno zaraditi oko 2,86 milijardi kuna. Kompletna će transakcija završiti do 1. prosinca, do kada će dionice biti prenesene svima koji ih kupuju, te biti uplaćen sav novac za te dionice. Nakon toga dionicama INA-e početak će se trgovati na Zagrebačkoj i Londonskoj burzi. Potražnja za dionicama INA-e bila je oko četiri milijarde dolara, istaknuo je potpredsjednik Vlade Damir Polančec. Naglasio je da je javna ponuda postigla i dva strateška cilja - pridonijet će razvoju tržišta kapitala u Hrvatskoj, a građani su motivirani na uključivanje u trgovanje dionicama.

S KULENOM U EUROPU

SLAVONSKI BROD - Proizvođač kulena Brođanin Tomislav Galović, direktor tvrtke Kulin d.o.o. i potpredsjednik priznate Svjetske asocijacije proizvođača proizvoda sa zaštićenim zemljopisnim porijeklom, nastavlja s daljnjim osvajanjem tržišta kvalitetnim slavonskim proizvodima. Jedna od njegovih inicijativa jest projekt Muzej slavonskog kulena, u koji se nada krenuti već iduće godine. - Bit će to suvremeni muzej u kojem će kupci moći kušati i kupiti sve naše slavonske proizvode. Od slanine, švargla, čvaraka, do slavonske šljivovice i slavonskih vina - najavio je Galović.

TOWER CENTER RIJEKA OTVORIO VRATA

RIJEKA - U riječkoj četvrti Pećine 21. studenoga je otvoren Tower Center Rijeka, najveći i najsuvremeniji višenamjenski trgovački centar u Hrvatskoj u čiju je izgradnju talijanska grupacija Policentro uložila oko 150 milijuna eura. "Time se u Rijeci", kazao je gradonačelnik Vojko Obersnel, "otvara 1 100 novih radnih mjesta." Višenamjenski kompleks na 130 000 četvornih metara natkrivene površine sadrži 150 prodavaonica malih i srednjih prodavaonica, šest hipermarketa, ugostiteljske sadržaje, velike prehrambene supermarkete, garažu s 2 100 parkirnih mjesta, poslovno-stambeni toranj na 15 katova, te 8 multipleks kinodvorana koje će biti otvorene za nekoliko mjeseci.

HRVATSKOJ PODIGNUT KREDITNI REJTING

ZAGREB - Bonitetna kuća Dun & Bradstreet (D&B) podigla je u studenome ocjenu kreditnog rejtinga Hrvatske u razred DB3, čime je Hrvatska prvi put svrstana među zemlje s blagim rizikom za ulagače. D&B podigao je rejting Hrvatske za četvrtinu, na DB3d, što je treći put ove godine da D&B podiže rejting Hrvatske - u veljači je, nakon punih pet godina, rejting povećan s DB4d na DB4c, a u lipnju na DB4a. Hrvatska se s rejtingom DB3d izjednačila s ocjenom rizičnosti ulaganja u Poljskoj, Brazilu i Namibiji, a u istočnoeuropskom okruženju Hrvatska je ovog mjeseca preskočila Bugarsku.

SANADER: PONOSAN SAM NA NAŠE PREGOVARAČE S EU-OM

TIRANA - Premijer Sanader hrvatskim je novinarima na sammitu Srednjoeuropske inicijative održanom 24. studenoga u Tirani rekao da su svi govornici na skupu iskazali potporu ulasku Hrvatske u EU te da je zajedničko stajalište da je svim zemljama regije mjesto u EU-u kad ispune potrebne uvjete. Također je izjavio da je zadovoljan pregovorima s EU i "ponosan na hrvatske pregovarače", te da su mu predstavnici EU rekli da je malo koja zemlja imala tako dobre pregovarače kao što ih ima Hrvatska.

NOVO PLIVINO POSTROJENJE

SAVSKI MAROF - U Savskom Marofu, pokraj Zagreba, svečano je obilježen početak izgradnje novoga višenamjenskog biofarmaceutskog postrojenja, kojemu je prisustvovao Dragan Primorac, ministar znanosti, obrazovanja i športa. Investicija je procijenjena na gotovo 20 mil. USD, a u postrojenju će, u punom kapacitetu, raditi oko 80 zaposlenika. PLIVA time nastavlja svoje usmjerenje i u okviru Barr Grupe, što je potvrdio i gospodin Paul M. Bisaro: "Barr će nastaviti sa stalnim ulaganjima u novu povezanu kompaniju kako bi korisnicima diljem svijeta ponudio prijeko potrebne lijekove i osigurao bolju i perspektivniju budućnost i za zaposlenike Barra i PLIVE i za građane Hrvatske".

STRUČNJACI HRVATSKE I BIH POSTIGLI SPORAZUM O MOSTU KOPNO - PELJEŠAC

SARAJEVO - Članovi stručnih skupina Hrvatske i BiH zaduženi za izgradnju mosta kopno - Pelješac suglasili su se na sastanku održanom u Sarajevu početkom prosinca da minimalna širina plovnog puta mora biti 200 m, a najveća visina mosta 55 m. Hrvatske se strana obvezala u roku sedam dana BiH dostaviti dokumentaciju. Dogovoreno je da bi Hrvatska trebala pravodobno izvijestiti BiH o koracima koje kani poduzeti u cilju izgradnje mosta.

HRVATSKA MOŽE OČEKIVATI POZIVNICU ZA NATO 2008.

RIGA - NATO će na svojem sljedećem summitu godine 2008. pozvati u članstvo Hrvatsku, Makedoniju i Albaniju ako ispunje standardne, kaže se u završnoj deklaraciji sa summita Saveza koji je završio 29. studenoga u Rigi. "Pozdravljamo napore Hrvatske, Albanije i Makedonije na pri-

pripremama za preuzimanje odgovornosti i obveza iz članstva. Pozdravljamo njihov rastući doprinos u međunarodnim operacijama održavanja mira i sigurnosti, kao i njihove zajedničke napore na promicanju regionalne suradnje", kaže se u deklaraciji koju je prihvatilo 26 šefova država ili vlada zemalja članica.

DODIJELJENA POTICAJNA SREDSTVA ZA OSNIVANJE BRANITELJSKIH ZADRUGA

ZAGREB - Potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor potpisala je 22. studenoga Ugovore o korištenju novčanih potpora za osnivanje zadruga branitelja, u pojedinačnom iznosu od 150 000,00 kuna, s više braniteljskih zadruga. Riječ je o braniteljskoj zadruzi "Pleter" iz Bjelovara, Poljoprivrednoj zadruzi "Hrastova kaca" iz Bošnjaka, Poljoprivrednoj braniteljskoj zadruzi "Agro-dom" iz Antunovca, Poljoprivrednoj zadruzi "Farmer" iz Brezničkog Huma, Zadruzi branitelja "Dragovoljac" iz Gradine i Braniteljskoj zadruzi "Eko-Bljesak" iz Biskupije.

UREĐENJE GOSPODARSKE ZONE "KUKUZOVAC"

SINJ - Značajan gospodarski iskorak za grad Sinj bit će njegova gospodarska bescarinska zona "Kukuzovac". Uređenje zone, koje je počelo u rujnu, teče po planu. Sinjsko gradsko poglavarstvo uputilo je sredinom studenoga javni poziv svim potencijalnim poduzetnicima za ulaganje u gospodarsku zonu, koji će moći kupiti parcele po izuzetno povoljnim cijenama. Cijela zona "Kukuzovac" zauzima površinu od 117 hektara, koje je država prenijela na grad Sinj.

OTVORENJE STALNOG POSTAVA MEMORIJALNOG MUZEJA U JASENOVCU

JASENOVAC - U nazočnosti preživjelih logoraša ustaškog logora Jasenovac, predsjednika države, Sabora i Vlade, predstavnika vjerskih zajednica i diplomatskoga zbora 27. studenoga svečano je otvoren novi stalni postav Memorijalnog muzeja Spomen-područja Jasenovac i novi multimedijalni obrazovni centar. "Istina se ne smije skrivati niti zaboraviti, istinom se ne može niti nadmetati niti trgovati. Ne zaboraviti istinu o prošlosti i izvući iz nje pouku jedino je jamstvo mirne savjesti i mirne budućnosti. Nema cilja koji se postiže zločinom, nema opravdanja za mržnju i radikalizam", istaknuo je Sanader, pohvalivši vodstvo Spomen-područja na novom konceptu muzeja osmišljenom u suradnji s Muzejom holokausta u Washingtonu i Muzejom Yad Vashem u Jeruzalemu.

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

Hrvatsko državljanstvo i Hrvati u svijetu

“Siguran sam da je izlaz u čvršćem povezivanju iseljene i domovinske Hrvatske, putem sveobuhvatnog rješavanja pitanja ostvarenja mogućnosti da se svaki Hrvat, ma gdje bio, ako to želi, može vratiti u domovinu”, rekao je u razgovoru za Maticu načelnik Filip Damjanović

Kako se stječe hrvatsko državljanstvo?

— Što se tiče statusnih, stvari, valja razlikovati hrvatske državljane i strance. U hrvatskome pravnom sustavu princip je da je onaj tko nije hrvatski državljanin - stranac. Često stoga postoji određeno nerazumijevanje, odnosno neprihvatanje, pa i upit s čuđenjem: “Kako je moguće da je u RH Hrvat stranac?” No, pravno je sasvim moguće da Hrvat nije zbog bilo kojeg razloga prije tražio niti stekao hrvatsko državljanstvo te je, pravno gledajući, u statusu stranca na nekom od oblika boravka predviđenom za strance. No, valja imati na umu da je Zakon o hrvatskom državljanstvu (NN, broj 53/91; 70/91-ispravak, 28/92 i 113/93 - Odluka Ustavnog suda) propisao privilegirane načine stjecanja hrvatskoga državljanstva za iseljenike i pripadnike hrvatskog naroda, te je pružena mogućnost da iseljenik stekne hrvatsko državljanstvo na temelju članka 11. Zakona, a pripadnik hrvatskog naroda na temelju članka 16. Zakona o hrvatskom državljanstvu.

Kako ostvariti pravo na državljanstvo po navedenim osnovama?

— Prijam u hrvatsko državljanstvo pokreće se pisanim zahtjevom stranke. Zahtjev mora biti jasan i obrazložen u pogledu razloga za primitak u hrvatsko državljanstvo, vlastoručno potpisan i ovjeren, a može se dati i na zapisnik u ovlaštenoj policijskoj upravi/poliicijskoj postaji ili diplomatsko-konzularnom predstavništvu RH u inozemstvu. Stranku u postupku može zastupati i punomoćnik uz predložene valjane punomoći. Ako je zahtjev podnesen na stranom jeziku, potreban je njegov ovjereni prijevod na hrvatski jezik. Za maloljetnu djecu roditelji podnose zahtjev za stjecanje hrvatskoga državljanstva, a za stjecanje ili prestanak državljanstva potreban je pristanak djeteta starijeg od 14 godina. Uz

Budući da u Informacijskom odjelu HMI često dobivamo upite vezane uz stjecanje hrvatskoga državljanstva, a kako se najavljuje i skoro usklađivanje Zakona o hrvatskome državljanstvu sa standardima EU, razgovarali smo s Filipom Damjanovićem, načelnikom Uprave za inspekcijske i upravne poslove MUP-a RH.

Molim Vas predstavite svoju upravu? Koji je njezin djelokrug rada?

— Uprava za inspekcijske i upravne poslove MUP-a RH uprava je u kojoj se obavljaju gotovo svi administrativni poslovi glede ostvarivanja prava iz mjerodavnosti MUP-a. Unutar uprave je pet odjela: Odjel za državljanstvo, Odjel za upravne poslove, Odjel za strance i azil, Odjel Inspektorata MUP-a i Odjel za uredske poslove. Odjel za državljanstvo odlučuje o stjecanju i prestanku hrvat

Napisala: **Željka Lešić** Snimio: **Žorži Paro**

zahtjev stranka plaća pristojbu za zahtjev i rješenje sukladno odredbama Zakona o upravnim pristojbama ("Narodne novine", broj 8/96; 77/96; 95/97; 131/97; 68/98; 66/99; 145/99; 30/00; 163/03.).

Radi određivanja zakonskih pretpostavki stranac uz zahtjev prilaže sljedeće isprave (ako je riječ o stranim ispravama, one moraju biti izdane sukladno međunarodnim ugovorima i konvencijama, na propisanom obrascu, te moraju biti priložene u originalu uz propisno ovjereni prijevod na hrvatski jezik): izvadak iz matične knjige rođenih, izvadak iz matične knjige vjenčanih (za osobe u braku), dokaz o državljanstvu (potvrdu o državljanstvu, strana putna isprava, strana osobna iskaznica), dokaz o usvojenju (ako se zahtjev za primitak odnosi na usvojenika), dokaz o stavljanju pod starateljstvo (ako osoba ima skrbnika), dokaz da nije osuđivan (potvrda o nekažnjavanju), potom propisno ovjereni preslik valjane identifikacijske isprave radi utvrđivanja identiteta podnositelja zahtjeva.

Člankom 11. Zakona o hrvatskom državljanstvu uređeno je stjecanje hrvatskoga državljanstva iseljenika i njegovih potomaka, kao i njegova bračnog druga. Ovo je jedan od posebnih načina stjecanja hrvatskoga državljanstva, gdje se utvrđuje smatra li se određena osoba ili se ne smatra iseljenikom iz RH. Pri definiranju pojma "iseljenik" pošlo se od teritorijalnoga principa. U pravilu, to su osobe koje su se iselile s teritorija RH u prekooceanske zemlje u nakani da u inozemstvu stalno žive (objektivan je kriterij teritorijalni princip, a nakana stalnog života u inozemstvu jest animus). Činjenica iseljeničtva, odnosno srodstvo s iseljenikom dokazuje se iseljeničkom putovnicom ili primjerice izvadcima iz matice rođenih, vjenčanih, umrlih preda i njihovih potomaka.

Člankom 16. Zakona o hrvatskom državljanstvu uređeno je stjecanje hrvatskoga državljanstva prirođenjem pripadnika hrvatskog naroda, koji nema prebivalište u RH, ako udovoljava pretpostavkama iz članka 8. stavak 1. točka 5. ovog zakona i dade pisanu izjavu da se smatra hrvatskim državljaninom. Činjenicu pripadnosti hrvatskom narodu stranka dokazuje pisanom izjavom uz predočenje dokaza, odnosno javne isprave iz koje je vidljivo očitovanje pripadnosti hrvatskom narodu u pravnom prometu (radna

i vojna knjižica, šk. svjedodžba, indeks, prijava za upis na fakultet, prijava namjere zaključenja braka, izvadak iz matične knjige vjenčanih starijeg datuma i sl.).

Kakvi su problemi u rješavanju?

— Česte su situacije da zahtjevi za stjecanje hrvatskoga državljanstva podneseni u diplomatskoj misiji, odnosno u konzularnom uredu RH u inozemstvu nisu jasni glede onoga što stranka zahtijeva: zahtijeva li utvrđivanje hrvatskoga državljanstva, tj. naknadni upis u knjigu

državljana u smislu članka 30. stavak 1. Zakona o hrvatskome državljanstvu ili stranka traži primitak po unaprijed navedenim osnovama.

Pojavljuje se više isprava s kontradiktornim podatcima o osobnom imenu ili nadnevku rođenja stranke (izvadcima iz matice rođenih i matice vjenčanih, identifikacijske isprave), kao i isprave po kojima nije moguće postupiti zbog toga što nisu izdane sukladno međunarodnim ugovorima i konvencijama i što nisu izdane na propisanom obrascu.

Sadašnji Zakon treba dotjerati u smislu da se jasno definira pojam državljanstva kako bi se naglasila njegova važnost u formalno-pravnom značenju, kao sporni, pravnoj i faktičnoj, između pojedinca i države. Državljanstvo je pravna spona (veza) koja se zasniva na činjenici socijalne pripadnosti, izvornoj vezi egzistencije, interesa i osjećaja, zajedno s postojanjem recipročnih prava i obveza.

Upitno je treba li osjećajnu vezu rješavati putem instituta državljanstva. Siguran sam da je izlaz u čvršćem pove-

zivanju iseljene i domovinske Hrvatske, putem sveobuhvatnog rješavanja pitanja ostvarenja mogućnosti da se svaki Hrvat, ma gdje bio, ako to želi, može vratiti u domovinu.

Suglasan sam s razmišljanjem i inicijativom koja je protekla iz Hrvatskog sabora, Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Pododbora za hrvatske manjine u europskim državama, točnije, od gospođe Ivane Sućec-Trakoštanec, predsjednice Pododbora, da se počne s izradbom teksta zakona kojim

bi se u cijelosti uredila sva prava i načini pomoći Hrvatima izvan domovine. Pododbor je na sjednici održanoj 23. studenoga 2006. jednoglasno prihvatio takav zaključak, te je o navedenom izviješten Odbor, koji je također na svojoj sjednici od 30. studenoga 2006. jednoglasno odlučio da se inicijativa prihvaća i da će se pristupiti izradbi Nacrta Zakona. Ako se ovo realizira, bit će veliki pomak u rješavanju svih pitanja Hrvata izvan domovine, te tako svakako i državljanstva.

Kakvi bi bila Vaša poruka našem izvandomovinstvu?

— Zahvalan sam Bogu i dobrim ljudima iz uredništva na prigodi da preko Matice svima poručim da mi u domovini mislimo na vas u tuđini i preporučujem vam da nikada zbog eventualnih birokratskih ili administrativnih propusta, koji, sigurno, frustriraju, ne odustanete od svojih zahtjeva usmjerenih na ostvarenje bilo kojega prava koje vam pripada. Svima želim čestit Božić i blagoslovljenu novu, 2007. godinu. ■

PROJEKT OD POVIJESNE VAŽNOSTI ZA HRVATE U BiH

“ Mislimo da je gradnja ovoga doma strateški najvažnija, ne samo u Sarajevu, nego u cijeloj BiH za opstanak i ostanak katolika i Hrvata na ovom području. Smatramo da to nije važno samo za nas katolike nego i za sve narode i ljude dobre volje koji ovdje žive

S ubota, 25. studenoga ostat će upisana u povijesti Hrvata Bosne i Hercegovine, Sarajeva i Hrvatskoga katoličkog dobrotvornog društva iz Sarajeva. Naime, toga je dana svečano položen i blagoslovljen temeljni kamen za budući Studentski dom, prvi takve vrste na tim prostorima. Svečani čin počeo je u 14 sati, a uz predsjednika HKDD-a don Antu Jelića, potpredsjednika Miru Prskala i tajnika Antu Prskala, sudjelovali su pomoćni biskup vrhbosanski mons. dr. Pero Sudar, župnik stupski i dekan sarajevske dekanije don Ivo Paradžik, načelnik Općine Ilidža Amer Čenanović, predstavnik Veleposlanstva RH Dunja Sevak te autor projekta arhitekt Vinko Parić sa suradnicima. Nakon molitve i pozdravnih riječi, načelnik Općine predao je don Anti građevnu dozvolu, a

don Ante njemu Povelju koja tekstovno ovjekovječuje ovaj projekt. Povelja je u posebnom oklopu stavljena u temeljni kamen koji je zatim položen, a njega i nazočne blagoslovio je mons. Sudar koji je zalio i prvu lopatu cementa. Nakon službenog dijela, slavlje se nastavilo bogatim domjenkom za brojne Hrvate i goste. Time je, eto, završen prvi dan u životu studentskog doma u Sarajevu.

Iako smo prošle godine u našem časopisu u prigodi 15. obljetnice rada predstavili HKKD i njegove brojne djelatnosti, podsjetimo se nekoliko najvažnijih pojedinosti. Društvo je osnovano 26. travnja 1991. u crkvi Sv. Josipa na Marijin Dvoru. Tijekom rata odigralo je izuzetno važnu ulogu u skrbi za stradalnike, najprije agresije na Hrvatsku, a, proširenjem rata, i na području BiH, pogotovo u opkoljenom Sarajevu. Prema arhivima Društva tijekom rata podijeljeno je više od 300 tisuća tona različite

robe, hrane, odjeće medicinskih aparata te novčane pomoći više od 3 milijuna njemačkih maraka. Društvo je osnovalo i brojne ogranke po BiH. Nakon rata došlo je obnoviteljsko razdoblje, a, s obzirom na to da su se donacije počele smanjivati, Društvo se okrenulo samofinanciranju pa je u tu svrhu osnovano poduzeće Bonitas iz čijih su se djelatnosti pokrivali troškovi Društva, a ostali prihod išao je u humanitarne svrhe.

U brojnim poslovnim (knjižare, fotografske radionice itd.) i humanitarnim djelatnostima HKKD-a uvijek se posebno vodilo računa o mladima, najčešće stipendiranjem, pa se tako došlo i do projekta izgradnje smještaja za studente. Prvi studentski dom izgrađen je u Zagrebu. Bio je to muški dom s 34 ležaja, blizu gradskog središta, a prvi studenti uselili su se 1998. godine. Godinu dana poslije izgrađen je ženski dom, a kroz oba je do danas prošlo više od 300 studenata. Dodajmo da je Društvo u obliku stipendija i jednokratne pomoći pomoglo 780 studenata u visini od 1 350 000 KM. Tim se slijedom stiglo i do ostvarenja ovoga davnog sna, osnivača i od prvog dana ravnatelja HKKD-a, don Ante Jelića. Vidljivo sretan i uzbuđen, don Anto nam je odgovorio na nekoliko pitanja:

Napisao i snimio: **Nenad Zakarija**

Mons. Pero Sudar, Miro Prskalo,
don Anto Jelić i Amer Čenanović

Znam iz predhodnih susreta da ovu ideju nosite već više godina?

— Od ideje do ovog čina prošle su pune četiri godine. Tijekom toga vremena kupili smo zemljište, načinili izvedbeni projekt, sredili papirologiju i dozvole. Do sada smo na sve to potrošili više od 300 000 KM. Trebalo je mnogo strpljenja, ali bili smo uporni jer smatramo ovaj objekt vrlo važnim. Mislimo da je gradnja ovoga doma strateški najvažnija, ne samo u Sarajevu nego u cijeloj BiH, za opstanak i ostanak katolika u Hrvata na ovom području. Smatramo da to nije

važno samo za nas katolike nego i za sve narode i ljude dobre volje koji ovdje žive. Stoga i zahvaljujemo svima koji su do sada poduprli taj projekt i pozivamo sve institucije i pojedince da nas u tome pomognu.

Potrebe za takvim domovima svagdje postoje, a u Sarajevu posebno, zar ne?

— Naše je Društvo u Zagrebu sagrađilo dva manja doma i ni jedne godine ne možemo primiti sve koji se jave. Koliko mi znamo, u Sarajevu ima oko 700 katoličkih studenata koji privatno

stanuju. Ovaj dom moći će udomiti 240 studenata u dvokrevetne sobe. Polovica će biti za muške, a polovica za ženske studente. Uz to će biti i prateći prostori kao što su restoran, učionice, dvorana, knjižnica itd.

Kako se financira ovaj projekt?

— Donacijama, kako u novcu, tako i materijalu i radovima, a i iz naših društvenih izvora.

Ima mnogo Hrvata s ovih prostora diljem svijeta, pa se valja nadati da će i oni pomoći u ovom projektu?

— Da, ima ih i najčešće se okupljaju oko hrvatskih katoličkih misija.

Dodajmo na kraju da je istoga dana održana i godišnja skupština HKDD-a na kojoj je ponovno za ravnatelja Društva izabran don Anto Jelić. On je, među inim, predstavio drugu knjigu iz edicije Ramska baščina pod naslovom "Tekstilne rukotvorine Hrvata u Rami" koju također izdaje HKDD. Ujedno je najavio skoriju promociju knjige i u Zagrebu.

Idućega dana, dakle u nedjelju, don Ante nas je pozvao na misu u svoju župnu crkvu u izgradnji, crkvu Svetog Luke u Općini Novi Grad. Ovo je prva katolička crkva koja se gradi od 1936. godine u Sarajevu. Više o tome, još jednom u nizu impresivnih projekata don Ante i tamošnjih Hrvata u jednom od idućih brojeva. ■

IN MEMORIAM - ADRIANA (JADRANKA) TEVŠIĆ

Nedavno je u Buenos Airesu umrla istakuta argentinska Hrvatica Adriana (Jadranka) Tevšić Estebez. Rođena je godine 1944. u glavnom gradu Argentine. Roditelji su joj bili Marija Milat podrijetlom iz Blata na Korčuli i Miguel Tevšić iz Makoša u Župi dubrovačkoj, koji su se doselili u Argentinu početkom 20. stoljeća. Adriana Tevšić je završila studij na Visokoj školi za radioprijenos, bila je novinarka, a magistrirala je nacionalnu obranu i strategijsko obavješćavanje. Dugo je radila u medijima u Buenos Airesu - na Nacionalnome i Gradskom radiju, gdje je vodila svoje programe, te na televizijskom kanalu 9.

Jadranka je više puta posjetila domovinu svojih roditelja, a u Argentini je uspješno promovirala Hrvatsku, među ostalim, sudjelujući na brojnim kongresima i simpozijima te intervjuirajući mnogobrojne značajne osobe iz našega kulturnog i političkog života. Također je organizirala izložbu hrvatsko-kanadskog slikara Antona Cetina devedesetih godina prošloga stoljeća u Palais de Glace u Buenos Airesu. (Carmen Verlichak / Željka Lovrenčić)

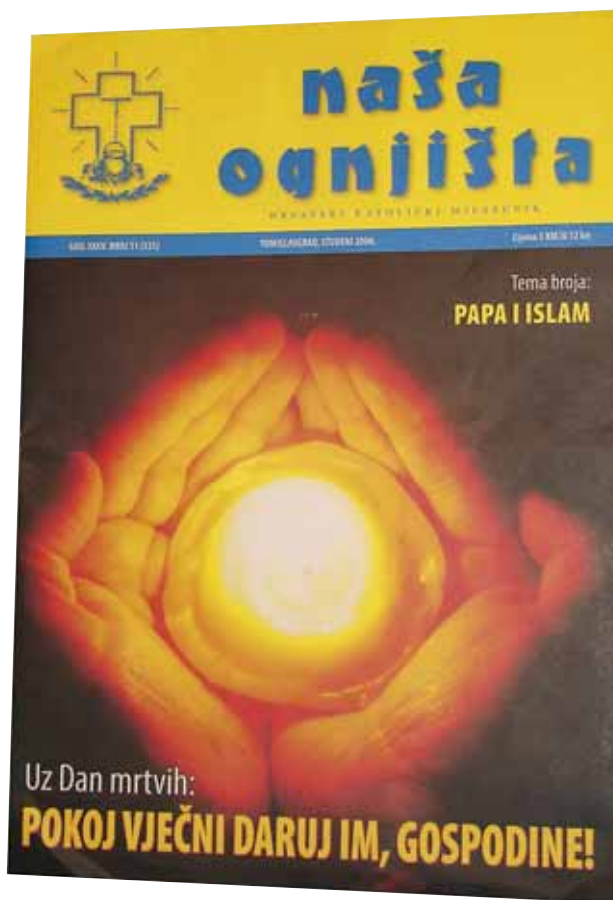

NAŠA OGNJIŠTA I DANAS GRIJU

Prema procjenama uredništva, "Naša ognjišta" su po nakladi druga periodična publikacija u hrvatskom katoličkom tisku, odmah iza "Glasa Koncila"

Povod za pisanje ovoga članka o hrvatskome katoličkom mjesecniku "Naša ognjišta", koji izlazi u Tomislavgradu, jest jubilarni, 333. broj koji je izišao nakon 35 godina njegova kontinuiranog izlaza. Već bi to bio razlog da se nešto kaže o tom popularnom listu, ali je mnogo važniji razlog za osvrtnost na taj jubilej njegov ugled, odnosno percepcija u hrvatskoj populaciji u BiH, pa i drugdje, i to ne samo među vjernicima nego i među onima koji vole povijesne, književne i kulturne sadržaje općenito, kakve su donosila "Naša ognjišta". O popularnosti "Naših ognjišta" rječito govori i naklada koja je u jedno vrijeme iznosila 25 000 primjeraka. Danas se naklada ustalila na oko 15 000 primjeraka te su, prema procjenama uredništva, "Naša ognjišta" po nakladi druga periodična publikacija u hrvatskome katoličkom tisku, odmah iza "Glasa Koncila".

Časopis je pokrenut davne 1971. godine u Duvnu, gdje je 1972. utemeljena i istoimena izdavačka kuća, a iste godine i Knjižnica Naših ognjišta u okviru koje je do danas objelodanjeno više od 200 naslova knjiga. Ideju o pokretanju župnog lista predložio je u duvanjskom samostanu braći franjevcima fra Ferdo Vlašić nakon svoga povratka iz Austrije, gdje je bio župnik i gvardijan u župi Frohnleiten. Njegovu su ideju oduševljeno prihvatili ne samo duvanjski nego i ramski, posuški i livanjski franjevcima

ci, ali i tamošnji duvanjski intelektualci, i to u okolnostima kad je na takve ideje i njihovu realizaciju aktualna vlast gledala kao na "reakcionarnu", odnosno neprijateljsku djelatnost. Iako zamišljen kao župni list, pa zatim kao dekanatski, list je ubrzo prekoračio granice Bosne i Hercegovine. Dobro je primljen i u Hrvatskoj, ali i u iseljeništvu. Fra Ferdo je, međutim, ubrzo platio svoju smionost, ponajviše stoga što je na stranicama "Naših ognjišta" dao širok prostor događajima u Međugorju ističući Međugorje kao svetište Kraljice mira koje je u časopisu dobilo posebnu rubriku (Međugorje

iz dana u dan) koja se održala do danas. Fra Ferdo kao glavni urednik i fra Jozo Križić, tajnik lista, osuđeni su na duge zatvorske kazne. Fra Ferdo je urednikom lista bio u dva navrata: od 1971. do 1982. i od 1990. do svoje smrti u listopadu 1995. Od 1982. do 1986. bio je u zatvoru. Od ostalih urednika valja spomenuti fra Marinka Leku (1982.-1988.), fra Viktora Nuića (rujan 1988. – rujan 1989.). Od rujna 1995. do kolovoza 2005. uredničke poslove preuzima fra Gabriel Mioč, a

od rujna 2005. fra Robert Jolić. Svi su se oni istaknuli ustrajnim nastojanjem oko gajenja vjerske i nacionalne svijesti Hrvata u Bosni i Hercegovini, promičući hrvatsku kulturu i njegujući hrvatsku književnu riječ, u čemu se posebno isticao fra Jakov Bublik u svojemu dugogodišnjem lektorskom i uredničkom radu. Komunistička vlast, naravno, nije mirno gledala na uspješnu misiju "Naših ognjišta", što su najbolje osjetili urednici lista, često saslušavani, a neki i kažnjavani i zatvarani. Da bi opstao, list je morao promijeniti ime pa od svibnja 1982. do 1990. izlazi pod naslovom "Sveta baština", ali je sadržajno i izgledom ostao isti, što su čitatelji odmah prepoznali pa su ga i pod tim naslovom uzimali u ruke s jednakim zanimanjem.

Razumije se, daka-ko, da je list privlačio pažnju čitatelja ponajprije zahvaljujući raznolikosti i zanimljivosti sadržaja. Osim članaka crkvenog i vjerskog sadržaja, osim, dakle, teoloških i duhovnih tema, na stranicama "Naših ognjišta"

objavljen je niz povijesnih i vrijednih književnih priloga.

Iseljenim Hrvatima posvećena je posebna pažnja već od samog početka izlaza lista. Jedan od razloga njegova pokretanja bila je nakana da se isplete niz poveznica između naših iseljenika i domovine.

"Naša ognjišta" i danas svojom toplinom griju srca Hrvata u domovini ali i onih iseljenih širom svijeta zahvaljujući strpljivom, požrtvovnom i ustrajnom nastojanju naših franjevac da plamen na tom ognjištu trajno svijetli i grije. ■

Napisao: **Branko Hanž**

KVADRATI U MEĐUGORJU SKUPLJI NEGO U ZAGREBU

MEĐUGORJE - Premda mnoge europske metropole prednjače po gradnji stanova, Sarajevo to nije. Trenutačno se u tom gradu gradi tek četiri-pet stambenih zgrada. U stotinjak puta manjem Međugorju, koje nema čak ni status općine, gradi se dvostruko više - desetak zgrada, a cijene stanova u tom svetištu znatno su više nego u metropoli. Razlog je tomu je velika potražnja za međugorskim kvadratima, a kupci su uglavnom stranci - Irci, Englezi. Škoti, Amerikanci, Talijani, čija je kupovna moć znatno veća.

HVALA SPLITSKOJ BOLNICI

HERCEGOVINA - Nakon uspješno provedene akcije "Hercegovina Posavini" u kojoj su skupljena sredstva za izgradnju crkve u Hrvatskoj Tišini i Bosanskom Brodu u Posavini, još jedna humanitarna akcija krenula je u Hercegovini. Ovoga puta pod geslom "Hvala splitskoj bolnici". Tom akcijom koju je, kao i prvu pokrenuo fra Iko Skoko, Hercegovina i cijela BiH žele zahvaliti osoblju Kliničke bolnice Split za sve dobro koje su učinili tijekom rata i poraća, a i danas ga čine za Hrvate, a i druge ljude iz BiH. - Najbolje ćemo zahvaliti sudjelovanjem u obnovi bolnice, dobrovoljnom akcijom darivanja krvi i skupljanjem dobrovoljnih priloga - rekli su na tiskovnoj konferenciji o ovoj akciji prof. dr. Dujomir Marasović - ravnatelj bolnice, Marija Županović - medicinska sestra, Anđelko Barun - predsjednik Hvidre, dr. Ivan Bagarić - zastupnik u Saboru Republike Hrvatske i dr. fra Iko Skoko.

OBNAVLJA SE ZVONIK CRKVE SV. ANTE U BIHAĆU

BIHAĆ - Nakon što su u lipnju Gradska uprava u Bihaću i Franjevački provincijalat Bosne Srebrene potpisali petogodišnji ugovor kojim je franjevcima omogućen ulazak u posjed zvonika u Drugome. svjetskom ratu porušene crkve sv. Ante Padovanskoga počela je obnova ovog spomenika kulture. Crkva i zvonik koji se nalazi tik uz kulu iz doba osmanlijske vlasti jedan su od povijesnih simbola grada na Uni i svjedok postojanja katolika na ovim prostorima.

"HERCEGOVAČKA KOŠARA" ZA NUŠTAR

STOLAC - Potkraj studenoga 50-ero članova HKUD-a "Stolac" iz istoimenoga istočnohercegovačkog mjesta, boravilo je sa svojim župnikom don Rajkom Markovićem u dvodnevnom posjetu Slavoniji, a domaćin im je bila župa Nuštar. Mladi su Stočani posjetili Vukovar i Ovčaru. Na nedjeljnoj misi u nuštarskoj crkvi na oltar su prineseni darovi zahvale, među kojima je na kraju darovana i "Hercegovačka košara".

BOLNICA - SIMBOL OPSTANKA HRVATA SREDIŠNJE BOSNE

NOVA BILA - "Svjetlost i nada" knjiga je poznatog novinara iz Viteza Zvonimira Čilića, koja govori o stradanju Hrvata Lašvanske doline, o bolnici u crkvi u Novoj Bili te o gradnji nove bolnice koju je obećao prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman i koja je danas ponos Hrvata srednje Bosne. Kroz bolnicu je prošlo 14 500 pacijenata, u njoj je rođeno na stotine djece. U istoj se prostoriji rađalo i umiralo. Na dan su malobrojni liječnici i medicinske sestre znali imati i po 70 pacijenata, uglavnom teških ranjenika. To vrijeme i zbivanja u njemu opisuje Čilićeva knjiga.

"MOJA POLNOČKA" U ŠIROKOM BRIJEGU

ŠIROKI BRIJEG - Pod svodovima Gimnazije na Širokom Brijegu u kojoj je prije 50 godina završio tri razreda predstavljena je knjiga Radoslava Marića "Moja polnočka". Knjiga je autobiografski prikaz nekadašnjega širokobriješkog gimnazijalca koji je zbog svojih svjetonazora u sustavu bivše države morao napustiti ustanovu i završiti negdje na ulici i tražiti svoje mjesto izobrazbe negdje drugdje. Autor je nakon završetka Medicinskog fakulteta u Zagrebu morao 1969. napustiti zemlju i otići put Kanade, a poslije i u Ameriku. U Ameriku je otišao zbog toga što je bio progonjen i što je specijalizaciju iz ginekologije dobio Asim Kurjak, koji je, kako je istaknuto na predstavljanju knjige, zlorabio medicinsku znanost i prepisivao znanstvene radove, što se ovih mjeseci i potvrdilo.

HRVATSKI VIRTUOZ S MAJNE

Pijanist i skladatelj Antonio Macan s nepunih 18 godina u dvosatnoj svirci oduševio je publiku u frankfurtskoj Mozartovoj dvorani izvedeći tri ciklusa zahtjevne glazbe na glasoviru: Beethovena, Schumanna, Musorgskog, kao i vlastite skladbe, čime je na najbolji način najavio stasanje još jedne hrvatske glazbene zvijezde

Božanstveni mir, kakav se na trenutak osjeti nakon čudesne svirke, prolomio je snažni pljesak u prepunoj Mozartovoj dvorani frankfurtske *Stare Opere*, kada se mladi hrvatski virtuoz s Majne Antonio Macan naklonio publici 8. prosinca 2006. Glasne ovacije i suze radosnice oca Ante, *gastarbajtera* iz Sinja, danas uspješnog vlasnika lanca restorana među elegantnim tornjevima poslovnih zgrada i banaka njemačke metropole. Evo još jedne hrvatske zvijezde na glazbenoj karti svijeta, čija će karijera, zasigurno, u ishodišnom mjestu pamtiti rodni grad Frankfurt i njegovu glasovitu *Staru operu*. Antonio Macan, koji je tek navršio 18 godina, koncertni je pijanist i skladatelj, koji je u dvosatnoj svirci publiku ostavio bez daha izvedeći tri ciklusa zahtjevne glazbe na glasoviru: Beethovena, Schumanna, Musorgskog, kao i vlastite skladbe. Svaki dio koncerta s ovog programa, bez obzira na vrijeme nastanka, imao je na neki način istovrsno stvaralačko ozračje, pa su se sjajno dopunjavali. Svirajući tehnički vrlo zahtjevne dionice napamet kako i priliči virtuozu, mladi je Antonio primjenjivao veoma žustra, brza tempa, ali je postizao i začudnu prozračnost izvedbi.

- "To je divovski izazov, glede stupnja težine, govori radosni Antonio na tečnom hrvatskom jeziku tek neznatno obojenim njemačkom fonetikom. U koncertnoj fazi bilo je vrlo teško, valjalo se nemilosrdno pripremati. Mnogo sam snage uložio u 32 *Variationen c-Moll* Ludviga van Beethovena, a nimalo lakši izazov bila je i *Sinfonische Etüden*

op. 13 (Früh – und Spätfassung) Roberta Schumanna, te *Bilder einer Ausstellung* Modesta Musorgskog. Inače, vježbam više od deset sati na dan, dokle god fizička snaga prati užitek muziciranja."

Stil života Antonija Macana u dvojnoj ulozi pijanista i skladatelja kao da odražava kontraste njegova rodnog grada Frankfurta, čestoga odredišta međunarodnih zvijezda, svih provenijencija, koje redovno nastupaju po kazalištima ili koncertnim dvoranama poput prestižne *Stare opere* ili zalaze do ranojutarnjih sati u frankfurtsku četvrt

Sachsenhausen otkrivajući sjaj i bijedu noćnog života.

- "Užitak muziciranja ne prestaje pred vječnim izazovima varijacija. Uspjeh je imperativ, čiju mjeru određuje publika", jednostavno pojašnjava glazbenik Antonio koji je već u ranoj djetinjstvu počeo primati nagrade i s neviđenom dječjačkom hrabrošću odsvirao brojne koncerte u Rusiji, Italiji, Hrvatskoj, Litvi i Njemačkoj.

- "Moj imućni otac Ante, kojem dugujem veliku zahvalnost za svoj uspjeh, stvorio je svojim mukotrpnim

Napisala: **Vesna Kukavica**

radom i vjerom u Boga, prekrasne obiteljske uvjete u kojima sam u njegovim restoranima zarana imao prigode slušati različite stilove glazbe, koje su izvodili vrhunski glazbenici svih vrsta, ili su, jednostavno, navraćali kao gosti i odsjedali u našim lokalima. U toj ugoštiteljskoj kakofoniji čavrljanja i zveckanja *beštekom*, koju su izmjenjivali čudesni zvuci izmiješani s manje i više poznatim vokalima i kristalno čistom harmonijom zvuka s klavira, odabrao sam ovo zadnje. A, tata je osigurao dar kvalitetnog života i vrhunske učitelje. Čini mi se katkad da je sličan imenja-ku Anti Kosteliću. Mama, tata i moja sestra angažirali su mi velike glazbene pedagoge među kojima su bili B. Wetz, S. Schmidt, S. Cada, B. Sitzius, N. Spirova i Alexander Kleonov. Alexander Kleonov koji je od prije nekoliko godina moj najvažniji mentor i učitelj, i koji se odsrca trudi da bih ja dobio vrhunsku glazbenu naobrazbu, zaslužan je za moj večerašnji trijumf.”

Među oduševljenom publikom zapazili smo kremu njemačkoga glazbenog svijeta i svekolikoga frankfurtskoga javnog života, pa je stoga gotovo prirodno pitanje ima li taj mladić uopće vremena za obične male stvari!

- O, ja! O vremenu se brine moj tata, organizacija je njegov zadatak. Inače, kada imam malo vremena, izlazim s prijateljima. Najbolje se opuštam uz šport, a onda vrludam gradom, lijevo pa desno, da bih osjetio život. Drugim riječima, volim osjetiti cjelokupnost, cijelu prirodu koja me obogaćuje i to, onda, ja unosim u glazbu. Moram biti

Antonio s ocem Antom

iskren, radionica u dnu dvorišta moje obiteljske kuće moj je mali, veliki, svijet u kojem se uvijek bavaju *sonate* i *etide* velikih majstora. Tu su nastale moje kompozicije *Exstase*, *Duft von Maiglöckchen*, *Das Königreich*, *Taverne*, *Avalon* i ostale koje je publika, kao što ste čuli, primila izvrsno.”

Talent ili rad? Mladi pijanist i skladatelj Antonio Macan kaže: “Dar Božji! Prije svega nitko ne može tako dobro vršiti svoj zanat ako nema dara. Naravno, tri posto dara, devedeset sedam posto rada”.

Osamnaestogodišnjak ima, međutim, u glavi golem repertoar. Ni on, poput svih velikih pijanista, ne rabi note na pozornici. Zapravo bi Antonio rado studirao glazbu, ali za to na putu u velike koncertne kuće nema

vremena. Konkurencija postaje sve mlađa, što će reći, pojašnjava Antonio, “to što ti znaš sa 17 godina, to znaju oni s 13 ili 14, pa ti postaje jasno da ti je u međunarodnom natjecanju mjesto oduzeto. Stoga je meni igra s vremenom – rizik od uspjeha, koji želim okrenuti u svoju korist”.

Njegova glazbena nadarenost, jednostavno, traži žrtvu. U trenucima običnog ljudskog zamora, ne osjeti potrebu usporavanja tempa učenja, nego žar igre s vremenom. “Osjetim nekako: vrijeme još nije zrelo. Kako se ono lije- po kaže: tko ima strpljenja, on najzad pobjeđuje. A tako je i kod mene, čini se”, izjavljuje Antonio.

Očito su mu muze naklonjene, komentira publika. Jer one su mu darovale i drugi talent: umijeće skladanja. “Moji je cilj privući mladež u dvorane. A to se pak može samo ako se nešto promijeni u glazbi ili općenito u životu. Moje ime jamči promjenu u glazbi. To mi možete vjerovati. Ja sam spadam u mladež i znam što mladi traže. Stvorit ću mješavinu klasične i moderne glazbe koja će od- sati samosvojnošću novog stila”.

Već sada mladi pijanist ima hrabrosti oblikovati samostalno koncertne programe: djela velikih majstora klasike i svoje vlastite skladbe. To se dopada publici. “Kada publika stoji iza mene, tada sve dolazi samo od sebe. Zanos. Uspio sam, ustajem, klanjam se, zahvalan sam publici jer me ona podupire. To je velika vrijednost za svakog glazbenika.” ■

BAKINA MOLITVA ZA BOŽIĆNIM RUČKOM NAJLJEPŠA JE GLAZBA U MOJOJ OBITELJI

Što sada? “Odmor. Božić dolazi. Stiže moja baka Ana iz Sinja. Moja sestra i ja radujemo se božićnim blagdanima i bakinu dolasku, djedovima Sinjaninu Anti i Pirovčaninu Šimi - više nego ičemu na svijetu. Bakina molitva za božićnim ručkom najljepša je glazba u mojoj obitelji.

Moja se baka Anu posebno veseli što rado idem u Hrvatsku katoličku župu *Oca Ante Antića*. Pričam joj zgode s vjeronauka kod fra Petra Klapaze.

Moja se obitelj, inače, redovito pridružuje Hrvatima svake nedjelje u podne u katedrali Sv. Bartolomeja, gdje je središnje misno slavlje za našu hrvatsku zajednicu u Frankfurtu. To je čin sjedinjenja s *Radosnom viješću* koji me posebno nadahnjuje. Išao sam ja i na Hrvatsku dopunsku nastavu. Sve sam upoznao. Moji su se prijatelji iz Njemačke, kolege iz razreda u redovitoj njemačkoj školi, uvijek veselili našim običajima. Ako je Božić u Frankfurtu, ljetni su praznici u Hrvatskoj. Obožavam Sinjsku krajinu, Pirovac i, naravno, more. Redovito ljetujemo u Hrvatskoj. Sljedeće godine, nadam se, bit će moj koncert na *Splitskom ljetu*”.

U PULI PREDSTAVLJEN ISELJENIČKI ROMAN DRAGE ŠARAVANJE

PULA - U ponedjeljak, 27. studenoga, u Puli je predstavljen iseljenički roman "Idemo kući", autora Drage Šaravanje, povratnika iz Australije. Roman je objavljen 2003. godine u izdanju Nakladništva Lumin i nagrađen Književnom nagradom "Lucijan Kordić" Društva hrvatskih književnika. Brojnoj publici u galerijskom prostoru pulske Podružnice HMI, u kojoj je bilo i više uglednih istarskih književnika i kulturnih stvaralaca, ovo autentično iseljeničko književno djelo predstavili su Joja Ricov, Đuro Vidmarović i autor.

HERCEGOVAČKA SRCA ZA SPOMENIK GOJKU ŠUŠKU

ZAGREB - Više od 600 Zagrepčana podrijetlom iz Širokog Brijega i njihovih prijatelja skupilo se ovog vikenda u Sheratonu na tradicionalnoj Širokobriješkoj noći u Zagrebu. Sav prihod od karata i bogate tombole namijenjen je podizanju spomenika za nekadašnjeg ministra obrane Republike Hrvatske Gojka Šuška. Spomenik se planira postaviti u kolovozu godine 2007. na Trgu Gojka Šuška u Širokom Brijegu, njegovu rodnom mjestu, a izradit će ga akademski kipar Kuzma Kovačić.

POČINJE GRADNJA PASTORALNOG CENTRA AULA IVANA PAVLA II. NA TRSATU

RIJEKA - Potkraj studenoga je polaganjem temeljnog kamena za budući Pastoralni centar Svetište na Trsatu označen skori početak radova koje će izvoditi GP Krk. Višenamjenska dvorana Centra, koja bi trebala biti dovršena do lipnja 2007., moći će primiti oko 300 osoba, a služiti će ne samo ho-

dočasnicima nego i za kulturna, društvena i znanstvena događanja. Gradnju centra zajedno će financirati Vlada RH i Grad Rijeka. Idejni začetnik projekta je fra Serafin Sabol, a arhitektonsko rješenje potpisuje Idis Turato.

AKADEMIK MOGUŠ PONOVO NA ČELU HAZU

ZAGREB - Novi predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti je filolog Milan Moguš, koji je svojega protukandidata za to čelno mjesto, fizičara Ivu Šlausu, pobijedio rezultatom 86 prema 28. Najznačajnija novost jest da je prvi put u vodstvo Akademije ušla i jedna žena. To je ekonomistica i demografkinja Alica Wertheimer-Baletić koja je sa 100 dobivenih glasova postala potpredsjednicom, a uz nju tu će dužnost obnašati i dirigent i skladatelj Pavle Dešpalj, za kojega je od 122 prisutna akademika glasovalo njih 96.

U KLOVIĆEVIM DVORIMA IZLOŽBA SLIKA IZ PRIVATNIH ZBIRKI

ZAGREB - Ministar kulture Božo Biškupić otvorio je 19. studenoga u Klovićevim dvorima izložbu "Hrvatsko moderno slikarstvo u privatnim zbirkama 1880. do 1945.". Izložbu je potaknuo zagrebački kolekcionar Žarko Deči, a obuhvaća 77 remek-djela hrvatskih umjetnika koje je za izložbu odabrao i objavio istoimenu monografiju povjesničar umjetnosti Igor Zidić. Kustosica izložbe je Petra Senjanović iz Klovićevih dvora. Ravnateljica Klovićevih dvora Vesna Kusin istaknula je da je izložba velika svečanost hrvatske umjetnosti te je posebice pohvalila suradnju Klovićevih dvora i Galerije "Deči".

HRVATSKI FILM POBIJEDIO NA FESTIVALU MEDITERANSKOG FILMA

BRUXELLES - Film "Ta divna splitska noć" Arsena Antona Ostojića proglašen je ukupnim pobjednikom 9. festivala mediteranskog filma održanog

početkom prosinca u Bruxellesu. Osim nagrade Grand Prix, film od belgijskog Ministarstva kulture dobiva i 5 000 eura za pokrivanje troškova distribucije filma u Belgiji, kao i laboratorijske usluge titliranja filma na francuski i flamanski. Na Festivalu mediteranskog filma prikazano je više od 60 filmova iz većine mediteranskih zemalja.

UNESCO ODOBRILO OBNOVU SPLITSKE RIVE

SPLIT - Početak radova na obnovi Splitske rive nedavno je izazvao prosvjede grupe građana koji su smatrali da se time uništava taj splitski kulturni spomenik. U povodu Gradsko je poglavarstvo zatražilo stručno mišljenje UNESCO-a o projektu obnove. Potkraj studenoga je napokon stigla i službena potvrda da se UNESCO-ov *World Heritage Centre* ne protivi uređenju Rive. U pismu Francesco Bandarin, direktor World Heritage Centra, među ostalim, navodi kako je nakon pažljiva proučavanja projekta zaključeno da je projekt odabran međunarodnim natječajem u skladu s visokim standardima, da ne ugrožava golemu i univerzalnu vrijednost lokacije i donosi značajan estetski i funkcionalni napredak.

PRVI ISELJENIČKI MUZEJI U ZAGREBU I SPLITU

U prvoj godini prikupljeno je 10 000 komada raznovrsnog materijala (ponajviše slika i knjiga), i to većinom iz Australije i Novog Zelanda, Čilea, Argentine, a potom i iz Kanade. Samo godinu poslije fundus obuhvaća već oko 100 000 predmeta!

Potkraj 1933. "Iseljenička služba i Savez organizacija iseljenika" pri Iseljeničkom komesarijatu u Zagrebu (Palmotićeva 59) pozvao je na suradnju iseljeničke zajednice i društva u domovini i iseljeništvu na zajedničku akciju prikupljanja građe za Iseljenički muzej (1940. spominjan i kao arhiv, a prema pisanju zagrebačkog "Obzora" i najstariji u Europi).

"Po odobrenju i naređenju" ministra "socijalne politike i narodnog zdravlja" na drugom katu uglovne zgrade preko puta Pošte II u Branimirovoj ulici broj 15, 1935. godine, prema napisima iz onodobnoga dnevnog tiska, vrlo su lijepo uređene prostorije Iseljeničkog muzeja (i to za cijelu tadašnju državu) "najinteresantnijeg od svih muzeja, jer je vjerno ogledalo rada naših iseljenika, ne samo u prošlosti, nego i u sadašnjosti" ("Hrvatski dnevnik").

Od prvoga priloga listu "Novi iseljenik" pod nazivom "Iseljenički muzej" 1. ožujka 1935. do 19. broja u kolovozu 1940., sustavno su iznošeni ciljevi ovakve institucije; navodi se i objašnjava 12 grana (tematskih odjela), te 73 podgrane, popis darovanih predmeta uz imena donatora i iseljeničkih organizacija – u 14 mjeseci prikupljeno je 10.000 komada raznovrsnog materijala (ponajviše slika i knjiga), i to većinom iz Australije i Novog Zelanda, Čilea, Argentine, a potom i iz Kanade. Samo godinu poslije fundus obuhvaća već oko 100 000 predmeta!

Posebni odjel iseljenički muzej posvetio je iseljeničkom tisku izvješćenom po zidovima, a kao najstarije iseljeničke novine ističe se "Iskra Slavjanske Slobode" 1879. u Buenos Airesu.

Za službeno otvorenje Iseljeničkog muzeja 7. travnja 1936. u Zagrebu, te 8. travnja ogranka u Splitu, predan je redigirani "Pravilnik iseljeničkog muzeja" od 20 članaka (potpisanog 1. srpnja), koji predviđa vođenje muzeja kao posebne ustanove Ministarstva socijalne politike i narodnog zdravlja.

Prema spomenutom pravilniku, Arhiv jugoslavenske

Prvi iseljenički muzej bio je smješten u Jurišićevoj ulici

narodne obrane iz Južne Amerike (gdje po popisu te godine živi oko 250 000 naših iseljenika) postaje sastavni dio ogranka u Splitu, a arhiv je predan na čuvanje Gradskoj biblioteci u kojoj je smješten i splitski ogranak iseljeničkog muzeja do preseljenja u Iseljenički klub 1937.

U to vrijeme Iseljeničkim muzejom u Zagrebu upravlja Odbor, u Splitu Pododbor, a u savjetodavnom vijeću nalaze se ugledni iseljenički povratnici. Tiskane su i razglednice s fotografijama pojedinih muzejskih

soba, održavaju se predavanja s dijapozitivima (prvo u Splitu), napose u vrijeme iseljeničkog tjedna u prosincu, te radioemisijske.

Godine 1938. u Zagrebu, u istoj zgradi, na istom drugom katu, unajmljen je još jedan stan, tako da zagrebački muzej ima 10 soba s hodnicima. Iste je godine održana i prva "iseljenička izložba" s mapama i grafikonima u 22 vitrine o iseljavanju s Jadrana, a navedeni su i citati prvaka iz javnog života o važnosti iseljeništvu (npr. rečenica Stjepana Radića iz 1925.: "Sada će naši iseljenici po malo dobiti krila i doletiti ovamo i naša će obala procvati, naši brodovi zaploviti!").

Djelatnost Iseljeničkog muzeja u Zagrebu i Splitu zamrla je početkom Drugoga svjetskog rata. Mnogo se građe nalazi po Hrvatskim državnim arhivima i knjižnicama, privatnim zbir-kama, tavanima; ipak, nakon 70 godina, nužno bi bilo ujediniti je na jednom, zajedničkom mjestu, dostupnu po svim tehnološkim mogućnostima i olakšicama 21. stoljeća.

Ponavljamo, stoga, istu rečenicu objavljenu 1. ožujka 1935.: "ISELJENICI! ŠALJITE SVOJE USPOMENE MUZEJU NA ČUVANJE! ISELJENIČKI ĆE MUZEJ BTI U DOMOVINI TRAJAN SPOMENIK NAŠEM ISELJENIŠTVU!" ■

Napisala i snimila: **Ljerkica Galic**

Nasilje nad hrvatskom narodnom manjinom u Srbiji

Dizanje bunjevačkog subetnonima na razinu etnonima, izdvajanjem Bunjevaca iz hrvatskoga etničkog korpusa, oblik je nasilja nad hrvatskom narodnom manjinom u Srbiji.

To je, također, oblik etničkog čišćenja Hrvata u Srbiji

Mladi bunjevački Hrvati na proslavi Dužijance u Subotici

kôd pojavljuje se kod etničkih ogranaaka koji dulje vrijeme žive u stanju etničkog rasuća, odnosno kod etničkih manjina, poglavito onih koje nisu imale potrebne i sveobuhvatne jezične i kulturne doticaje s matičnim narodom. Kod manjina dolazi do paralelizma u samoodređenju između ETNONIMA i SUBETNONIMA. Sve dok država većinskog naroda ne intervenira u manjinsku zajednicu, taj paralelizam nije problematičan. On to postaje onoga trenutka kada država većinskog naroda prednost daje onom dijelu manjinske zajednice koji je spreman subetnonim pretpostaviti etnonimu. Sljedeća je faza subetnonim dići na razinu etnonima, a završna subetnonim konfrontirati s etnonimom, ali, mnogo je važnije, s etnosom kojemu ta zajednica pripada. Ovdje je riječ o asimilaciji, odnosno nasilju koje država većinskog naroda provodi nad manjinom.

Navedeni je uvod bio nuždan kako bismo shvatili pogibelj u kojoj se upravo u naše vrijeme nalaze pripadnici hrvatske narodne manjine u srpskoj pokrajini Bačkoj, koji sebe određuju subetnonimom Bunjevci. Povijest pokušaja da se subetnonim Bunjevci digne na razinu etnonima potječu još iz vremena Austro-Ugarske Monarhije, a bili su oblik mađarizacije. Tada se na ovaj način uspjelo asimilirati pripadnike feudalnoga staleža i pojedine intelektualce vezane uz državni aparat. No, formiranjem suverene države Srbije njezina politička elita stvara plan o širenju državnih granica na prostore gdje žive susjedni narodi. Već je Vuk S. Karadžić izišao s tezom o "Bunjevcima kao Srbima katoličke vere", dalekovidno računajući na bačke Hrvate kao demografsku masu kojom će se steći prevalencija nad Mađarima u tim krajevima, kada to bude potrebno. To će politički razraditi tvorac velikosrpskog

Unutar zemljopisnoga prostora koji nastava neki narod postoje pokrajine i zavičaji čiji se žitelji, prigodom pobliže identifikacije, poglavito u folklorističkom i dijalektalnom smislu, osim narodnosnim, služe i zavičajnim nazivom. Sasvim je normalno da se netko odredi po svome zavičaju ili pokrajini i kao Dalmatinac, Istranin, Slavonac, Hercegovac, Bosanac, Moslavac, Prigorac, Zagorac, Turapoljac, Srijemac itd. Time se nimalo ne umanjuje pripadnost žitelja tih krajeva i područja hrvatskomu etničkom prostoru i hrvatskom narodu. Ime naroda zove se u stručnoj literaturi ETNONIM. Ime kojim se određuje pripadnost nekom

zemljopisnom području ili mjestu kao *diferentia specifica* zove se ETNIK. Pojam kojim se imenuje narod kao makro-sociološka formacija zove se ETNOS. Prema tome, imamo naravnu hijerarhiju: ETNOS – ETNONIM – ETNIK. Kada je riječ o konkretnim narodima, tada unutar njihova korpusa postoje skupine koje se, osim pokrajinskom, odnosno zavičajnom identifikacijom, određuju i imenima koja su izvan ovih zemljopisnih danosti. Tomu je "kumovala" povijest, ali i neki specifični razlozi u etnogenezi etnosa. Ovdje je riječ o SUBETNONIMIMA. Etnonim i subetnonim nisu u protimbi, ali njima se može manipulirati s nakanom da ih se konfrontira kako bi se oslabio ETNOS.

Svaki etnos ima svoj etnički identifikacijski kôd. Problem s uravnoteženim razvojem svih čimbenika koji čine taj

Napisao: Đuro Vidmarović Snimke:
iz knjige "Dužijanca" (Subotica, 2006.)

imperijalnog programa Ilija Garašanin. Nakon rasula Austro-Ugarske južni dio Bačke s gradovima Suboticom i Somborom pripao je Srbiji. Karadžićevo jezično pretvaranje Bunjevaca u Srbe dobilo je na snazi i srpski su se povjesničari potrudili da ga i historiografski dokažu. Ništa se nije promijenilo stvaranjem Titove Jugoslavije. Situacija je postala neugodnija za Hrvate jer ih se optuživalo za nacionalizam ako bi inzistirali na svome jeziku, školama i narodnosnim institucijama. S onima koji bi se očitovali kao Bunjevci to se nije događalo. Tražilo se ugledne predstavnike hrvatske inteligencije koji će se odnaroditi i prihvatiti tezu o Bunjercima kao posebnom narodu neovisnom o Hrvatima. Već godine 1969. objavljeno je djelo bunjevačkog Hrvata Albe M. Kunčića pod naslovom "Počeci borbe za preporod bačkih Bunjevaca" s podnaslovom "Jedan uspeh akcije kneza Mihaila i Ilije Garašanina za nacionalno oslobođenje i ujedinjenje". Iz podnaslova je vidljivo o čemu je riječ.

Ono što nije uspjelo svim prethodnim srpskim režimima uspjelo je Slobodanu Miloševiću i Voji Šešelju. Tijekom agresije na Hrvatsku najprije su izvršili etničko čišćenje srijemskih Hrvata, a potom su se posvetili Bunjercima. Sve

pripadnike hrvatske manjine u Srbiji tretiralo se kao remetilački faktor, kao ustaše, neprijatelje Srbije i srpstva koje treba, ako ne prognati, onda im život učiniti nemogućim kako bi se "dragovoljno" iselili. To se nije odnosilo na one koji bi se odrekli hrvatskog etnonima u korist bunjevačkog subetnonima. Dakako, ljudi su zbog egzistencijalnih i gospodarskih razloga pristajali na takva rješenja. Nakon toga uslijedilo je i institucionaliziranje ovako nasilno proizvedenoga stanja. Pronađeni su intelektualci, odnosno pripadnici hrvatske bunjevačke etničke manjinske elite kod kojih je došlo do retardacije ili gašenja hrvatske povijesne svijesti, i do odnarođenja, pa su lagano prihvaćali ulogu asimilanata, što znači boraca za izdvajanje Bunjevaca u zaseban narod. Sve je *pro forma* izvedeno demokratski, jer je pravo pojedinca da se očituje kako hoće. Javljaju se teoretičari koji to "znanstveno" dokazuju, pišu se rječnici bunjevačkog jezika, sada kane uvesti "bunjevački jezik" u škole, dići u subotičkoj Vijećnici na stijeg zastavu bunjevačkog naroda..., osnovati njihove narodne ustanove i institucije, glasila, promidžbeni aparat... Znalcima povijesti problematike bunjevačkih Hrvata jasno je da je riječ o manipulaciji, o asimilaciji.

odnosno srbizaciji. Bunjevci kao nov "narod" ne mogu opstati na dužu stazu, nego se jedino utopiti u većinski narod kao "Srbi katoličke vere". Drugog puta nema. Elementi njihova identifikacijskog kôda ne mogu se temeljiti samo na bliskosti prema većinskom narodu i političkoj potpori vladajućoj eliti većinskog naroda. To u praksi znači da su poistovjetili RODOLJUBLJE I DOMOLJUBLJE. Pripadnici etničke manjine domoljublje dijele s većinskim narodom, ali ne i rodoljublje. Ako nije tako, prestaju funkcionirati kao etnička manjina. Manjina mora imati matični narod s kojim dijeli rodoljublje. Dihotomija DOMOLJUBLJE koje manjinu OBVEZNO veže uz državu većinskog naroda kao svoju STVARNU DOMOVINU i RODOLJUBLJE koje ju veže s matičnim narodom i njegovom državom kao PRADOMOVINOM ili STAROM DOMOVINOM, njezina je povijesna, kulturološka, etnopsihološka i politička odrednica.

Da zaključimo: dizanje bunjevačkog subetnonima na razinu etnonima, izdvajanjem Bunjevaca iz hrvatskoga etničkog korpusa, oblik je nasilja nad hrvatskom narodnom manjinom u Srbiji. To je, također, oblik etničkog čišćenja Hrvata u Srbiji. Preostali dio pripadnika manjine koji nije prihvatio manipulaciju zvanu bunjevština, nego je ostao vjeran hrvatskomu narodnom imenu i dalje je u statusu remetilačkog čimbenika, a to znači u statusu građana drugog reda, koji ne mogu dobiti zaposlenje, koji ne mogu imati škole na hrvatskom jeziku, kojima se uskraćuju normalne, kvalitetne i sveobuhvatne jezične i kulturne veze s matičnim narodom. Koje su šanse mladim obrazovanim Hrvatima u Srbiji? Nikakve kao Hrvatima. Jedino im je rješenje, ako žele sačuvati nacionalno ime, iseliti se. To je i cilj. Stručnjaci za ovu problematiku dužni su upozoriti na moralne obveze države matičnog naroda glede zaštite svojih zajednica u rasuću koje su izložene bilo kakvim oblicima diskriminacije.

Literatura o Bunjercima je opsežna i svima dostupna. U Zagrebu živi dr. Ante Sekulić koji je o Bunjercima objavio cijelu biblioteku radova. Sa znanstvenog aspekta dilema o hrvatstvu Bunjevaca ne postoji. Ovdje je posrijedi politička manipulacija ugroženim ljudima.

Da se ne kaže kako nismo upozoravani. ■

Salaši u bačkoj ravnici

"DAN HRVATA U MAĐARSKOJ" ODRŽAN U PEČUHU

MAĐARSKA - U južnomadžarskom gradu Pečuhu održan je 11. studenoga tradicionalni, sedmi po redu, "Dan Hrvata u Mađarskoj" koji zajedno organiziraju dvije krovne hrvatske udruge u Mađarskoj – Državna samouprava i Savez Hrvata.

Predsjednici Mađarske i Hrvatske László Sólyom i Stjepan Mesić bili su pokrovitelji i osobno su nazočili toj najvažnijoj hrvatskoj manifestaciji u Mađarskoj. Predsjednik Mesić je boravak u Pečuhu iskoristio i za posjet Hrvatskom školskom centru Miroslav Krleža, gdje se susreo s hrvatskim dužnosnicima, aktivistima, nastavnicima i učenicima. Svečani programa Dana Hrvata održan je u Dvorani Bele Bartoka. Tom prigodom uručena su odličja zaslužnim Hrvatima u Mađarskoj, a u glazbenom dijelu programa nastupio je domaći hrvatski ansambl KUD "Baranja". Danu Hrvata u Pečuhu nazočila je i ravnateljica HMI-a Katarina Fuček.

DAN DUHOVNE GLAZBE U TRAJŠTOFU

AUSTRIJA - Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću 26. studenoga priredilo je u hrvatskom selu Trajštofu, nedaleko od Željeznog, izuzetnu kulturnu priredbu posvećenu duhovnoj glazbi pod nazivom "Dan crikvene muzike". U prepunju se crkvi prvi predstavio domaći Crikveni zbor, pod ravnanjem Zlatke Gieler, djelima Scarlattija, Bortnianskog i M. Haydna. Zatim su nastupili gosti iz Splita *Splitski komorni djevojački zbor*, pod ravnanjem Danice Zaić. Splitske su se, među ostalim, predstavile djelima hrvatskih skladatelja, poput Juračića, Bajamontija i Magdića. Program je zaključilo gradišćanskohrvatsko Folklorno društvo *Poljanci*, mahom skladbama Branka Kornfeinda, a koncert je završio zajedničkom pjesmom svih izvođača i publike.

JANDROFSKI ZBOR PROSLAVIO 10. OBLJETNICU

SLOVAČKA – Muški pjevački zbor iz Hrvatskog Jandrofa, hrvatskog sela nedaleko od Bratislave, proslavio je sredinom studenoga svoju 15. obljetnicu. Zbor, koji od osnutka vodi Rado Janković, ima 15 članova, a repertoar pjesama kreće se od domaćih gradišćanskohrvatskih do pjesama iz Hrvatske, posebice dalmatinskih klapskih, kao i pučkih crkvenih skladbi. Jandrofci su 2001. izdali svoj prvi CD s domaćim i dalmatinskim pjesmama. Na koncertu u povodu 15. obljetnice u Hrvatskom Jandrofu su, uz domaći zbor, nastupili i gosti iz Austrije - Folklorni ansambl "Kolo-Slavuj" iz Beča, te zbor "Rosica" iz Devinskog Novog Sela (Slovačka).

toar pjesama kreće se od domaćih gradišćanskohrvatskih do pjesama iz Hrvatske, posebice dalmatinskih klapskih, kao i pučkih crkvenih skladbi. Jandrofci su 2001. izdali svoj prvi CD s domaćim i dalmatinskim pjesmama. Na koncertu u povodu 15. obljetnice u Hrvatskom Jandrofu su, uz domaći zbor, nastupili i gosti iz Austrije - Folklorni ansambl "Kolo-Slavuj" iz Beča, te zbor "Rosica" iz Devinskog Novog Sela (Slovačka).

FOLKLORNI ANSAMBL "KOLO-SLAVUJ" SVEČANO PROSLAVIO 35. OBLJETNICU

AUSTRIJA - Folklorni ansambl gradišćanskih Hrvata "Kolo-Slavuj" iz Beča svečano je 18. studenoga u Velikom Borištofu obilježio svoju 35. obljetnicu. U velikoj dvorani KUGE na priredbi pod nazivom "Ljeto u kolu – Kolo u ljeti" nastupili su uz slavljenički ansambl i mnogobrojne hrvatske udruge iz Austrije, Slovačke i Mađarske s kojima Kolo-Slavuj gaji dugogodišnju suradnju. Iz Slovačke je pristiglo Muško pjevačko društvo - Hrvatski Jandrof, iz Mađarske *Konoplje* iz Kemlje, ženska klapa *Golubice* iz Koljnofa te *Zviranjak* iz Prisike, a od austrijskih ansambala nastupili su *Graničari* iz Fileža, *Hajdenjaki* iz Dolnje Pulje, kao i *Štokavci* iz Čajte. Ova cjelovečernja priredba bila je posvećena i pokojnom dr. Ivanu Ivančanu, istaknutom hrvatskom etnomuzikologu koji je s ansamblom Kolo-Slavuj dugo i plodno surađivao, naglasila je predsjednica ansambla Gabriela Novak-Karall.

U HMI-u PREDSTAVLJEN LEKSIKON PODUNAVSKIH HRVATA

ZAGREB - HMI i Udruga za potporu bačkim Hrvatima predstavili su 1. prosinca u prostorijama HMI-a V. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokača u izdanju Hrvatskoga akademskog društva iz Subotice. Leksikon su pred brojnou publikom predstavili Naco Zelić, Jasna Ivančić, kao i mr. Tomislav Žigmanov, izvršni urednik te dr. Slaven Bačić, glavni urednik. Knjižni niz koji je počeo izlaziti 2004. doseći će dvadeset svezaka. Iz govora Jasne Ivančić izdvajamo: "U prvih pet svezaka, na 341 stranici objavljena su 473 članka, među kojima je 220 biografija, glavninom znamenitih bunjevačkih i šokačkih Hrvata, ali i Mađara i Srba, koji su političkim, kulturnim ili književnim djelovanjem utjecali na Hrvate, bilo da su pisali o njima ili odlučivali o njihovim sudbinama".

OTVORENE NOVE PROSTORIJE HKPD-a "MATIJA GUBEC" U RUMI

VOJVODINA - U subotu, 25. studenoga u Rumi je održana svečanost u povodu otvaranja novoizgrađenih prostorija Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog društva "Matija Gubec". Prostorije je otvorio predsjednik društva Zlatko Kolarić, a blagoslovio ih je

rumski župnik Željko Tovilo. Dogradnja prostorija HKPD-a "Matija Gubec" u Rumi ostvarena je naporima hrvatske zajednice u Rumi uz financijsku pomoć Republike Hrvatske, kao poduzeća i poduzetnika iz Rume. Izgradnja novih prostorija zasigurno će pomoći daljnjem razvoju društva. U tom je smislu upućena i zamolba za pomoć u opremanju prostorije računalom jer društvo ima svoju internetsku stranicu www.matijagubecruma.org.yu, ali ne i računalno.

TRI SJAJNA FOLKLORNA KONCERTA U BAČKOJ

VOJVODINA – Posljednji vikend u studenome bio je izrazito bogat folklornim priredbama u Bačkoj. Tako je u Sonti, šokačkohrvatskomu selu nedaleko od Sombora, održano tradicionalno, peto po redu "Šokačko veče" u organizaciji Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata "Šokadija".

U izuzetno bogatom programu nastupili su, u prepunom Domu kulture, uz domaći ansambl, i gosti iz Horvata kod Zagreba, iz Bekteža, Osijeka, Bačkog Monoštora, Vajske i Bođana. U Subotici je pak održan godišnji koncert Ansambla narodnih plesova i pjesama i Glazbenog odjela HKC "Bunjevačko kolo" iz Subotice. Na programu se našlo čak 19 točaka od kojih su dvije premijerno izvedene. U susjednom hrvatskom selu Tavankutu održan je godišnji koncert domaćeg HKPD-a "Matija Gubec". U cjelovečernjem programu nastupile su tri sekcije folkloraca (mlađi, srednji, stariji) i tamburaški orkestar "Matije Gupca".

IZLOŽBA "HRVATSKA NARODNA GLAZBALA"

MAKEDONIJA – Multimedijska izložba "Hrvatska narodna glazbala u vremenu i prostoru" otvorena je 5. prosinca pod pokroviteljstvom Hrvatskog veleposlanstva u Muzeju Makedonije. Izložbu priređuje Zajednica Hrvata Makedonije i Hrvatska matica iseljenika, a svrha joj je obnova i očuvanje hrvatske glazbene baštine te upoznavanje što većega broja mladih hrvatskoga podrijetla s korijenima tradicijske hrvatske glazbe. Izložbu su pratila tematska predavanja i glazbene radionice pod vodstvom autora izložbe etnomuzikologa Krešimira Galina u Skopju, Štipu, Bitoli i Strugi.

HRVATSKI DAN U ČUNOVU

SLOVAČKA - Hrvatsko kulturno društvo iz Čunova, hrvatskog sela nedaleko od Bratislave, koje vodi dr. Ive Maasz organiziralo je 11. studenoga svoj već tradicionalni Hrvatski dan. U čunovskom Domu kulture nastupili su, uz domaći orkestar Čunovski bečari, i susjedi iz obližnjeg sela Hrvatskog Jandrofa. Uz Hrvate iz Slovačke na Hrvatskom danu gostovali su i Hrvati iz Mađarske: Folklorni ansambl "Gradišće" iz Petrova Sela i Tamburaški orkestar iz Koljnofa.

"BLAŽEN BOŽIĆ" IZ UNDE

MAĐARSKA – Folklorno društvo "Veseli Gradišćanci" iz hrvatskog sela Unde, koje je smješteno na zapadu Mađarske, predstavilo je u predbožićnoj priredbi, održanoj potkraj studenoga, svoj novi CD "Blažen Božić". Ovaj nosač zvuka, koji je snimljen u studiju "Croatica" u Budinpešti, sadrži 17 hrvatskih božićnih pjesama uglavnom iz Gradišća te drugih hrvatskih krajeva.

IZABRAN NOVI PREDSJEDNIK HKD-a U GRADIŠĆU

AUSTRIJA - Na generalnoj sjednici Hrvatskoga kulturnog društva u Gradišću (HKD), održanoj 12. studenoga u Cogštofu, izabran je novi predsjednik. Dosadašnju predsjednicu mr. Zlatku Gieler ubuduće će zamijeniti mr. Robert Sučić, umirovljeni diplomat koji je godinama bio direktor Austrijskog kulturnog foruma u Zagrebu. Predsjednica je nazočne upoznala s radom HKD-a koje je u prošloj godini održalo 77 priredaba u 37 mjesta diljem Gradišća. Istaknula je važnost njegovanja materinske riječi među najmlađima gradišćanskim Hrvatima koji sve rjeđe govore hrvatski. Novi predsjednik te najveće gradišćanskohrvatske udruge zauzeo se za kulturnu suradnju s Hrvatima u drugim zemljama, tvz. strategiju malih koraka u postizanju ciljeva.

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

Hrvatski Glasnik - oaza hrvatske pisane riječi u Mađarskoj

“Hrvatski glasnik” mora postati magnet i imidž za svaku hrvatsku obitelj u Mađarskoj. Osim toga, što je prirodno za svakoga čovjeka hrvatske narodnosti, to je ujedno i jedan način borbe protiv nadiranja asimilacije (4. srpnja 1996. iz pera Stjepana Zlatarića, svećenika iz Mohača)

Učenici Hrvatske škole u Santovu s omiljenim tjednikom

Hrvatska pisana riječ i hrvatsko novinstvo na ugarskim prostorima, datiraju od druge polovice 19. stoljeća, naime, pod raznim nazivima tiskane su novine za Hrvate kojima se težilo očuvanju i razvijanju nacionalnog identiteta hrvatskoga življa.

Nakon Drugoga svjetskog rata takozvana manjinska politika i tisku u manjinama daje važnost te već 1946. ima i napisa na hrvatskom jeziku u *Slobodi*, potom *Našim novinama*. Naime, Hrvati potkraj 1944. godine, zajedno sa Slovcima, Srbima i Slovencima u Mađarskoj, izdaju *Slobodu*, novine na tim jezicima, kao glasilo Antifašističkog fronta Slavena Mađarske. Godine 1946. osamostalilo se novinstvo Hrvata, Srba i Slovenaca i izdavanje lista *Naše novine*. Najprije su

izlazile pod imenom *Naše novine*, a otprilike početkom listopada 1958. počele su izlaziti pod imenom *Narodne novine*.

O samostalnom novinstvu Hrvata u Mađarskoj možemo govoriti od 2. svibnja 1991., kada se utemeljuje *Hrvatski glasnik*, tjednik Hrvata u Mađarskoj, koji je izrastao iz uredništva *Narodnih novina* koje se ukidaju.

Tjednik Hrvata u Mađarskoj, njegujući jezik i pismo Hrvata u Mađarskoj, pa i bogatstvo svih jezičnih i etničkih posebnosti, i danas čuva i njeguje hrvatski nacionalni identitet. Jesmo li uspješni u tome? Toliko koliko i cijela hrvatska zajednica. Ni nas ne zaobilaze lutanja. Katkada više, kadšto manje, reći će s pravom naši čitatelji. Uloga tiska u životu manjine tako je često naglašavana i naglašava se na forumima i u razgovorima koje uglavnom mi pokrećemo. Nadamo se da ćemo u godinama koje su pred nama nastaviti razvoj novinstva Hrvata u Mađarskoj.

Uloga manjinskog tiska danas je važnija nego ikada, a o njezinoj važnosti u prvom redu odlučuje sama zajednica svojim pristupom i nastojanjima svakoga pojedinca da pridonese svojim obolom u svome domu sa svojom djecom očuvanju jezika i pisma, tiskovina na hrvatskom jeziku u Mađarskoj. Vjerujem kako su jednako tako mislili i moji prethodnici, urednici i novinari, koji su u proteklih šezdeset godina, katkad u teškim, kadšto u manje teškim i burnim vremenima pisali o ovdašnjim Hrvatima na hrvatskom jeziku i pokušali naći put svojim napisima do svojih čitatelja ■

Hrvatski glasnik – tjednik Hrvata u Mađarskoj

Hrvatski glasnik danas je list Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj koji se nalazi u organizacijskom ustrojstvu Croatice Kht-a, neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost. *Hrvatski se glasnik financira iz državnoga proračuna putem natječaja kod Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.*

Hrvatski glasnik, na 16 stranica u boji izlazi svakoga četvrtka i bavi se širokim rasponom tema, iz područja društvenih i političkih događanja, povijesti, kulture, jezika, književnosti, kazališta, etnologije, dijalektalnog blaga, dječjih stranica, športa, veze s matičnom domovinom.

Tjednik je dostupan i na Internetu na adresi www.croatia.hu. Na pragu trećega tisućljeća *Hrvatski glasnik* informativna je baza u životu Hrvata, a ujedno u eri informativne revolucije on je “oaza hrvatske pisane riječi u Mađarskoj”.

Napisala: **Branka Pavić Blažetin**,
glavna urednica *Hrvatskoga glasnika*

Nogomet okupio mlade iz sedam europskih država

Prvoplasirana reprezentacija Hrvata iz Austrije

U Splitu je od 1. do 3. prosinca, u organizaciji Hrvatskoga nogometnoga saveza, održano Prvo nogometno prvenstvo Europe reprezentacija hrvatskih nacionalnih manjina. Generalni pokrovitelj Prvenstva bilo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH, a suosnivači i supokrovitelji su Hrvatska matica iseljenika i Odjel za hrvatsko iseljništvo MVPEI-a.

Začetnici ideje o nogometnom natjecanju i druženju klubova hrvatske dijaspore članovi su HNS-a Ante Pavlović, Pero Šarić i Marijan Rogić. Nakon što se počelo s pripremom Svjetskoga nogometnoga prvenstva hrvatskih iseljeničkih klubova, ubrzo se uvidjelo da bez predstavnika hrvatskih manjina u europskim državama natjecanje neće biti potpuno. Stoga se prišlo organizaciji spomenutoga nogometnoga natjecanja hrvatskih manjina, kako bi najbolja selekcija predstavljala hrvatske manjine na predstojećemu Svjetskomu prvenstvu. U pripremnoj fazi,

Predstavnici HNS-a i organizatori prvenstva: Ante Pavlović, Pero Šarić i Marijan Rogić

tijekom ove godine, održani su mnogi sastanci u prostorijama HNS-a. Odaziv predstavnika hrvatskih manjina bio je izuzetno pozitivan tako da se za turnir u Splitu prijavilo čak 7 reprezentacija, i to iz Austrije, Crne Gore, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovenije i Vojvodine. Tu valja posebno istaknuti činjenicu da su se sve navedene selekcije prvi put formirale kako bi nastupile na prvenstvu. Najzaslužniji za okupljanje, motivaciju i trening novoformiranih selekcija su sljedeći hrvatski i nogometni aktivisti: Mate Kliković i trener Norbert Barišić iz Austrije, Petar Kuntić i trener Marinko Poljaković iz Vojvodine, Saša Miškulin i trener Ilija Kurtušić iz Slovenije, Ivica Marić i trener Branko Lasić iz Crne Gore, dr. Mijo Karagić i trener Ivan Guban iz Mađarske, Nikola Ghera i trener Slobodan Ghera iz Rumunjske te Ivan Bradić i trener Saša Cvetkovski iz Makedonije.

Svaka se ekipa sastojala od igrača i tehničkoga vodstva, a imala je 25 članova. Natjecanja su se održavala na sportskim terenima Solina i Dugopolja. U finale su se plasirale reprezentacije

Drugoplasirana reprezentacija Hrvata iz Slovenije

Hrvata iz Slovenije i Austrije. U završnoj su utakmici pobijedili gradišćanski Hrvati rezultatom 3:1. Pobjedničkoj momčadi prijelazni je pehar uručio Pero Šarić, predsjednik Zagrebačkoga nogometnoga saveza. Treće mjesto zauzela je reprezentacija Hrvata iz Vojvodine. Za najboljeg igrača turnira izabran je Dejan Godar iz Vojvodine, za najboljega strijelca Štefan Eisner iz Austrije, a za najboljega vratara Štefan Kokošić, također iz Austrije.

Nakon uspješno završena sportskoga natjecanja, održan je radni sastanak organizatora i predstavnika nogometnih reprezentacija koji su jednodušno izrazili zadovoljstvo organizacijom i korišću od ovakvih vrsta natjecanja i druženja. Na kraju je prihvaćen prijedlog da se Nogometno prvenstvo hrvatskih manjina održava svake dvije godine, a Svjetsko prvenstvo svake četiri.

Očekuje se da će predstojeće, prvo Svjetsko prvenstvo, koje će se održati potkraj lipnja 2007. u Zagrebu, još više zbližiti domovinsku i iseljenu Hrvatsku i pridonijeti još većem međusobnom razumijevanju. ■

Pripremio: **Hrvoje Salopek** Snimila: **Branka Bezić Filipović**

NESTOR HRVATSTVA U AUSTRALIJI

Najveći uspjeh Hrvata i njihove zajednice u Australiji bilo je otvaranje Hrvatske ambasade u Canberri, čime su još davne, 1977. iskazali svoju volju za uspostavljanjem samostalne hrvatske države

Trideset članova šire obitelji na svečanom ručku pred obiteljskom kapelicom Gospe Lurdske u Kučićima

Anđelko se rodio 2. listopada 1922. u Kučićima kod Omiša. Otac Josip i majka Ana, rođena Topić imali su još petero djece, sinove Bogoljuba i Antu i kćeri Rožu, Mariju i Margaritu. U Kučićima je završio pučku školu. Nakon proglašenja Nezavisne Države Hrvatske 1941. organizirao je, s pokojnim Mladenom Topićem, hrvatsku mladež u Kučićima. Nedugo potom je, zbog komunističke opasnosti, otputovao u Zagreb, gdje je privatno pohađao srednju školu i ratne godine proveo u službi hrvatske države. Kao službenik NDH povukao se, početkom svibnja 1945., u Austriju. Englezi su ga, kao i mnoge druge Hrvate, izručili srbokomunističkim osvetnicima. Uslijedila su maltretiranja i mučenja u jugoslavenskim logorima i zatvorima. U svibnju 1957. uspjelo mu je pobjeći u Austriju, a nakon nepune godine prijeći u Veliku Britaniju.

Tijekom desetak godina boravka u Engleskoj i Škotskoj iskusio je logorski život, učio engleski jezik, osposobljavao se u rudarskoj tehnologiji, a nešto poslije, usporedno s radom u sanatoriju, bolničkom laboratoriju i u privatnim medicinskim ustanovama, uz rad je nastavio školovanje,

stekao višu medicinsku izobrazbu i postigao diplomu mikrobiologa. U Engleskoj se oženio, postao je tajnik Društva Hrvata u Velikoj Britaniji i surađivao u listu *Hrvat - Croat*, koji je izdavao Ivica Petanjek u Londonu.

U Engleskoj se zbilo jedan zanimljiv događaj. U logoru su bili pripadnici 13 naroda. Za njih je organizirana mala olimpijada. Organizatori su planirali da oko 400 Srba i 33 Hrvata nastupe zajedno kao Jugoslaveni. Anđelko se suprotstavio i tražio da Hrvati nastupe samostalno. Uz mnogo napora uspio je. Mala skupina Hrvata nastupala je u svim športskim disciplinama. Hrvatska trobojnica s povijesnim grbom češće se podizala na pobjednički jarbol nego jugoslavenska zastava. Anđelko je još čuva kao dragocjenu relikviju.

Godine 1958. napustio je Englesku i stigao u Australiju. Zaposlio se u Institutu za medicinsku i veterinarsku znanost u Adelaideu, u kojemu se 25 godina bavio mikrobiologijom. Tu se događala Anđelkova profesionalna djelatnost. Sudjelovao je i predavao na mikrobiološkim skupovima u australskim sveučilištima. Studijski je boravio u bolnicama u Engleskoj i u Walesu, u Institutu kralja Leopolda za tropiku medicinu u Antwerpenu (Belgija) i u Medicinskom istraživačkom institutu kod

Hamburga u Njemačkoj. Plodove svoga marljivog rada izložio je u više samostalnih i timskih radova i objavio ih u stručnim i znanstvenim publikacijama.

Druga strana njegova djelovanja jest društvena, kulturna, organizacijsko-domoljubna u sastavu Hrvatske zajednice u Australiji. U opsežnoj fotoreportaži: "Anđelko Tomasović u Canberri" piše: "Tijekom proteklih četrdeset i više godina, Anđelko je dao velik doprinos hrvatskoj zajednici na svim poljima, a najviše u čuvanju nacionalnog identiteta te širenju istine o Hrvatskoj" (Spremnost, Sydney, 24. veljače 2004.).

Nakon dolaska u Australiju Anđelko je spoznao da Hrvati na tom kontinentu nemaju ustanovu za promidžbu hrvatske kulture, pružanje informacija i širenje istine o Hrvatima i Hrvatskoj. Stoga je osnovao i kao ravnatelj mnogo godina vodio jedinstvenu i vrlo utjecajnu ustanovu: Hrvatski kulturni i informacijski ured (The Croatian Literary and Information Bureau) u Adelaideu, poslije Hrvatski kulturni ured (Croatian Cultural Bureau).

U Australiji je bilo dosta Hrvata, bilo je i intelektualaca, ali su prevoditeljske poslove za njih obavljali stranci. Anđelko je i na tom području tražio bolje rješenje. Zatražio je od Ministarstva za etnička pitanja odobrenje za obavljanje prevoditeljskih poslova za

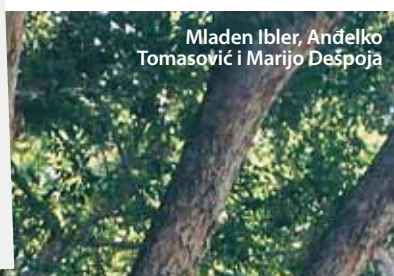
Hrvate, dobio rješenje, osnovao Hrvatski prevoditeljski ured i besplatno prevodio za potrebe svojih sunarodnjaka.

Kao predsjednik Hrvatskoga kluba u Adelaideu šezdesetih godina prošloga stoljeća osnovao je Hrvatsku školu. Postala je član Udruženja etničkih škola i radi desetljećima. Ove je godine, 24. rujna, Hrvatska zajednica u Adelaideu proslavila 40. obljetnicu uspješnoga djelovanja škole. U prigodi svečanosti Anđelko je primio pismo zahvalnosti i odličje koje mu je, preko Odbora za etničke škole, dodijelila Vlada Južne Australije za izuzetan prinos podučavanju jezika i obogaćivanju kulture.

Najveći uspjeh Hrvata i njihove zajednice

u Australiji bilo je otvaranje Hrvatske ambasade u Canberri, čime su još davne, 1977. iskazali svoju volju za uspostavom samostalne hrvatske države. Bila je to najoriginalnija i najučinkovitija akcija u povijesti djelovanja hrvatske političke emigracije uopće, a izvedena je bez nasilja, legalno, zakonskim putem. Riječ je, doduše, o simboličnoj ambasadi, ambasadi želja i nastojanja Hrvata, ali je ona postojala, imala je svoju lijepu zgradu s natpisom, povijesnim hrvatskim grbom i zastavom, imala je svoj ured u koji su dolazili Hrvati i otpravnik poslova Marija Dešpoju. Gotovo dvije godine postojanja bila je predmet opće pozornosti u diplomatskim krugovima, u australskome tisku, radiju, televiziji, u uglednim svjetskim glasilima i potpuno je postigla svrhu i političko-diplomatski učinak. Uz Marija Dešpoju jedan

Mladen Ibler, Anđelko Tomasović i Marijo Dešpoja

Zgrada hrvatske ambasade u Canberri 70-ih godina

od najzaslužnijih za njezino osnivanje jest Anđelko Tomasović.

Naznačit ćemo još jednu Anđelkovu zaslugu. U londonskom glasilu *The New Scientist* opširno je o Ruđeru Boškoviću pisao dr. Ian Mac Kay, ali ga je proglasio Srbinom. Anđelka je to razlutilo, protestirao je, napisao pismo istine o R. Boškoviću i poslao ga uredništvu *The New Scientist*. Nakon nekoliko godina uočio je učinak pisma. U knjizi o Boškoviću dr. Elizabeth Hill, sa Sveučilišta u Cambridgeu, pročitao je da je on Hrvat i da Hrvati imaju dokaze za to.

Kao vrlo angažirani djelatnik u hrvatskim emigrantskim ustanovama i zajednicama surađivao je u hrvatskim glasilima u Australiji: hrvatskom tjedniku *Spremnost*, *Nova Hrvatska*, *Hrvatski dom*, *Hrvatski vjesnik*, *Osvit* i u *Glasniku sv. Ante* u Argentini, U članku "Doživljaji -- Posjet Hrvatskoj" (*Spremnost*, 23. listopada 2001.), u nostalgичno-domoljubnom tonu opisuje povratak u domovinu i u svoje rodno Kućice, nakon više od polustoljetnoga političkog izbjeglištva, brojne susrete s uglednim osobnostima, doživljava i dojmove tijekom jednomjesečnog boravka. Oduševljen je boravkom u "bijelom Zagrebu", Splitu, na iskopinama drevne Salone, susretom i svečanim ručkom 30 članova svoje šire obitelji pred vlastitom kapelicom Gospe Lurdske u Kućicama.

Završit ćemo još jednim citatom iz reportaže u *Spremnosti* (24. veljače 2004.) o Anđelkovu boravku s kćerkom Carmen i unukom Joelom u Canberri. Pisac reportaže tvrdi da je Anđelko "ugledni hrvatski djelatnik i intelektualac iz Adelaidea, koga mnogi smatraju nestorom hrvatstva u Australiji". Ovim tekstom čestitamo mu na zaslužnom priznanju i na primjermom domoljubnom djelovanju. ■

Svjetsko zlato za hrvatske božićne jasllice

Trebali bismo istražiti što su od tradicije božićevanja naši iseljenici ponijeli iz staroga u novi zavičaj, što su usvojili tamo i sve to prikazati jednom izložbom

Prof. Josip Barlek viši je kustos u zagrebačkom Etnografskom muzeju, predsjednik novoosnovane Udruge prijatelja hrvatskih božićnih jasllica i odličan poznavatelj jasllica kao samog "srca" hrvatskoga božićevanja.

Koliko je u Hrvatskoj duga tradicija izradbe božićnih jasllica?

— Tradicija izradbe božićnih jasllica u nas je vrlo stara, a najstariji primjerci sežu još u 17. stoljeće. No, i prije izradbe posebnih cjelina koje možemo nazivati jasllicama, nalazimo brojna likovna uprizorenja Isusova rođenja u gotovo svim hrvatskim prvostolnicama, i mnogim našim crkvicama, od kojih ona vrhunska sežu i u 13. stoljeće. Iz toga doba je i poznati prizor Kristova rođenja, putovanja triju kraljeva i Poklonstvo pastira, isklesani na portalu katedrale u Trogiru, ali i reljefni prikazi na pilonima zvonika i portalu katedrale u Splitu.

Obično se jasllice promatraju putem triju pojavnih oblika: crkvene, narodne ili tradicijske, i suvremene ...

— Crkvene jasllice mogu se smatrati najstarijima, a važne su i zato što su često bile i izvor ili osnova za nova rješenja pučkim majstorima pri izradbi božićnih jasllica. Izradba božićnih jasllica proširila se u Hrvatsku iz srednje Europe putem Crkve, napose Franjevačkog i Isusovačkog reda, ali i putem dvorskih božićnih svečanosti i ugođaja što ih je organiziralo plemstvo u 17. i 18. st. Najveći umjetnici u stvaranju često vrlo velikih i dojmljivih jasllica svakako su bili i ostali franjevci; jedan od najpoznatijih iz novijega vremena bio je nedavno preminuli o. Ivan Krznar u Čakovcu. I građanski slojevi u 19. i početkom 20. st. dali su svoj prinos širenju pojave jasllica. Na to se nadovezuju i neke od sačuvanih tzv. narodnih ili pučkih jasllica s kraja 19. i početka 20. stoljeća, prava mala remek-djela pučkog rukotvorstva.

Upravo među narodnim jasllicama koje potkraj 19. i početkom 20. stoljeća nalazimo u selima sjeverozapadne Hrvatske ima karakterističnih primjeraka koje možemo nazivati tradicijskima. To su prepoznatljive božićne jasllice trokutasta oblika. Mjesto im je u kutu sobe povrh stola. Od drveta su i papira,

Napisala: **Ksenija Erceg**

dostupnih siromašnoj sredini u kojoj se pojavljuju. Među njima su i jasllice koje je Franjo Kurjan iz Bistre nadomak Zagrebu napravio kao 12-godišnji dječak i donio na *Nikolinjski* sajam u Zagreb, gdje su i otkupljene za zbirku Etnografskog muzeja u kojoj se i danas čuvaju.

A suvremeno jasljičko stvaralaštvo?

— Neobično je bogato i raznovrsno. U njemu sudjeluju i brojni umjetnici koji su se pojavili zadnjih petnaest godina na božićnim izložbama koje je organizirao Etnografski muzej u Zagrebu. Mnogo je poznatih umjetničkih imena: Vinko Fabris, Kuzma Kovačić, Josip Botteri, Mira Dulčić, Lojzika Ulman, Jelena i Ivica Antolčić, Ivan Lacković Croata, Ivan Večenaj, Josip Generalić, Blaž Devčić, Mato Mihunica, Žiga Popijač Bednjanski, Samuela Premužić, Milan Juranić, Franjo Haramina, Josip Cugovčan, Stjepan Balja, Stjepan Kulfa i brojni drugi. Časna sestra Samuela Premužić obogatila nas je nebrojenim, izuzetno lirskim božićnim uprizorenjima. Izdvajamo je i zbog njezinih božićnih jasllica koje su godine 2002. stajale ispod svečano okićenoga hrvatskog bora u dvorani za audijencije Ivana Pavla II. u Vatikanu.

U senzibiliziranju šire javnosti za jasljičko stvaralaštvo najveću ulogu ima zagrebački Etnografski muzej.

— Drago mi je da ste to primijetili jer već petnaestak godina pridajemo veliku pozornost prezentaciji tog oblika kulturne baštine. U nas su održane tri izložbe, *Božićne jasllice*, *Zagorski betlehem* i *Hrvatsko božićevanje*, a imali smo zapažena gostovanja i na prestižnim inozemnim izložbama u Rimu, Veroni, Trstu, Sutriju, Hamburgu, Beču, Bratislavi i Arlesu.

Posebno su pažnju hrvatske božićne jasllice pobudile na rimskim izložbama (1996.-2005.). Na toj tridesetogodišnjoj etabliranoj smotri *Mostra dei 100 presepi*, uz sestru Samuelu Premužić

suptilnošću izraza nametnuli su se i župnik iz Zagorskih Sela Milan Juranić, i umjetnik iz Risvice Izidor Popijač. U Rimu smo predstavili i crkvene jaslvice kapucinskog samostana iz Varaždina, jaslvice župe Gospe od Otoka iz Solina, rad u jablanovu drvu samoukog kipara Mirka Kljakovića-Šantića, Betlehem iz sela Orehovice kod Bedekovčine pučkog anonimnog umjetnika s kraja 19. st. i drvene jaslvice izvornog umjetnika Mate Mihinića iz Obrezine kraj Zagreba.

U Rimu ste pokazali i djelić suvremene hrvatske jaslvičke produkcije?

— U suradnji s hrvatskim veleposlanstvom pri Svetoj Stolici prošle smo godine predstavili dva rada: *Šumarske jaslvice*, rad Željka Belića u drvetu, koje se svake godine u božićno vrijeme izlažu na Medvednici, i druge, suptilan i maštovit izraz umjetničkog doživljaja svijeta školjki i koralja autorice Ive Baćak iz Zagreba. Istaknuti talijanski stručnjaci i novinari nagradili su ovaj izbor zlatnom medaljom za strane izlagače, u konkurenciji više od 200 odabranih jaslaca iz Italije i svijeta. To je već druga zlatna medalja kojom je na ovoj prestižnoj međunarodnoj smotri božićnih jaslaca honoriran izbor Etnografskog muzeja iz Zagreba.

Prošle godine na ovoj izložbi predstavljale su nas i jedne od najljepših crkvenih jaslaca Zagreba i njegove okolice, božićne jaslvice karmelskog samostana Majke Božje remetske koje odišu neobičnom ljepotom i izražajnošću. Vješto modelirani likovi bojene terakote, majka s djetetom, otac s bačvicom vina, djevojčica s kruhom, dječak s pitoreskim vrčem uz ovčice koje pasu, osvajaju jednostavnošću i toplinom u monumentalnoj kompoziciji visine 45 cm – 165 cm. Likove za božićne jaslvice izradivala je od 1978. do 1980. po narudžbi župnika ovog starog, poznatog marijanskog svetišta i prošteništa hrvatska kiparica Alojzija Uleman. Uz brojna djela izradila je i 55 jaslaca pa je smatraju nenadmašnom umjetnicom ovog žanra u Hrvatskoj.

Kako kulturi božićevanja pridonosi novoosnovana Udruga prijatelja hrvatskih božićnih jaslaca?

— Po bogatstvu i raširenosti gradnje i izvedbe božićnih jaslaca ubrajamo se među zemlje koje se i trebaju i imaju čime ponositi. Udruga prijatelja hrvatskih jaslaca posvetit će se ponajprije promociji i očuvanju tradicije izradbe božićnih jaslaca. Predstavili smo se prošle godine malim postavom koji su priredili članovi udruge, neki već spomenuti u ovom razgovoru, ali i novopridošli (Franjo i Đurđica Medvedovski, Ignac Horvatić, Danica Divjak, Franjo Štimac, Pavao Varga, Mladen Sinković). Nizom dokumentarnih fotografija jaslaca pridružio im se i jedan od osnivača udruge, Mladen Tomljenović. Izložba je postavljena u prostorijama Etnografskog muzeja u Zagrebu, gdje je i sjedište Udruge.

Ove ste godine “izišli” iz Muzeja?

— Izlazimo pred javnost u sklopu 1. Zagrebačkog međunarodnog izloga božićnih jaslaca. Projekt je zamišljen kao izložbena djelatnost u izlozima lokala smještenih na glavnome gradskom trgu, Trgu bana Josipa Jelačića. Na ovoj otvorenoj izložbi u sklopu manifestacije *Advent u srcu Zagreba* predstavljamo odbačene izložke na temu Isusova rođenja koje su izradili dijelom članovi Udruge, dijelom poznati i nepoznati narodni umjetnici iz Hrvatske. Neki izlošci su iz Republike Austrije. Želimo da, ova početna manifestacija preraste u značajnu smotru brojnih zaljubljenika božićnih jaslaca iz Hrvatske, Europe i svijeta. Na-

damo se također da će naši “jasličari” s predstavljenim radovima doskora sudjelovati i na brojnim svjetskim smotrama.

Ove godine naša Udruga prvi put sudjeluje na velikoj međunarodnoj izložbi 100 jaslaca u Rimu, gdje predstavljamo radove časne sestre Samuele Premužić i velečasnog Milana Juranića.

— A kad ste već spomenuli “izlaženje” iz Muzeja, bilo bi vrlo zanimljivo vidjeti kako se razvijala tradicija božićevanja koju su naši iseljenici ponijeli iz staroga u svoj novi zavičaj. Istražiti što je ostalo, te što su novo usvojili tamo, i sve to prikazati jednom izložbom koju bi zajedno mogli organizirati Etnografski muzej, Udruga prijatelja hrvatskih božićnih jaslaca i Hrvatska matica iseljenika. Ponajprije mislim na prvi val iseljavanja u daleke prekomorske južnoameričke zemlje, Argentinu i Čile, a zatim u Australiju i na Novi Zeland. ■

Mjesto predivnih duhovnih doživljaja

Međugorje je jedinstveno po mnogočemu, pa i po kontrastu da se u pravom arhitektonskom kaosu stvara jedinstvena simbioza mira i duhovnosti koje proizvode pripadnici svih mogućih rasa, nacionalnosti, pa čak i religija

Svi putovi koji vode u Međugorje idu preko glasovite tromede. Mjesto gdje se križaju ceste za Široki Brijeg, Čitluk, Ljubuški i Međugorje zove se upravo tako, iako putovi vode u četirima smjerovima. Čak i taj naziv kazuje nešto – koliko je zapravo Međugorje nekad bilo zabito mjesto, jer put prema tom nekad malom selu prije 25 godina mnogi i nisu smatrali putem. Zato su to mjesto i nazivali tromedom, a ne četveromedom ili raskrižjem.

I baš na toj tromedi danas počinje priča o Međugorju. Desetci ljudi sjede po rubnjacima i nude svoj rad za malu cijenu. Ti ljudi rade sve – pile drva, kopaju njive, kose travu, beru grožđe, zidaju kuće... Sve će raditi, samo da ne sjede na užarenu hercegovačkom suncu i dangube. I svima je zajedničko da je riječ o muslimanima, uglavnom iz brdovitih krajeva iznad Travnika i Zenice. Došli su baš ovamo, valjda znajući da Međugorje proizvodi efekt milosrđa i da će im katolici iz Hercegovine, koji žive u

materijalno mnogo boljim uvjetima, rado darivati kakav posao.

I sam je ulazak u Međugorje uzbudljiv. Hodočasnici, ali i ostali namjernici, najprije će se suočiti s arhitektonskim kaosom. Kuće, pansioni i razni obrtnički objekti izgrađeni su bez ikakva reda i autentične arhitekture.

- Do 1987. postojao je načelan urbanistički plan o zaštiti Međugorja i stvaranju duhovne zone. Ta je duhovna zona podrazumijevala trokut između Brda ukazanja, Križevca i crkve s. Jakova. Građevinske su se dozvole dijelile, ali ne i unutar toga trokuta. Onoga trenutka kad je u toj zoni napravljen prvi objekt a da nije srušen, sve je krenulo u krivome smjeru – kaže turistički djelatnik Davor Ljubić.

S obzirom na to da je Međugorje ustrojeno kao mjesna zajednica, izravna je odgovornost za njegov izgled na strukturama Općine Čitluk. Očito, nije postojalo dovoljno raspoloženja da se Međugorje uredi u duhu svetišta. Jer, osim toga što su te strukture dopustile arhitektonski kaos, nisu vodile računa ni o infrastrukturi. Tako

Napisao: **Robert Bubalo**

danas imamo poražavajuću činjenicu da u mjestu nema kanalizacije, te da je čak 80 posto objekata nelegalno.

- Čini mi se kako se očekuje da župni ured bude inicijator svih događanja, što je znak nemoći i nerada civilnih struktura – ističe župnik fra Ivan Sesar, razočaran činjenicom što Međugorje izgleda kaotično.

U Međugorju su danas sređeni samo oni dijelovi o kojima se izravno brine župni ured. Ostatak mjesta djeluje poput kakva nesređenog golemog trgovačkog centra. No i u takvim okolnostima cijena stana kreće se od 1 500 do 1 700 eura, gotovo dvostruko više nego u Sarajevu.

Brojne hodočasnike ovakvi prizori previše i ne zabrinjavaju. Ove godine, kada je kroz Međugorje prošlo gotovo dva milijuna ljudi (na temelju statistike o podijeljenim hostijama), gotovo nitko od njih nije pitao zašto je mjesto

TAJNA O DESET TAJNI

Priča o deset tajni najveća je zagonetka međugorskog fenomena. Toliko je intrigantna i neobična da mnogi u nju ne mogu povjerovati, osobito zato što se ne može usporediti ni s jednim službeno priznatim Marijinim ukazanjem. Što je njihov sadržaj, kad će se početi ostvarivati, pretkazuju li strašnu budućnost čovječanstva, kao što su neki skloni vjerovati, znaju samo vidioci.

– Znam da su prve tri tajne vezane za Međugorje – kaže fra Petar Ljubičić čija je misija da ih obznani "kad to bude vrijeme". – Prve dvije tajne bit će opomena i veliko upozorenje, potvrdit će svijetu da se Gospa ukazivala u Međugorju i da su vidioci govorili istinu. Treća tajna bit će neuništivi znak pred kojim će se obratiti mnoge duše, a ostale će tajne najvjerojatnije biti potresni događaji koji će uzdrmati svijet i biti poziv mnogima da se obrate i ničega ne boje.

O trećoj tajni najviše se zna. Vidioci kažu da je riječ o "velikom znaku" koji će se u točno određeno vrijeme iznenađeno pojaviti na mjestu prvih Gospinih ukazanja, na Podbrdu. Bit će vidljiv, trajan i neuništiv. Time će Gospa ispuniti svoje davno obećanje da će ostaviti jasan dokaz svoje prisutnosti u Međugorju. Vidioci kažu, "na poseban način ostavlja ga za one koji su još daleko od Boga".

nesređeno. Očito, ta činjenica više muči franjevece, te pokojega domaćeg žitelja. Sami hodočasnici usredotočeni su na Gospine poruke, duhovnu dimenziju, mir koji ovdje postižu, vidioci, svećenike, a nerijetki i na molitve za vlastito ozdravljenje ili ozdravljenje najbližih.

- Ovdje sam često jer se u Međugorju, jednostavno, osjećam izvrsno – kaže Irkinja Heather Parsons, autorica brojnih bestselera na temu Međugorja.

Kad je prvi put stigla u to hercegovačko svetište, bila je novinarka i protestantica. Došla je s nakanom da ismije ukazanja, ali je doživjela čudesne stvari i prešla na katoličanstvo. Kad je poslala tekst u redakciju, njezini su kolege bili jako iznenađeni. Očekivali su sve, samo ne glorifikaciju Gospe i Međugorja.

Slično se dogodilo i drugoj Irkinji, poznatoj jahačici konja Yvonne Monahan. U Međugorje je došla kao protestantica, ali u društvu svojih prijateljica katolikinja. One su pošle

na hodočašće, a ona na turističko putovanje, misleći da će usput otići i na more.

- Kad sam prvi put ušla u crkvu, htjela sam zbog gužve odmah izaći i pobjeći iz ovoga mjesta. No, kad sam baš zbog te gužve bila prisiljena ostati, u meni se nešto prelomilo. Počela sam plakati i nisam stajala. Sljedećih sedam dana provela sam u crkvi i plakala. Kući sam se vratila kao katolikinja, na veliko iznenađenje moga muža Patricka koji je katolik od rođenja – kazala je Yvonne.

U Međugorje dolaze i brojni drugi, znani i neznani junaci iz našeg okoline i ostatka svijeta. Dolaze ljudi s različitim nakanama, željama i potrebama i zajednički stvaraju ozračje sklada i opuštenosti u svakome kutku Međugorja. Međugorje je doista jedinstveno po mnogočemu, pa i po tom kontrastu da se u pravom arhitektonskom kaosu stvara jedinstvena simbioza mira i duhovnosti koje proizvode pripadnici svih mogućih rasa, nacionalnosti, pa čak i religija. ■

VELIKI USPJEH MLADE HRVATSKE REDATELJICE IZ ŠVICARSKJE

ŠVICARSKA - Nakon osvajanja prvih nagrada na međunarodnim filmskim festivalima u Locarnu i Sarajevu, film "Gospođica" u režiji Andreje Štaka, Hrvatice rođene u Švicarskoj, od 16. studenoga prikazuje se u svim švicarskim kinima. Svečane su premijere održane u desetak većih gradova. Redateljica je u svojem filmu iznijela osobna razmišljanja i iskustvo u vezi s integriranjem stranaca u švicarsko društvo, posebice ljudi iz različitih prostora bivše Jugoslavije. Štaka najavljuje i moguće snimanje filma o drugoj generaciji "gastarbajtera", rođenih u Švicarskoj, koju doživljavaju svojom domovinom.

KARDINAL BOZANIĆ S HRVATIMA U JOHANNESBURGU

JUŽNA AFRIKA - Kardinal Bozanić prvu nedjelju došašća slavio je s najbrojnijom hrvatskom katoličkom zajednicom u Južnoj Africi. "Neka vam nedjeljna misa bude snaga koja će vas držati i čuvati u Južnoj Africi, daleko od hrvatske domovine. Nedjeljna misa je sačuvala naš narod, ona je u stanju i danas nas čuvati". Poručio je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić hrvatskim iseljenicima na misnom slavlju u crkvi sv. Jeronima u Johannesburgu, a prenosi Internet portal Glasa Koncila.

HRVATSKI DAN U OSNOVNOJ ŠKOLI HOLY FAMILY U GEELONGU

AUSTRALIJA - Osnovna škola Holy Family, koja se nalazi se u srcu hrvatske zajednice Geelonga, u sjeverozapadnom predgrađu Bell Park, obilježila je 31. listopada svoj tradicionalni godišnji 'Hrvatski i talijanski kulturni dan'. Tu katoličku školu pohađa više od 290 učenika od kojih je više od 50 posto hrvatskog podrijetla. Hrvatski dio priredbe uspješno je organizirala nastavnica hrvatskog jezika Katica Perinac.

GRABAR-KITAROVIĆ S KANADSKIM HRVATIMA

KANADA - Ministrica vanjskih poslova i europskih integracija Kolumna Grabar-Kitarović susrela se tijekom svojega službenog posjeta Kanadi s predstavnicima kanadskih Hrvata iz Vancouvera i Montreala. Ministrica je 18. studenoga u Montrealu posjetila hrvatsku župu, gdje se susrela s fra Jozom Grubišićem i predsjednikom Hrvatsko-kanadskog kongresa za Quebec Domagojem Kljajom. Grabar-Kitarović je istaknula da su iseljeni Hrvati most između dviju zemalja i važna poveznica u bilateralnim odnosima, podsjećajući na brigu koju Vlada posvećuje hrvatskom iseljeništvu.

PROF. GRUBIŠIĆ: TISUĆU STUDENATA U POSLJEDNJIH OSAMNAEST GODINA

KANADA - Prigodom godišnje Nacionalne konvencije američke slavističke udruge prof. Vinko Grubišić, predstojnik prve i jedine katedre za hrvatski jezik i kulturu na Sveučilištu Waterloo u Kanadi, izjavio je: "Kroz našu katedru Sveučilišta Waterloo prošlo je oko tisuću studenata. Ondje imamo deset tečajeva hrvatskog jezika, književnosti i kulture. Naravno, najviše je tečajeva iz jezika, ali imamo i predmet suvremena književnost. Među ovogodišnjih pedesetak kanadskih i američkih studenata većina korijene vuče iz Hrvatske".

OLIVER ODUŠEVIO TISUĆE AUSTRALSKIH HRVATA

AUSTRALIJA - "Hrvati u Australiji mogu očekivati nešto slično mojem koncertu u Parizu, ali ću našim ljudima otpjevati više pjesama jer znam da dobri ljudi u hrvatskoj dijaspori to žele", kazao je Oliver Dragojević uoči svoje australske turneje. Oliver je koncertima u Australiji potkraj listopada oduševio tisuće tamošnjih Hrvata. Turneju je naš najpoznatiji pjevač lakih nota započeo u Perthu, zatim je održao koncert u Melbourneu te gostovanje završio u Sydneyu.

50. OBLJETNICA "KATARINE ZRINSKI" IZ TORONTA

KANADA - U subotu 11. studenoga na svečanoj večeri u Torontu žensko društvo "Katarina Zrinski" iz Toronta proslavilo je 50. godišnjicu svojeg postojanja. Na proslavi je sudjelovalo oko 200 gostiju, članova hrvatske zajednice južnog Ontarija i njihovih kanadskih prijatelja. U prigodnom govoru predsjednica društva Biserka Butković istaknula je kako je

za vrijeme Domovinskog rata društvo pomagalo prognanicima, invalidima i drugim žrtvama rata, a nakon rata "Katarina Zrinski" pridružuje se hrvatskim udrugama u akciji "Očistimo Hrvatsku od mina".

STOLJEĆE "HRVATSKE SLOBODE" U CLEVELANDU

SAD - Svoju stotu obljetnicu proslavio je početkom prosinca Odsjek 235 Hrvatske bratske zajednice u Clevelandu koji nosi naziv "Hrvatska sloboda". Tim povodom priređena je svečanost u Američko-hrvatskom domu "Kardinal Stepinac". Proslavi je nazočio i predsjednik HBZ-a koji je u svojem govoru odao priznanje osnivačima i onima koji nastavljaju već stoljetnu uspješnu djelatnost HBZ-a u Clevelandu. U tom gradu, kao i na području cijele države Ohio, živi oko 150 tisuća Hrvata i ljudi hrvatskog podrijetla.

HRVATSKI TJEDAN KULTURE U ZAPADNOJ AUSTRALIJI

AUSTRALIJA - Potkraj studenoga u Hrvatskom centru Nth. Fremantle, gradu nedaleko od Perth, svečanom priredbom zaključena je ovogodišnje manifestacija hrvatske zajednice Zapadne Australije "Hrvatski tjedan kulture 2006.". U bogatom višednevnom programu nastupile su brojne hrvatske kulturne udruge kao primjerice folklorne grupe "Zagreb" i "Zrinski", klapa "Galeb" te dramska družina "Ivan Gundulić", a u sklopu Tjedna priređena je i izložba Hrvatske filatelije.

NATJEČAJ ZA HRVATSKE UČENIKE U ŠVICARSKOJ

ŠVICARSKA - Početkom studenoga održana je u gradu Brig-Glis (kanton Vallis), završna priredba natječaja za učenike hrvatskih dopunskih škola u Švicarskoj. Učenici su se natjecali literarnim, glazbenim i likovnim radovima na temu "Što je meni Hrvatska". Mladim su pobjednicima uručena priznanja i darovane knjige. Natječaj su organizirale Hrvatska kulturna zajednica i Hrvatska dopunska škola uz pomoć fra Vlade Ereša, voditelj Hrvatske katoličke misije Sion-Montreux.

OSNIVA SE HRVATSKA KATOLIČKA MISIJA U PADOVI

ITALIJA - Budući da u Padovi i okolici živi znatan broj Hrvata, nedavno je osnovan Inicijativni odbor za osnivanje Hrvatske zajednice, koji vode Dubravka Čolak-Podhraški i Karmela Ištvanović. Inicijativni odbor istodobno sudjeluje i u pripremama za osnivanje prve Hrvatske katoličke misije u Italiji, koja bi također imala sjedište u Padovi. U nedjelju 12. studenoga, sazvan je u povodu toga sastanak kojem su uz članove Inicijativnog odbora bili nazočni ravnatelj Ureda za hrvatsku inozemnu pastvu vlč. Ante Kutleša, voditeljica pulske podružnice Hrvatske matice iseljenika Ana Bedrina i predsjednik Hrvatske zajednice u Trstu Damir Murković.

SMOTRA CRKVENIH DJEČJIH ZBOROVA U OFFENBACHU

NJEMAČKA - Početkom studenoga u crkvi Svetog Trojstva u Offenbachu, u organizaciji Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta i Hrvatske katoličke misije Offenbach, održana je smotra crkvenih zborova djece i mladih iz cijele Njemačke. Smotru s više od tisuću članova zborova iz jedanaest katoličkih zajednica, voditeljima te brojnim vjernicima otvorio je na početku misnoga slavlja delegat za inozemnu pastvu u Njemačkoj fra Josip Bebić. Kroz misno slavlje vodio je voditelj HKM-a Offenbach fra Mladen Marić koji je napomenuo da ova velika misija ima više od pet tisuća vjernika. Na smotri su nastupili sljedeći dječji zborovi Hrvatskih katoličkih misija: Sindelfingen, Augsburg, Esslingen, Darmstadt, Frankfurt, Rüsselsheim, Mainz, Main-Taunus/Hochtaunus, Wiesbaden, Offenbach i Singen-Villingen.

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

Pola stoljeća u službi hrvatskih vjernika Ruhrske oblasti

Spremnošću njemačkih crkvenih vlasti da pomognu hrvatskim katolicima u ovom dijelu Njemačke i dolaskom hrvatskih pastoralnih i socijalnih djelatnika, prije pedeset godina, *hrvatska je dijaspora bila spašena*

Slijeva nadesno: vlč. Bralić, vlč. Penić, predvoditelj misnog slavlja mons. Stanković, delegat o. Bebić, te njemački svećenici vlč. Van Aken i vlč. Tolkendorf

Svečano misno slavlje u povodu 50. obljetnice postojanja Hrvatske katoličke misije (HKM) Essen pod geslom "Gospodine, Ti si nada narodu svome!" služeno je u nedjelju 3. prosinca u crkvi sv. Tome Mora u Essenu u kojoj se Hrvati okupljaju na središnje nedjeljno misno slavlje. Misu u punoj crkvi predvodio je izaslanik hrvatskih biskupa iz Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine prelat Vladimir Stanković u zajedništvu s delegatom za hrvatsku pastvu u Njemačkoj fra Josipom Bebićem, voditelj HKM-a Essen vlč. Stjepanom Penićem.

Sve je na početku pozdravio vlč. Penić koji je kazao kako HKM Essen čine svi vjernici Hrvati katolici koji žive u Essenu i koji govore hrvatskim jezikom. "Godine 1956. počela se okupljati zajednica Hrvata katolika u ovom gradu. Ovdje se pedeset godina slavi sv. misa na hrvatskom jeziku. Isto toliko dugo krste se naša djeca na krsnom studencu u ovoj crkvi. Time se oblikuje zajednica koja se zove Crkva. Mi danas slavimo našu vezu s Bogom koja se uspostavila preko Isusa Krista snagom Duha Božjega. Dolazimo iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. To je naša domovina", istaknuo je vlč. Penić

zaključujući kako će misija živjeti sve dok bude mladih koji će se okupljati i moliti na hrvatskom jeziku, a na tu je nakanu i služeno misno slavlje.

Mons. Vladimir Stanković u nadahnutoj je propovijedi istaknuo kako je prije pedeset godina u Essenu osnovan pastoralni centar u kojemu je zagrebački svećenik Franjo Lodeta nastojao riječi nadbiskupa Franje Kuharića napisane u Uvodnoj riječi iseljeničkog molitvenika-pjesmarice "Slavimo Boga" provesti u praksu među Hrvatima (nad)biskupija Köln, Aachen i Münster, a poslije i u novoosnovanoj biskupiji Essen. "Radi očuvanja i razvijanja među hrvatskim političkim emigrantima i poslije među brojnim radnicima tih triju vrijednosti: bogoljublja, čovjekoljublja i rodoljublja, došli su poslije o. Danijel Mihatov i vlč. Stjepan Penić, sestre Služavke Malog Isusa i socijalni radnici u Essenu, a jednako tako i u ostalim misijama u Ruhrskom području. Spremnosti njemačkih crkvenih vlasti da pomognu hrvatskim katolicima u ovom dijelu Njemačke i dolaskom hrvatskih pastoralnih i socijalnih djelatnika, s početkom prije pedeset

godina *hrvatska je dijaspora bila spašena*", istaknuo je mons. Stanković i dodao da je prije pola stoljeća u Njemačkoj takvih misija bilo pet-šest, potom ih je osnovano još osamdesetak, a broj hrvatskih svećenika premašio je stotinu.

Provincijalka Družbe sestara služavki Malog Isusa Magda Borovac kazala je kako je to prigoda da se sjetimo i prvih sestara te družbe koje su došle iz Hrvatske u Njemačku prije 46 godina, a danas ih je u Essenu dvanaest. "Sestre su od samog početka bile uključene u rad misije s vlč. Lodetom, a danas s vlč. Penićem. Sve naše sestre koje djeluju u Essenu na određeni su način potpora u djelovanju ove misije", kazala je.

Misno je slavlje uvećao zbor liječnika pjevača "Medici cantores" iz Zagreba. Umjetnički je voditelj zbora prof. dr. Mijo Bergovec, a dirigent dr. Marko Bergovec.

Dan prije, u subotu 2. prosinca, zbor liječnika je održao svečani adventski koncert u povodu 50. obljetnice misije. Izveli su na radost brojnih posjetitelja izbor duhovnih skladbi na hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku. ■

Vjernici svih generacija nosili su 50 svijeća kao znak 50 godina misije

Napisaao: **Adolf Polegubić**

“Učite hrvatski i iz knjiga”

Zabrinuti zbog prodora anglizama u hrvatski jezik i nepoštovanja jezičnih normi u medijima, hrvatski su iseljenici još jedanput pokazali, ne samo da prate što se u domovini zbiva, nego i kolika je njihova ljubav i briga za jezik

Predavanje o hrvatskome jeziku u Hrvatskoj katoličkoj župi sv. Ćirila i Metoda i sv. Rafaela u New Yorku (prof. dr. Vinko Grubišić, akademik Ante Stamać, generalni konzul RH u NY Petar Ljubičić i župni vikar fra Stipe Renić)

Riječima “Učite hrvatski i iz knjiga” direktorica Hrvatske sveučilišne naklade gospođa Anita Šikić završila je predstavljanje kataloga najnovijih knjiga iz područja hrvatskoga jezika, književnosti, povijesti i kulture u prostorijama Hrvatske katoličke župe sv. Ćirila i Metoda i sv. Rafaela u New Yorku sredinom prošloga mjeseca. Katalog, u kojemu je predstavljeno više od 200 knjiga objavljenih u Hrvatskoj u posljednje dvije godine, kao i neka od temeljnih djela hrvatske kulture, Anita Šikić i Srećko Lipovčan uredili su i s posebnom svrhom predstavili hrvatske knjige na godišnjem kongresu *Američke udruge za unapređenje slavističkih studija* (AAASS). To je najveći američki godišnji skup znanstvenika i stručnjaka iz različitih znanstvenih područja usmjerenih na slavenski svijet na kojemu se okupi više od tisuću sudionika. Projekt je održan uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, a u njemu su sudjelovali akademik Ante Stamać, Anita Šikić, direktorica Hrvatske sveučilišne naklade, Marinko Šišak, akademski tajnik Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. Vinko Grubišić, profesor hrvatskoga jezika na Sveučilištu Waterloo, Kanada, te Lidija Cvikić, znanstvena novakinja na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, trenutačno lektorica hrvatskoga jezika na Sveučilištu Indiana u SAD-u.

Prva nam je postaja na putu u Americi bio New York. Domaćin njujorškoga dijela putovanja, generalni konzul Republike Hrvatske Petar Ljubičić, upoznao nas je s predstavnicima hrvatske zajednice te upriličio posjet Hrvatskoj katoličkoj misiji u Astoriji. U nedjelju 12. studenoga u prostorijama hrvatske župe održan je okrugli stol. Na njemu je A. Stamać govorio o suvremenim teznjama u hrvatskoj filologiji, V. Grubišić o važ-

nosti učenja i očuvanja hrvatskoga jezika u dijaspori, M. Šišak predstavio je Hrvatske studije, a A. Šikić već spomenuti katalog. Izlaganje je popratila dinamična rasprava o suvremenome stanju hrvatskoga jezika. Zabrinuti zbog prodora anglizama u hrvatski jezik i nepoštovanja jezičnih normi u medijima, hrvatski su iseljenici još jedanput pokazali ne samo da prate što se u domovini zbiva nego i kolika je njihova ljubav i briga za jezik.

Glavni je dio putovanja bilo sudjelovanje na konferenciji u Washingtonu od 16. do 19. studenoga. Stručno utemeljen i pomno osmišljen katalog potvrdio je da hrvatski jezik stoji uz bok znatno većim slavenskim jezicima: ruskom, poljskom, češkom. Hrvatski se štand izdvajao mnoštvom izloženih knjiga, a pozornost posjetitelja zaokupljali su i plakati Hrvatske turističke zajednice koji su pokazali hrvatsko kulturno i prirodno blago. Prvog je dana rada skupa održan okrugli stol o hrvatskome jeziku na sjevernoameričkome kontinentu. Vinko Grubišić predstavio je *on-line* tečaj hrvatskoga jezika, Lidija Cvikić govorila je o posebnostima učenja hrvatskoga jezika na visokoškolskoj razini u SAD-u, a Anita Šikić posebno je izdvojila knjige o hrvatskome jeziku zanimljive i važne američkoj akademskoj

Izložba hrvatskih knjiga na AAASS kongresu u Washingtonu (Lidija Cvikić i Anita Šikić)

publici: gramatiku hrvatskoga jezika napisanu na engleskome, *Elementary Croatian* Vinka Grubišića; knjigu *Hrvatski kao drugi i strani jezik* Zrinke Jaske i suradnika, te novi udžbenik *Hrvatski za početnike*, nastao na Croaticumu, Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. U raspravi su sudjelovali i akademik Stamać te voditelj panela prof. Ante Čuvalo, predsjednik *Udruge hrvatskih studija* (Association for Croatian Studies).

Potrebno je naglasiti da su ostvarivanju ovoga važnoga projekta trudom, brigom i zalaganjem iznimno pomogli i veleposlanik Republike Hrvatske u SAD-u mr. Neven Jurica s diplomatskim osobljem Veleposlanstva, na čemu im ovom prigodom još jedanput najsrdačnije zahvaljujemo. ■

Napisala: **Lidija Cvikić**

Vjera u budućnost Vrlike

Ulaskom u 21. stoljeće Vrljci su otvorene perspektive. Imamo viziju i o tome kako postići potpunu zaposlenost i svim ljudima poboljšati kvalitetu života, te kako putem programa stambenoga zbrinjavanja vratiti iseljene u ovaj pitomi kraj Dalmatinske zagore

Grad Vrljka - Trg dr. Franje
Tuđmana i utvrda Prozor

Slične je navike, radeći u Švicarskoj, stekla i moja supruga Marija. To iskustvo, posebice radna disciplina, i, inače, kultura rada, za nas u Hrvatskoj dodatno su bogatstvo koje prenosimo na radnike zaposlene u našoj tvrtki. Radne navike prenosimo i na svoju djecu", objašnjava Čorić.

Dodaje kako mu je cilj uredno privesti kraju tekući mandat gradonačelnika Vrljke, zatim se vratiti svojem poduzetništvu. Kani proširiti obiteljski obrt te se baviti ruralnim turizmom na vrljčkom području. "Jer, ja i moja supruga vjerujemo u tu djelatnost i budućnost Vrljke, a već smo pokrenuli neke aktivnosti iz toga programa. U blizini našeg grada kupili smo posjed veličine 35 000 metara četvornih te ga upravo uređujemo i radimo na izradbi projekta. Kanimi formirati obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo te se koristiti različitim dostupnim fondovima. Naš je glavni projekt vezan za turizam, koji kanimi realizirati u fazama. Samo ćemo u prvoj fazi uložiti oko 1,5 milijuna kuna, koliko je bila i naša ukupna ušteđevina, koju smo zaradili u Švicarskoj te je uložili u svoju pekarnicu. Iako je naš novi projekt zahtjevan, i u sebi ujedinjuje i različite prateće djelatnosti te će zaposliti nove ljude, mi ćemo ga uspješno realizirati, tvrdi Ivan Čorić.

Ivan Čorić (48), rođen i odrastao u Ježevici pokraj Vrljke u Dalmatinskoj zagori, jedan je od uspješnijih hrvatskih poduzetnika, povratnika iz inozemstva, za kojega njegovi Vrljčani govore kako je i sposoban gradonačelnik, koji tu dužnost obnaša dvije godine. Čorić kaže kako je 15 godina radio i živio u Švicarskoj, gdje je sa suprugom Marijom, koja je također radila u toj bogatoj zemlji, zasnovao obitelj, te da je stečenu ušteđevinu uložio u otvaranje privatnog obrta, zaposlivši i ljude s vrljčkog područja.

"Godine 1996. godine vratili smo se u Hrvatsku kako bismo, supruga i ja, svojim iskustvom, radom i ulaganjem stečenog kapitala pridonijeli razvoju domovine, odnosno rodne Vrljke. U ovom lijepom i mirnom, te zdravom gradiću na oko 400 metara nad morem zadovoljno i sretno živimo. Djeca nam rastu i ovdje idu u školu. Imamo privatni obrt s 10

zaposlenih radnika, koji vodi moja supruga Marija. Riječ je o pekarskom obrtu i prodavaonici u Vrljci", ističe Ivan Čorić, koji sa suprugom Marijom iz sretnog braka ima četvero djece.

"U meni se toga dosta promijenilo tijekom petnaestogodišnjeg rada u Švicarskoj – od svoje 23. do 38. godine, u najljepšoj životnoj dobi. To je razdoblje u kojemu sam se formirao, u kojemu sam stekao određene radne i životne navike.

Vrljka - detalj SRC Česma

Napisao i snimio: **Nedjeljko Musulin**

Grad Vrlika - Ulica Aloisa Mocka

Ocjenjuje kako bi naši povratnici svojim stručnim iskustvom i ulaganjem kapitala, otvaranjem novih radnih mjesta i zapošljavanjem, mogli umnogome pridonijeti razvoju Hrvatske, naravno, i druga generacija u tuđini koja je osposobljena i pokazuje interes kako im je ona prva domovina, bez obzira na to što je rođena izvan rodnog ognjišta.

“Poznat mi je pristup i primjer druge i treće generacije naših Hrvata. Riječ je o onima o koji su stasali u inozemstvu, iako im je, vjerojatno, suvremeni hrvatski jezik malo teži nego službeni jezik koji uče u školi zemlje u kojoj su rođeni i u kojoj žive. No, u principu je hrvatska domovina kod svih na prvom mjestu. Ubrzanim razvojem naše zemlje, pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji, sigurno će se stvoriti uvjeti za bolji život pa će se naši ljudi iz inozemstva sve više vraćati u domovinu. Danas je i ovdje život toliko brz i dinamičan, te traži i određene životne rizike. Moja poruka svim našim ljudima u inozemstvu, iseljeništvu, onima koji se kane vratiti u domovinu, nek se što prije vrate jer u Hrvatsku mogu imati puno povjerenje, a investitori mogu vjerovati državnim institucijama. Mene su sve institucije lijepo prihvatile, baš kao i građani, što potvrđuje i moj izbor za gradonačelnika Vrlike. Dosad mi nitko nikad nije prigovorio ili pak nešto predbacio: "Vidi ti njega, bio negdje vani pa je došao sad nama soliti pamet", premda ima i takvih koji bi mi mogli takvo što reći. Ako se čovjek zna postaviti, bit će primljen u svakoj sredini”, poručuje iseljenicima Ivan Čorić.

“Bio sam zamjenik gradonačelnika Nike Rebića. Kako je on izabran u Hrvatski sabor, mene su na zadnjim lokalnim izborima građani potvrdili na tu dužnost.

Vrlika, čija je povijest burna, teške trenutke proživljavala osobito tijekom 20. stoljeća.

Ulaskom u 21. stoljeće našem su gradu otvorene perspektive. Imamo viziju i o tome kako postići potpunu zaposlenost i svim ljudima poboljšati kvalitetu života, te kako putem programa stambenoga zbrinjavanja vratiti iseljene u ovaj pitomi kraj. Također smo pokrenuli i projekte novog naseljavanja i zbrinjavanja na ovome prostoru, te nam se već javilo desetak mladih obitelji s Banovine, koje su podrijetlom iz Bosne. Činimo sve kako bismo što prije popravili demografsku sliku u ovom dijelu Splitsko-dalmatinske županije”, priča nam Čorić.

Inače, godine 1888. u Vrlici je izgrađen Općinski dom u slavu 200. obljetnice oslobođenja od Turaka, dok je istaknuti Vrličanin Krsto Kulušić (1812.-1874.), o čemu svjedoči spomen-ploča u vijećnici grada Vrlike. Zanimljivo je podsjetiti i na činjenicu što je taj vrlički načelnik i

zastupnik u Dalmatinskom saboru još prije više od 140 godina (1864.) prvi progovorio na hrvatskom jeziku. No, osim Programa o naseljavanju i zbrinjavanju mladih obitelji na vrličkom području, u tim se, najsjevernijim predjelima Splitsko-dalmatinske županije uspješno realiziraju i mnogi infrastrukturno-gospodarstveni projekti koji jamče siguran

razvoj, opstanak i povratak Vrličana. Podsjetimo kako je obnova i izgradnja infrastrukture, usvajanje prostornoga plana i GUP-a, pa gradnja modernog SRC-a “Česma” i uređenje okoliša i šetnica, tlačnoga cjevovoda “Vukovića vrelo” i kolektorske mreže s pročišćavačem, proširenje ekološko-gospodarske zone “Kosore”, izradba dokumentacije za buduću novu gradsku športsku dvoranu i DVD, kao i sanacija deponija, gradnja hotela, rekonstrukcija

i modernizacija ceste prema Drnišu, tek je dio projekata koji su zadnjih godina realizirani (ili koji se ostvaruju) za vrijeme sadašnje aktualne i prijašnje gradske aktualne vlasti uz potporu hrvatske Vlade i Splitsko-dalmatinske županije.

Manje-više sve su to važni razvojni projekti koje pokreće vrličko Gradsko poglavarstvo, kao i oni koji se tiču njegovanja tradicije i čuvanja bogate kulturne baštine toga kraja, poticanje i razvoj turizma, stočarstva, pčelarstva, poljodjelstva, posebice voćarstva (napose jabuka)... No, vrlički gradonačelnik Ivan Čorić zaključuje kako je poduzetnička zona “Kosre”, koja je upravo proširena na još 28 hektara, i najvažnija karika ne samo u razvoju zavičaja poznatoga hrvatskog književnika Milana Begovića nego šireg područja, tvrdeći kako je ona već sada važan gospodarski iskorak. ■

Vrlički gradonačelnik Ivan Čorić ispred župne crkve Gospe od Ružarija

Gospodarska zona “Kosore” kod Vrlike

U MELBOURNEU PROMOVIRANO 55 HRVATSKIH MATURANATA

AUSTRALIJA - Sredinom studenoga održana je u Hrvatskom domu Footscray u Melbourneu maturalna svečanost za 55 učenika VCE Croatian School of Languages (Victoria) koji su maturirali iz hrvatskog jezika. Tom je priredbom ujedno obilježena i 25. godišnjica učenja hrvatskog jezika kao maturalnog predmeta u toj školi. Svečanost je uljepšao nastup Hrvatske folklorne skupine "Lado" iz Geelonga. Najboljim su učenicima proglašeni: Emily Vukšić (Altona North), Sanella Bracko (Chandler), Nevenka Ilić (Geelong), Marija Grgić (Keilor Downs) i Innes Šerić (University High).

AMCA ZA HRVATSKI LEKTORAT U TORONTU

KANADA - U organizaciji akademske udruge Almae Matris Croaticae Alumni (AMCA) iz Toronta 19. studenoga je u prostorijama Croatia Restauranta u Mississaugi održana dobrotvorna večera čiji je prihod namijenjen lektoratu hrvatskog jezika na Sveučilištu u Torontu. Na samome je početku predsjednik Nikola Demarin dao uvodno izvješće o radu i planovima udruge. U kulturnom dijelu programa nastupili su mladi violinisti Tihomir i Krunoslav Martinko te sopranistica Stephanie Beaumont i Azra Jakaša, alt, uz pratnju pijanistice Betty Kovacs. Na kraju programa članovi amaterskog kazališta "Histerioni" izveli su dio iz drame "Ljubica" Augusta Šenoa.

MLADI ARGENTINSKI HRVATI VOLONTIRALI ZA HRVATSKU NA SAJMU TURIZMA U BUENOS AIRESU

ARGENTINA - Po četvrti put zaredom Hrvatska je nastupila na Međunarodnom sajmu turizma – FIT America Latina 2006., najvećem sajmu turizma u Južnoj Americi koji se od 25. do 28. studenoga održao u argentinskom glavnom gradu Buenos Airesu. Hrvatski štand, na kojem su uz djelatnike Veleposlanstva RH u Buenos Airesu volontirali i mladići i djevojke iz hrvatske zajednice u Buenos Airesu, bio je neprestano prepun posjetitelja koji su se doslovno otimali za iznimno bogate hrvatske promidžbene materijale, brošure, plakate i tradicionalne hrvatske suvenire.

OTVOREN HRVATSKI KULTURNI CENTAR U ARBONU

ŠVICARSKA - Od sredine studenoga prostorije udruge HSD "Zagreb" iz Arbona, gradića u istočnoj Švicarskoj, nalaze se u Hauptstrasse 29, gdje se odnedavno nalazi Hrvatski kulturni centar. Predsjednik udruge Marijan Polanec tim je povodom izjavio: "Želja nam je da se svi vi Hrvati osjećaju ovdje kao u svom domu, jer su nam naši pragovi jako daleko. Naši su ciljevi i želje da se družimo i surađujemo s poštovanjem prema našoj domovini i našem narodu tu u dijaspori, jer samo tako svi možemo očuvati nacionalni identitet Hrvata u Švicarskoj".

"KARDINAL STEPINAC" IZ NEW YORKA PROSLAVIO OBLJETNICU

SAD – Hrvatska folklorna skupina "Kardinal Stepinac" iz New Yorka proslavila je 18. studenoga u dvorani Hrvatske katoličke župe sv. Ćirila i Metoda na Manhattenu 35. obljetnicu svojega uspješnog djelovanja. Pred više od 500 gledatelja skupina se predstavila bogatim folklornim programom u kojem je sudjelovalo više sekcija udruge, od najmlađe do veterana. Folklorno društvo "Kardinal Stepinac" osnovao je 1971. Zvonko Crnogorac dugogodišnji voditelj radioprograma "Glas slobodne Hrvatske".

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

OBLJETNICA HRVATSKE DOPUNSKE ŠKOLE U BELGIJI

BELGIJA – U Antwerpenu je početkom prosinca proslavljena 15. obljetnica postojanja Hrvatske dopunske škole u Belgiji. Oko stotinu djece iz Antwerpena, Bruxellesa i Liegea pripremio je u povodu toga zanimljiv program pjesama, recitala, igrokaza i plesa. Djeca predvođena učiteljicama Jasminom Perković i Lucijom Prskalo pokazala su izvrsno poznavanje hrvatskog jezika i kulture svojega naroda. U povodu obljetnice slušana je i sveta misa za djecu, roditelje i sve prijatelje hrvatske škole, koju je služio vlč. Luka Marić.

FRA ŠITO ĆORIĆ RAVNATELJ HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA U ŠVICARSKOJ

ŠVICARSKA – Švicarska biskupska konferencija imenovala je fra Šimuna Šitu Ćorića ravnateljem hrvatskih katoličkih misija u Švicarskoj. Petogodišnji mandat počinje od 1. siječnja 2007. i traje do 31. prosinca 2011. To je imenovanje ujedno priznanje hrvatskih i švicarskih biskupa fra Šitinu svestranu djelovanju kao svećenika intelektualca i pastoralnog djelatnika u hrvatskoj zajednici u Švicarskoj.

HRVATSKI SVJETSKI KONGRES U NJEMAČKOJ PREDSTAVLJEN U MÜNCHENU

NJEMAČKA – U generalnom konzulatu RH u Münchenu predstavljeno je potkraj studenoga djelovanje Hrvatskoga svjetskog kongresa u Njemačkoj. Na prezentaciji su uz domaćina skupa generalnog konzula Zvonka Plečša, sudjelovali i Boris Mikšić, predsjednik HSK-a te Predsjedništvo HSK-a u Njemačkoj, s predsjednikom Brankom Marićem na čelu. Skupu su nazočili i brojni predstavnici hrvatskih udruga i katoličkih misija u Njemačkoj. Na predstavljanju je istaknuta važnost HSK-a kao krovne udruge Hrvata u iseljeništvu. Posebno je istaknut projekt – adresar, koji je vrlo bitan, a njegova je svrha poboljšanje komunikacije Hrvata u Njemačkoj.

KROJAČKI OBRT MA-LA IZRADA NARODNIH NOŠNJI

1. odvojak ulica Purgarija 21
10431 Sveta Nedelja
tel: +385/1/3372-489
tel/fax: +385/1/3365-410
+385/98-1933235 (Tamara Krklec Čvangić)
+385/98-437-527 (Miroslav Čvangić)
e-mail: cvangic@net.hr
www.ma-la.hr

*Čestit i blagoslovljen Božić
i sretnu Novu 2007. godinu
želi vam obrt "MA-LA" !*

Život kao dobročinstvo

Dio svog humanitarnog rada posvetio je i iseljeništvu: osnovao je prvu trirazrednu školu za djecu naših iseljenika u Čileu, uređivao list "Iseljenik", utemeljio Mornaričku školu na Korčuli za djecu naših pomoraca, svjetioničara i iseljenika

"**O**vo će se novo društvo održati ako nađe svoj čovječanski ideal i ako bude poštivalo slobodu djetinjstva. Jer djecu treba odgovajati za njih same, a ne za jednu određenu društvenu ili političku grupu...odgoj mora biti rezultat intimne suradnje sviju socijalnih grupa (...) a škola ima uzeti dijete za središte svojih programa i metoda. (...)Socijalna evolucija sprema se u školi, a ne na političkim skupovima."

Ovako je još početkom prošloga stoljeća pisao, govorio i djelovao gospodin Marcel Kolin koji se rodio i umro u Dubrovniku (1888.-1948.), a svoje (među)vrijeme proživio kao uvjereni humanist, pacifist i dje-latni dobročinitelj. Omiljena mu je misao vodilja, koju je koristio i kao proslav svojim tekstovima, bila rečenica Anatolea Francea, francuskog književnog nobelovca i "prkosnog akademika" o tomu da *nema slađe radosti nego raditi za sreću nepoznatih*. Kolin, nesuđeni pomorac, ali zato suđeni učitelj, majstor na violini, filmofil i poliglot (španjolski, talijanski, njemački) nije se dao ograničiti njenim utopijskim prizvukom; upravo je takvu radost prakticirao gdje god je mogao.

BORBA PROTIV NEPISMENOSTI

Makar ga je od ranih nogu *vuklo more* pa se već nakon završene pučke škole ukrao na brod kao *mali od kućine*, ta ga je prva plovidba skoro stajala života. Vratio se "na kraj" (iako će se moru i pomorstvu još vraćati tijekom života), upisao građansku školu u Dubrovniku, a potom

Marcel Kolin

završio učiteljsku školu u Arbanasima kraj Zadra, i nekoliko godina službovao na pučkim školama u Drnišu, Sinju i Imotskom. Potaknut neveselim stanjem pismenosti na terenu, 1909. godine objavio je knjigu *Borba protiv analfabetizma u Dalmaciji*.

Neposredni rad s djecom dodatno ga je učvrstio u njegovu pacifizmu, pa 1914. godine ne želeći biti mobiliziran u austrijsku vojsku i sudjelovati u nadolazećem ratu, napušta službu i emigrira u Čile. Nedugo nakon dolaska u Južnu Ameriku, u Antofagasti osniva prvu trirazrednu školu za djecu naših iseljenika, u kojoj je bio učitelj za jezik i gramatiku, a zatim i njezin ravnatelj. Isto tako, objavljivao je priručne knjige za spomenuti uzrast, i pokrenuo periodički pedagoško-književni list.

Po povratku iz Čilea u Zagreb, kao ugledni nacionalni radnik u iseljeništvu prije i tijekom Prvog svjetskog rata, obavlja posao glavnog i odgovornog urednika lista *Iseljenik*, službenog glasila tadašnje *Organizacije iseljenika* u Zagrebu. Ubrzo nakon toga postaje ravnatelj *Prve filmske škole* s osamdesetak polaznika u kojoj su predavači bili ugledni književnici, redatelji i glumci, a potom i ravnatelj *Jugoslavija filma* gdje stvara iznimno bogat filmski zapis naslovljen "Lijepa naša domovina" (više od 20 tisuća metara filmske vrpce!), s posebnim osvrtom na povijest Splita i njegove okolice, Zagreba, Dubrovnika, Plitvičkih jezera i Hrvatskog primorja. Ne postoji precizan podatak o broju snimljenih filmova, ali se zna da je prema Zagorkinu romanu snimio "Gričku vješticu" koja nažalost nije sačuvana, i velik broj dokumentarnih zapisa o događanjima

u Zagrebu. Osobito je značajna njegova suradnja s arheologom don Franom Bulićem. Filmski zapisi o don Franim iskopavanjima kompleksa starokršćanskih bazilika i grobišta u Solinu, kojima je postao poznat i šire u svijetu, sačuvani su u arhivi HRT-a; zgodimice se i danas prikazuju, a s don Franom Bulićem ostao je "uhvaćen" kamerom i Marcel Kolin. U tekstu "Kino u službi odgoja" još je 1928. zapisao da su *nastavni filmovi korisni za materinji jezik i da usmjeravaju karakter djece*. Kakva anticipacija audio-vizualne nastavne metode!

FILMOVI, RAZGLEDNICE, IZLOŽBE

Nastavne filmove snimao je Kolin i kad je dekretom ondašnjeg Ministarstva prosvjete premješten u podmladak Crvenog križa gdje je trebalo osmišljavati

Napisala: Ksenija Erceg

dopadljive i djelotvorne načine poučavanja higijeni i zdravstvenoj preventivi, osobito važnoj u godinama nakon Prvog svjetskog rata. Popularno-zdravstvene filmove snimao je u suradnji s dr. *Andrijom Štamparom*, a zdravstveno-odgojne razglednice objavljivao zajedno sa slikarom *Andrijom Maurovićem*. Istodobno je s dr. Kamilom Brooslerom uređivao *Almanah podmlatka Crvenog križa* (u Crvenom križu organizirao je mrežu pučkih kuhinja) a poslije i periodički časopis *Narodna zaštita* istoimene humanitarne organizacije u kojoj je Kolin također godinama bio angažiran u organiziranju pomoći za nezbrinute i siromašne. *Narodna zaštita* bila je u neposrednoj i stalnoj vezi s Organizacijom iseljenika koja je za vrijeme Prvog svjetskog rata skrbrila o obiteljima mobiliziranih vojnika i spašavala od nemštine, gladi i smrti naš podmladak iz Istre, Dalmacije i Bosne i Hercegovine.

Kolin je po nalogu Ministarstva fizičkog odgoja upućen da svojim znanjem i iskustvom pomogne organizirati rad u Domu za smještaj siročadi na Korčuli. Naposljetku, nakon niza godina prosvjetiteljsko-dobroćiniteljskog djelovanja u zemlji i izvan nje, Kolin na Korčuli 1935. godine utemeljuje i *Mornarsku školu* za siročad pomoraca, svjetioničara i iseljenika koja je osiguravala besplatno trogodišnje školovanje (stan, hrana, odijevanje, liječenje) i radno mjesto na nekom od brodova ondašnjeg Ministarstva saobraćaja. Iste godine objavljuje knjigu *Jedrenjaci* (priče i slike starih brodova i kapetana) o sjećanjima starih peljeških kapetana, zanimljivim svjedočanstvima naše pomorske prošlosti. A u suradnji s Organizacijom iseljenika organizira na Korčuli i vrijednu pomorsko-brodograditeljsku izložbu o znatnom udjelu (prije svega korčulanskih)

iseljenika pri osnivanju starih brodogradilišta u Aleksandriji, Smirni, Odesi, Malti, Buenos Airesu, New Orleansu... U to je vrijeme, naime, Korčula s čak 12 brodogradilišta u gradu i okolici bila respektabilno brodograđevno sjedište za drvene brodove i čamce.

KAKAV OTAC, TAKAV SIN!

Kolin je želio da ta izložba izraste u stalni pomorski postav u Korčuli. Ali, to mu je uspjelo tek nekoliko godina poslije, kad je uoči Drugog svjetskog rata u Dubrovniku organizirao veliku izložbu o povijesti dubrovačkoga pomorstva; bogatstvo i reprezentativnost izloženog materijala

(slike i modeli starih jedrenjaka, stari brodograđevni alati i sprave, povijesne isprave, portreti legendarnih kapetana) poslužili su kao začetak za današnji Pomorski muzej u Dubrovniku.

Priču o Marcelu Kolinu ispričao nam je i raspoloživu dokumentaciju ustupio njegov sin dr. *Ivo Kolin*, jednako zanimljiv i raskošan sugovornik: dva doktora (tehničke znanosti i ekonomija), niz objavljenih knjiga u nas i u svijetu, autor jedinstvene zbirke od 54 modela toplinskih strojeva pohranjene u zagrebačkom Tehničkom muzeju, mnogo međunarodnih priznanja i nagrada u domovini, *visiting* profesor na sveučilištima diljem

svijeta, član New York Academy of Science... Šarmantan, duhovit, srdačan i vitalan umirovljenik nedavno je objavio drugo, znatno dopunjeno izdanje *Jedrenjaka*, a oca se ovako sjeća:

- Uvijek nas je učio poštivanju različitosti i toleranciji, uljuđenom dijalogu bez svađe i vrijedan sugovornik. Bio je blaga i vrlo znatiželjna narav, izrazito marljiv i strpljiv u prenošenju radnog elana na nas djecu, mislim da žed za znanjem baštinitim upravo od njega. I u igri, recimo gađanju praćkom, uvijek nas je nečemu uspijevao naučiti, bez prisile, bez povišenih tonova, kod njega je sve bilo "samo na lijepo". Silno je volio ljude, s koje god strane pogledam bio je pravi, iskreni humanist.

U kratkom telefonskom razgovoru i Natalija Gržetić iz Dubrovnika koja je svojedobno surađivala s Marcelom u Crvenom križu rekla je da ga pamti "samo po dobru, ljubaznosti, suptilnosti i gospodskim manirama, i suprugu mu Jelku kao sposobnu, dragu i vrijednu gospođu". ■

Ivo i Marcel Kolin u Dubrovniku početkom 30-ih godina prošlog stoljeća

BROJNI PODUZETNIČKI PROJEKTI, STARI ZANATI I TRADICIJSKI OBRTI

Poziv da se uključi u ovaj projekt dobila je i Hrvatska matica iseljenika, kako bi se na Eko-etnu predstavili i uspješni hrvatski gospodarstvenici koji žive i rade izvan domovine

Na radnom druženju, održanom 22. studenoga u Orahovici, okupili su se svi sudionici i predstavnici ministarstava, kao i medija, koji su uključeni u nacionalni projekt Eko-etno Hrvatska. Ocijenjeno je da se izuzetnom kvalitetom potvrdila **4. izložba proizvoda i usluga ruralnih područja "Eko-etno Hrvatska"**, koja je održana na ovogodišnjem jesenskom Zagrebačkom velesajmu, a u organizaciji Hrvatskog farmera d.d. i Zagrebačkog velesajma. Ove godine na Eko-etno Hrvatska predstavilo se **četnaest hrvatskih županija**. Osim županija sudje-

dramskih grupa i drugih atraktivnosti, što je bilo izuzetna atrakcija za posjetitelje izložbe, kao i sajma u cjelini. **Od pratećeg stručnog programa** u kongresnim prostorima ZV-a valja istaknuti: CEI Konferenciju o održivom razvoju ruralnog prostora - spremnost zemalja kandidata za korištenje EU fondovima, predstavljanje Turističke zone Haloze – Zagorje, te predstavljanje kataloga *Kulturno-povijesni vodič Zagore Splitsko-dalmatinske*

atraktivnim i u pravom smislu "eko-etno", zaslužujući time i **Zlatnu povelju**. Održane su i **različite izložbe** suvenira i fotografija ruralnih ambijenata. Na štandovima i za vrijeme predstavljanja prikazani su **brojni poduzetnički projekti, stari zanati i tradicijski obrti**. **Paviljon 1 u kojem se održavala izložba "Eko-etno Hrvatska" bio je mjesto najveće živosti na Jesenskom međunarodnom zagrebačkom velesajmu.**

Za godinu 2007. cilj nam je poboljšati kvalitetu izložbe, postaviti je kao međunarodni projekt te uključiti što veći broj subjekata u pripremu i

provedbu ovoga projekta putem: aktivnijeg uključanja resornih ministarstava, stalne suradnje s hrvatskim županijama, poticanjem međunarodne suradnje putem hrvatskih i stranih veleposlanstava, stranih ministarstava ovlaštenih za poslove poljoprivrede, regionalnog i ruralnog razvoja te turizma, iznalaženjem potpora za uspješniju organizaciju manifestacije, stvaranju turističke burze u suradnji s Hrvatskom turističkom zajednicom i sustavom turističkih zajednica, domaćih i stranih putničkih agencija, suradnjom s Hrvatskom gospodarskom komorom, Hrvatskom obrtničkom komorom i drugim institucijama, usmjeravanjem sudionika (nositelja poduzetničkih projekata) prema tržištu i gospodarskom razvoju jačom promidžbom i povećanjem broja posjetitelja, izradbom projektnoga prijedloga za postavljanje stalne prodajne izložbe ruralnih proizvoda i usluga Republike Hrvatske, kao i ostalim aktivnostima – zaključila je Dijana Katica, predsjednica organizacijskog odbora projekta Eko-etno Hrvatska. ■

lovali su i Općina Lovinac i prijatelji Like, Turistička zona Haloze - Zagorje, Klub članova "Selo", Rural Coop za druga za ruralni razvoj, OPG Mirko Franić, Braniteljska zadruga "Sjeme-panj-umjetnost-život", Zemlja tisuću otoka, Udruga "Hrvatski suvenir", LUA Ludbreg, Varaždinski gradski notar i srednje strukovne škole putem Agenciji za strukovno obrazovanje.

Na **pozornici u paviljonu** svakodnevno su se pod ravnanjem Branka Uvodića predstavljale županije putem nastupa zborova, folklornih društava,

županije i projekt biciklističkih staza "Razvoj cikloturizma u dalmatinskom zaleđu". Održana je i **Eko-etno večer** - uz bogat kulturno-umjetnički program, modne revije i svečanu večeru. Sudionicima su, prema ocjeni peteročlanog Ocjenjivačkog suda pod vodstvom dr. se. Eduarda Kušena, uručena **različita priznanja, pohvale i zahvalnice**. Iako su se svi sudionici izuzetno potrudili u uređenju izložbenog prostora, u ponudi autentičnih proizvoda, u programu na pozornici te u općem dojmu, stav je stručnoga žirija da je Virovitičko-podravska županija uložila poseban trud u svoj nastup, učinivši ga iznimno

Napisala: **Ivana Rora**

POZIV HRVATSKOJ ZAJEDNICI AUSTRALIJE

Naše uredništvo nedavno je posjetio g. Marko Kričančić, član Organizacijskog odbora za pripremu odlaska hrvatskih policajaca sportaša na Svjetske igre policajaca, koje od 16. do 25. ožujka 2007. održavaju u Adelaideu u Australiji. Organizacijski je odbor 10. studenoga 2006. osnovala udruga policajaca International Police Association – Zagreb koja je pridruženi ogranak (IPA-e Hrvatska). Tijekom posjeta g. Kričančić nas je zamolio da pomognemo ostvariti sudjelovanje skupini hrvatskih policajaca - sportaša na spomenutom natjecanju. Naime, budući da je je upitna financijska pomoć MUP-a RH u svrhu organiziranja odlaska hrvatskih policajaca na igre, spomenuta je udruga policajaca osnovala Organizacijski odbor koji čine predstavnici policajaca-športaša, a očekuje se i uključivanje policijskih sindikata. Taj će odbor nastojati pomoći hrvatskim policajcima u organizacijskom smislu, a dobrodošla je i svaka druga

pomoć.

Naime, hrvatski su policajci do sada sudjelovali na Igrama 1995. u Melbourneu, 1997. u Calgaryju, 1999. u Stockholmu, 2001 u Indianapolisu, te u Barceloni 2003. Na tim igrama osvojili su više zlatnih, srebrenih i brončanih odličja, te tako s malim brojem sudionika i više nego dostojno predstavili hrvatsku policiju, hrvatsku državu i hrvatsko ime. Iseljenička je zajednica u tim prilikama pokazala svu svoju gostoljubivost i podršku, pogotovo ona u Melburnu i Calgaryju, čega se hrvatski policajci posebno sjećaju.

HMI i časopis *Matica* tom su im prigodom pružili svu promidžbenu potporu, a kanimo to učiniti i ovaj put kako bi se ovaj važan projekt i ostvario. No za to je opet potrebna pomoć iseljeničke

zajednice, jer, nažalost, novčane potpore iz državnih izvora, barem za sada, nema.

Sudjelovanje na igrama do sada su sufinancirale iseljeničke organizacije, MUP RH, društva i pojedinci u zemljama domaći-

na, policijski sindikati i sudionici osobno.

Na ove igre prijavilo se ukupno 13 natjecatelja u boksu, džudu, tenisu, pentatlonu i gađanju pištoljem. To su športovi u kojima se očekuje da bi mogli osvojiti odličja.

Troškovi uključuju povratne karte do Adelaide (oko 2 000 USD), kotizaciju za natjecanje (oko 150 USD po osobi), australsku vizu (70 AUD), te smještaj i prijevoz tijekom igara (16 noćenja). Australski Hrvati u Melburnu i kanadski Hrvati u Calgaryju pobrinuli su se za smještaj, prehranu i prijevoz, a za vrijeme igara, policajci-sportaši sudjelovali su u mnogim društvenim zbivanjima zajednice, pa se nadaju da bi se to i ovaj put moglo dogoditi u Adelaideu. "Skromni smo ljudi, zaljubljenici u šport i uvijek dostojno zastupamo barjak pod kojim se natječemo", ističu hrvatski policajci sportaši. "Ali bez pomoći zajednice, nažalost, nećemo moći sudjelovati na igrama, iako smo već i službeno prijavljeni."

Molimo sve koji su voljni pomoći da se što prije jave neposredno na ovu e-mail adresu: marko.kricancic@zg.t-com.hr.

Bude li dobroga početnog odaziva i potpore, IPA – Zagreb kao pridruženi član IPA-e Hrvatska i hrvatski policajci-sportaši vjeruju da bi i državna tijela Republike Hrvatske možda dala određenu potporu, kao i druge ustanove u Hrvatskoj.

Poznajući dobro australske Hrvate, vjerujem da ovaj poziv neće pasti na gluhe uši i da će naši dečki u ožujku 2007. u Adelaideu ponosno zastupati sve nas i domovinu Hrvatsku. ■

Pripremio: **Nenad Zakarija**

Novčić potaknuo traganje za rođacima

Kad je prije nekoliko godina, po tko zna koji put, uzeo novčić u ruku, probudila se iznenadna želja da ga vrati kamo pripada - potomcima pokojnoga strica Stjepana. Tada je silno poželio upoznati svoje rođake i domovinu svojih predaka

Nakon mise u povodu 35. obljetnice misništva vlč. Stjepana Penića ispred krašićke crkve: Ivica Penić, biskup Juraj Jezerinac, Audrey i Michael Penich, Josip i vlč. Stjepan Penić te Tim Penich

Tim, Mary i Michael Penich imali su povlasticu uspjeti se na toranj zagrebačke katedrale

Često se u naših odnarođenih iseljenika kad-tad pojave pitanja o podrijetlu: "Tko su moji predci? Odakle su došli?" i slično. Traganja za korijenima koja takva pitanja potaknu često izrode jedinstvene spoznaje i neizbrisive životne priče. Jednu takvu priču, zasigurno, može ispričati Michael Penich (57), umirovljeni ravnatelj lokalne škole iz Gurnee, naselja nedaleko od Chicaga. Od svoje mladosti vrlo je aktivan katolički vjernik a 1988. zaređen je za đakona i odonda služi u lokalnoj župi Sv. Pavla apostola. Michael, koji je treća generacija naših doseljenika i ne govori hrvatski, znao je o svom podrijetlu samo da mu je djed Jeronim došao iz Hrvatske. Zajedno s Michaelovom obitelji živio je i djedov brat Stjepan. Oba su se brata zajedno 1911. doselila u Ameriku i nastanila se u gradu Pittsburghu. Dvije godine poslije preselili su u gradić North Chi-

cago, u državi Illinois, radeći u lokalnoj čeličani. Od tada Penići žive u tom dijelu Amerike.

Godine 1961. Stjepan Penić, tada već starac, odlučio je ostatak svoga života provesti u rodnome kraju. Oproštaj od strica Stjepana, kojeg je dječak Michael posebno volio, bio je dirljiv i nezaboravan. Na uzletištu je Stjepan, opraštajući se od svojih rođaka, dao 11-godišnjem Michaelu dar za uspomenu - staru američku kovanicu od 25 centi, tzv. *quarter dollar*. Od tada je Michael brižno čuvao stričevu kovanicu. Kad je prije nekoliko godina, po tko zna koji put, uzeo novčić u ruku, probudila se iznenadna želja da ga vrati kamo pripada - potomcima pokojnoga strica Stjepana. Tada je silno poželio upoznati svoje rođake i domovinu svojih predaka.

Dao se na posao i počeo intenzivno tragati za njima. Pretražujući podatke u useljeničkim knjigama, došao je do zabilježbe svoga djeda i njegova brata s naznakom adrese - Krašić 10. Michael

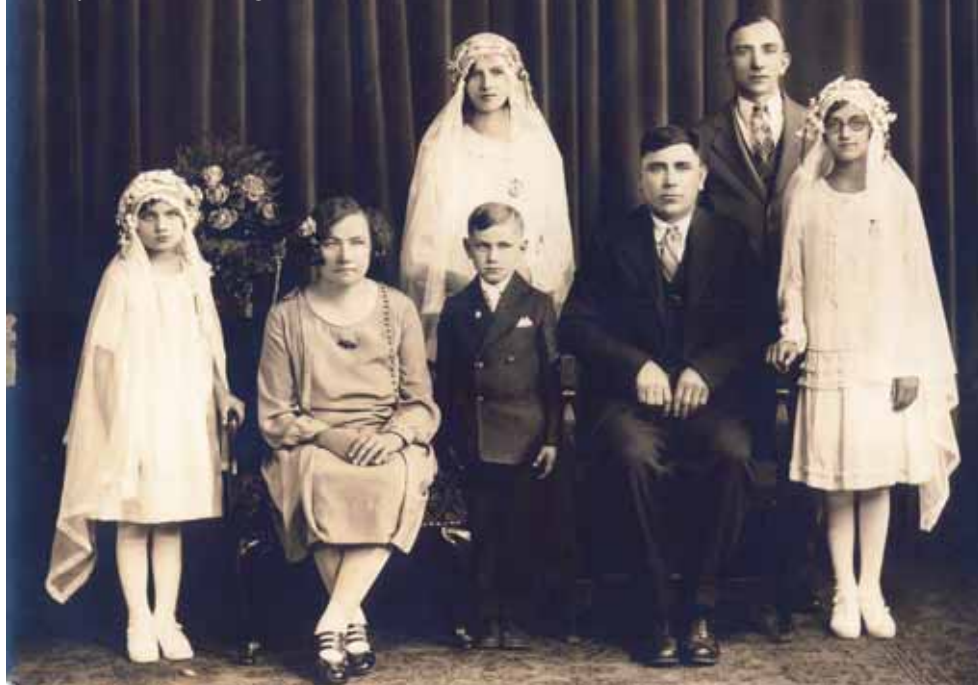
je ubrzo sastavio pismo upućeno svojim neznanim rođacima u staroj domovini, koje završava rečenicom: "Jedva čekam da čujem nešto od vas". Pismo je adresirao na jedinu njemu poznatu adresu - Krašić 10. Budući da ta stara adresa već odavno ne postoji, nije bilo odgovora. Nakon nekoliko neuspješnih pokušaja Michael je pokušao s adresom - Župni ured Krašić. I ubrzo zatim stiže mu odgovor iz Krašića, mjesta udaljena 20-ak km sjeverno od Karlovca. Javlja mu se unuk strica Stjepana, vlč. Stjepan, dugogodišnji voditelj Hrvatske katoličke misije u Essenu (Njemačka). U pismu stoji kako je znao, po pričanju pokojnoga djeda Stjepana, da u SAD-u ima rođake te da je stoga posebno sretan što mu se javio. Pismo završava pozivom da posjeti staru domovinu, gdje ga svi njegovi rođaci s radošću očekuju. Michael je bio oduševljen time što je konačno pronašao rođake i što su tako pozitivno reagirali na njegovo pismo.

Napisao: **Hrvoje Salopek**

Nije se dugo dvoumio - odlučio je prvi put posjetiti Hrvatsku. Uputiše se tako u srpnju ove godine Michael, žena mu Mary, sin Tim (21) i sestrina Audrey istim putem kao stari Penići prije stotinjak godina, no, za razliku od njih, u suprotnom smjeru i putujući suvremenim mlažnjakom, a ne u starinskom parobrodom. Od sve prtljage koju je Michael ponio na put najvažniji mu je bio starinski novčić u njegovu džepu. U zagrebačkoj zračnoj luci već su nestrpljivo čekali Michaelovi rođaci predvođeni vlč. Stjepanom. Susret s nepoznatim rođacima bio je iznenađujuće srdačan i neposredan kao u starih znanaca. Michael je tada na svečani način vlč. Stjepanu uručio znakovitu kovanicu koju je brižno čuvao od svoga djetinjstva. Boravak u Hrvatskoj za američke je Peniće bio nezaboravan. Za besprijekornu organizaciju njihova boravka posebno su bili zaslužni rođaci Ivica i Josip. Uz kraški kraj, Penići su posjetili Zagreb, Split i Dubrovnik.

Istinskoga vjernika i đakona Michaela posebno se dojmila činjenica da je Krašić rodno mjesto bl. Alojzija Stepinca te da je majka našeg blaženika bila djevojačkoga prezimena Penić. Saznao je da je kraški kraj prozvan i Dolinom kardinala jer se ondje, uz Stepinca, rodio i pokojni kardinal Kuharić. K tomu, današnja dva istaknuta biskupa Juraj Jezerinac, vojni ordinarij, i Josip Mrzljak, zagrebački pomoćni biskup, rodnom su odande. Sretni stjecaj okolnosti htio je da

Obitelj Penić, North Chicago oko 1930.

je tijekom Michaelova boravka u Krašiću rođak vlč. Stjepan Penić slavio svoju 35. godišnjicu misništva. Na svečanoj sv. Misi, uz slavljenika vlč. Stjepana, i čak dva biskupa, Jezerinca i Mrzljaka, Michaelu je pripala čast da kao đakon posluži na misi te da se na kraju obrati vjernicima. Michaelovu oduševljenju svime što je u Hrvatskoj doživio u tih nekoliko dana nije bilo kraja.

Na rastanku u zagrebačkoj zračnoj luci potekle su suze. "Odlazim presretan jer sam našao ne samo rodbinu već i istinske prijatelje", govorio je Michael opraštajući se od svojih hrvatskih rođaka. Oduševljenje je prenio vrativši se u Ameriku u više lokalnih i crkvenih novina. Susret s rođacima i boravak u Hrvatskoj smatra darom Božjim. Supruga Mary, koja je talijansko-francuskoga podrijetla, podjednako je očarana. "Svatko od Michaelovih rođaka toliko nas je dirnuo u srce da od onda više nismo iste osobe", piše u župnim novinama Mary.

Američki i hrvatski Penići od tada su u stalnom pisanom i telefonskom kontaktu. Iz Amerike stižu i poklon-paketi. Ivičinu djecu nedavno je silno obradovao veliki paket pun igraćaka. Iduće se godine naši Penići spremaju na uzvratni posjet rođaku Michaelu. A on pak planira novo putovanje u Hrvatsku kako bi domovinu predaka pokazao i starijemu sinu Michaelu (29) koji je ovom prigodom morao ostati u SAD-u.

Eto, novčić strica Stjepana na čudesni je način spojio mnogo godina razdvojene američke i hrvatske Peniće. ■

(P.S. Upravo, kad završavam ovaj članak, u Hrvatskoj se katoličkoj misiji u Essenu, kojoj je vlč. Stjepan Penić na čelu, svečano obilježava 50. obljetnica, o čemu možete čiti u ovom broju Matice.)

Starohrvatski plemićki rod

Penići su starohrvatski plemićki rod koji još od predturskog doba obitava u krašićkome kraju. Postoji još jedan nesrodni rod Penića koji nastava Dalmatinsku zagoru (Bajagići kod Sinja i Primorski dolac kod Trogira). Jezično gledano, prezime je vjerojatno nastalo od rodonačelnikova osobnog imena *Peno*, što je rijetki oblik svetačkog osobnog imena Petar. U selu Krašiću Penići su vrlo brojni (god. 1948. – 187 osoba s prezimenom Penić) i računa se da oko polovice današnjih Krašićanaca nosi to prezime. Od starine Penići nastavaju kraški zaselak Čačkovina, koji se nekad zvao i Penić Selo. Ondje su Penići razvili pet osnovnih rodovskih ograna koji nose sljedeće obiteljske nadimke: Sirak, Ivanko, Grgaš, Božićak i Penić-Veliki.

Zagrebački Velesajam

PROGRAM SAJMOVA

2007

Hotel & Gastroteh - međunarodni sajam gastronomije, hotelsko-ugostiteljske opreme i cateringa **21. - 24. 2.**

Sport i nautika - međunarodni sajam sporta i nautike **21. - 25. 2.**

DANI MODE I LJEPOTE

Dani mode - međunarodni sajam tekstila, kože, odjeće, obuće i prateće industrije **9. - 11. 3.**

Dani ljepote - međunarodni sajam kozmetike, pribora i opreme za salone

Dani vjenčanja - sajam ideja, proizvoda i opreme za vjenčanja

Zagreb Transport Show - međunarodni sajam gospodarskih vozila, prometa, logistike i prateće industrije **27. 3. - 1. 4.**
(27. 3. press)

GRADENJE I OPREMANJE

Graditeljstvo - međunarodni sajam graditeljstva **17. - 21. 4.**

Interklima - međunarodni sajam grijanja, hlađenja, klimatizacije i obrade pitkih voda

Obrtništvo - međunarodni sajam obrtništva

Medicina i tehnika - međunarodni sajam medicine, farmacije, laboratorijske i rehabilitacijske opreme, optike i dentala **16. - 19. 5.**

Intergrafika - međunarodni sajam grafičke industrije i industrije papira

Vinovita - međunarodni sajam vina i opreme za vinarstvo i vinogradarstvo **29. 5. - 1. 6.**

Turizam - međunarodni sajam turizma

JESENSKI MEĐUNARODNI ZAGREBAČKI VELESAJAM

- Energetika • Strojarska i metalna industrija • Interprotex • Graditeljstvo
- Telekomunikacije, informacijske tehnologije • Promet i logistika • Dani mode
- Arca - međunarodna izložba inovacija • Modernpak • Emat (ekotehnologije i komunalna oprema)
- Sajam marketinga i medija • Dani mode • Prehrana i poljoprivreda • Loring • Eko-Etno Hrvatska
- Široka potrošnja i maloprodaja • Kolektivni nastupi zemalja

11. - 16. 9.

Ambienta - međunarodni sajam namještaja, unutarnjeg uređenja i prateće industrije **16. - 21. 10.**

Interliber - međunarodni sajam knjiga i učila

Educa Plus - izložba cjeloživotnog učenja i razvoja ljudskih potencijala **7. - 11. 11.**

Sajam glazbe i multimedije

Božićni velesajam **14. - 29. 12.**

NASLIJEĐE ZRCALI IZ STIPINIH KOŽUHA

“Kožuh koji se u narodu još zove i pršnjak, zapravo je kožni prsluk iznutra obložen ovčjom vunom. U pravilu je kićen raznim mustrama i šarama. Sve se na njemu šije isključivo ručno i može biti nakićen malim ili velikim bobicama, a može biti i stakleni, što znači da se u sve to umeću još i komadići stakalaca, što kožuhu daje svjetlucavost i još veću raskoš” — veli kožušar Stjepan Posavčević

Vinkovci, nekoć poznato kožušarsko središte, gotovo je ostalo bez kožušara. Od zaborava ga otima još samo Stjepan Posavčević, jedini kožušar u ovom dijelu zemlje koji izrađuje kožuhe i kožuške, neizostavne dijelove slavonske narodne nošnje. Mnogo se momaka, cura, snaša i baka ponosno prošetalo ovim krajem u njegovim “gizdavim” tradicijskim odjevnim predmetima, jer kad majstor Stipa, kako ga ovdje svi zovu, napravi kožuh, on je upravo onakav kakvog ga je zamislio njegov kupac. Jer, majstor je on u svojem zanatu već više od pedeset godina.

- Kada sam 1952. godine trebao odati zanat, nisam tada ni znao da postoje kožušari. Tada je u Vinkovcima radio poznati majstor Stipe Radman koji je pravio vrlo mnogo kožuha i kod njega sam izučio zanat - počinje priču naš majstor

pojašnjavajući kako je kožuh, kojega u narodu još zove i pršnjak, zapravo kožni prsluk, iznutra obložen ovčjom vunom i, po pravilu, ukrašen raznim uzorcima. Napomenuo je kako svako selo ima svoje posebnosti po kojima se razlikuje od drugih po boji, šari, ili rasporedu ogleдалaca, te kako je majstor morao znati kakav se kožuh nosi u kojem selu. Negdje prevladava crvena boja, kao primjerice Gradištu, a drugdje opet zelena kao u selu Retkovci kod Vinkovaca. Kožusi su se različito izrađivali i po svojoj namjeni, odnosno je li žalobni ili svečani.

- Sve se na kožuhu isključivo ručno šije i može biti nakićen malim ili većim bobicama, napravljenima od pečene kože, može biti cifran rukama – ističe kožušar i krznar Stjepan Posavčević, napominjući kako za ovaj posao valja imati veliko znanje, a najviše ljubavi i živaca. Za izradbu jednog takvog kožuha valja utrošiti dvadeset dana i više od osam sati dnevnog rada. “Na kožuh

valja rukom našiti više od 500 bobica i više od 200 stakalaca, te najmanje deset većih i manjih kožnih cvjetova i zaperaka (ukrasa). Stoga ne začuđuje što ga danas, u ubrzanom ritmu života, nitko ne želi izrađivati. Mukotrpan posao iziskuje i veću cijenu, pa se danas kožuh pravi samo po narudžbi najviše za folklorna društva. Kadgod su se u njima gizdali samo bogati Slavonci.

Danas uglavnom majstoru Stipi mnogi kožuhe i kožuške donose na popravke. Posebice uočili folklornih svetkovina kao što su “Vinkovačke jeseni” ili “Đakovački vezovi”, kada bake iz škrinja u kojima čuvaju nošnje izvlače takve odjevne predmete kako bi ih majstor popravio i spasio od uništenja. Osim toga što je popravio kožuhe mnogim nepoznatim ljudima, popravljao ih je i onima poznatim, primjerice Veri Svobodi, Najboljim hrvatskim tamburašima (bivši Zlatni dukati), izradio je kožuhe i za vinkovačko muško pjevačko društvo “Lipa”. No, najdraži posao u njegovu dugogodišnjem radu svakako je izradba kožuha za vinkovačku Turističku zajednicu, koja ga je u prigodi održavanja “Vinkovačkih jeseni” darovala prvom hrvatskom predsjedniku dr. Franji Tuđmanu. “Bio je to sav crveni, iznimno kićeni kožuh s mnogo bobica i više od 200 ogleдалaca”, napomenuo je majstor, objasnivši pritom kako je kožuh ili pršnjak, zapravo muški, a kožušak ženski dio slavonske tradicijske nošnje.

Osim kožuha, majstor izrađuje i krznene ženske i muške papuče, šubare, kao i ukrasne boce za rakiju ili vino, te uporabne kožnate predmete (torbice, pojaseve) koji se uklapaju u modni ekotrend, koji njeguje ljepotu tradicijskog naslijeđa. ■

Napisala: **Željka Lešić** Snimio: **Damir Lešić**

Glagoljica još uvijek zaokuplja

Hrvati su se služili glagoljicom na svim područjima, od književnih, pravnih, administrativnih i drugih, od 9. stoljeća, a u tisku već od 15. do početka 20. stoljeća

Ove godine održano je u Senju "10. međunarodno savjetovanje tiskarstva, dizajna i grafičkih komunikacija". Tom je prigodom obilježena i 510. obljetnica knjige *Spovid općena*, koja je tiskana glagoljicom, hrvatskim nacionalnim pismom, u Senju 1496. Akademkinja Anica Nazor održala je predavanje o temi "Glagoljaška tiskara u Senju", pa smo je stoga zamolili za razgovor.

Poštovana akademkinjo Nazor, možete li nam reći kada je djelovala glagoljaška tiskara u Senju i jesu li se u njoj tiskale crkvene ili popularne knjige?

U Senju, "jednom od najstarijih među gradovima", djelovala je tiskara potkraj 15. st. i u prvoj polovici 16. st. U njoj je glagoljskim slovima tiskano najmanje sedam knjiga. Po sadržaju dvije su knjige liturgijske, a pet knjiga čine hrvatski prijevodi popularnih europskih teoloških priručnika i popularnih naboznoupoučnih i književnih djela.

Prvi je iz tiska izašao *Misal* (1494.), osnovna liturgijska knjiga. Na kraju *Misala* je opširan kolofoin (impresum) u kojem je zabilježeno da je knjiga tiskana u Senju i da je tiskanje završeno 7. kolovoza 1494., da su u tiskanju sudjelovali

gospoda Blaž Baromić, Silvestar Bedričić i žakan (đakon) Gašpar Turčić u vrijeme kada je kraljevao ugarski (i hrvatski) kralj Vladislav (Jagelović), a na apostolskom je prijestolju bio papa Aleksandar VI. Potom je tiskana *Spovid općena* (1496.), priručnik opće ispovijedi, prijevod popularnoga djela *Confessionale generale* Michela Carcana, znamenitoga franjevačkoga propovjednika u 15. stoljeću.

Drugo liturgijsko izdanje tiskano u glagoljskoj tiskari u Senju jest mali *Ritual* objavljen zajedno (u jednoj knjizi) s *Meštijom dobra umiranja* (*Ars bene moriendi*). Ni jedan od dvaju primjeraka nema početka ni svršetka, pa ni podataka kad i gdje je knjiga tiskana. Po tipografsko-tehničkim osobinama istovjetna je s ostalim senjskim izdanjima, pa nema dvojbe da je tiskana u Senju, možda već u 15. stoljeću. *Ritual* je sastavljen od poznatih tekstova glagoljske tradicije. Prema istraživanjima Josipa Leonarda Tandarića, senjski *Ritual* pripada prvim tiskanim ritualnim priručnicima na Zapadu uopće.

Tek 1507. tiskan je *Naručnik plebanušev*, hrvatski prijevod latinskoga priručnika *Manipulus curatorum*, koji

je napisao Španjolac Guido de Monte Rocherii.

U godini 1508. tiskane su knjige: *Transit svetoga Jeronima*, zbornik tekstova o sv. Jeronimu, prijevod talijanskoga izdanja *Transito de sancto Girolamo*; *Mirakuli blažene Deve Marije*, zbirka Marijinih čudesa (legendi), hrvatski prijevod talijanske zbirke *Miracoli della gloriosa Vergine Maria* i *Korizmenjak*, zbirka propovijedi u dane korizme, prijevod popularnoga djela *Quadragesimale*, franjevca konventualca Roberta Caracciola.

Koliko su se dugo Hrvati služili glagoljicom u tisku?

Hrvati su se glagoljicom služili na svim područjima, od književnih, pravnih, administrativnih i drugih, od 9. stoljeća, a u tisku već od 15. do početka 20. stoljeća (1483.-1905. godine).

RAZGOVOR SA SLIKARICOM VJEROM REISER

Vjera Reiser potječe iz umjetničke obitelji Reiser-Vidović. Najomiljeniji likovni izraz našla je u minijaturi. Inspiraciju za svoje crteže nalazi u sadržajima starih glagoljskih knjiga, misala i brevijara. Imala je više od 30 samostalnih i više

Anica Nazor

Napisala: Matija Maša Vekić

izložba Vjere Reiser

skupnih izložaba. U Zagrebu je 18. listopada 2006. u povodu 510. obljetnice glagoljske inkunabule "Spovid općena" otvorena izložba Faksimila i kritičkog izdanja teksta koji je priredila akademkinja Anica Nazor i umjetničke mape Vjere Reiser "Spovid općena". Stoga smo zamolili umjetnicu Vjeru Reiser za razgovor.

Gospođo Reiser, možete li nam reći kako je izgledala Vaša suradnja sa Staroslavenskim institutom? Što ste sve objavili?

— Moja suradnja sa Staroslavenskim institutom bila je odlična zahvaljujući akademkinji Anici Nazor koja je uvijek imala vremena i sluha za mene. Upućivala me u pismo, nagovještavala koje obljetnice slavimo i kako bi se to moglo likovno popratiti. Bile su mi dostupne knjige, misali, fragmenti, kopije i fotogra-

fije. U mojoj su se glavi događale slike. Tako je nastalo nekoliko mapa veličine dlana.

Objavila sam *Drugi novljanski brevijar*, mapu sa 6 motiva.; "Očenaš" za Domovinu i naš mali Planet, mapu sa 7 motiva na temu molitve uz glagoljski tekst iz Misala tiskanog u Senju (1494.) i *Spovid općenu*, mapu sa 7 motiva; *Budi volja Tvoja*, knjigu koja sadrži 22 minijature vezane uz 18 glagoljskih Očenaša te mapu *Psalmi*, crteže popraćene glagoljskim tekstom pisanim rukom iz najstarijega glagoljskog Psaltira, Senj, 1359.

Taj prvi "Očenaš" bio je nadahnuće knjizi "Budi volja Tvoja", koja je priređena u čast sv. oca Ivana Pavla II. u prigodi njegova trećeg pastoralnog posjeta Hrvatskoj u Rijeci 8. lipnja 2003. Ilustrirala sam i više knjiga itd.

Mnogo ste izlagali skupno i samostalno. Želite li nešto izdvojiti?

— Imala sam više od 30 samostalnih i nekoliko skupnih izložaba, u zemlji i inozemstvu. Značajnije su samostalne izložbe: u Mađarskoj (Sombathely) 1994. godine, u Gradskoj knjižnici u Samoboru 2001. i 2002., u Likumu "Ulrich" u

Zagrebu 2003., u Gradskoj knjižnici "Marija Jurić Zagorka" 2003. "Budi volja tvoja", 2005. "Psalmi" te izložba "Spovid općena" 2006.

Zanimljivo je da sam u Stockholmu 1998. imala samostalnu izložbu minijature u izložbenom salonu

"City Art Gallery", vlasnice grofice Csille Patachich, također likovne umjetnice, iz poznate hrvatske plemićke obitelji Patačić.

Od skupnih izložbi izdvojila bih: izložbe minijatura u Bolonji i Torontu (tri puta) te u gradišćankohrvatskom selu Trajštofu u Austriji, gdje sam sudjelovala svako ljeto od godine 2001. do 2005.

Što planirate?

— Ove godine je u izdanju Kršćanske sadašnjosti izišla iz tiska knjiga "Vjerovati radosti" profesora Antona Šuljića, popraćena mojim ilustracijama.

Planovi? O planovima se ne govori. Treba maštati i osluškivati. Ljude likovno tješiti pratnjom dobrih anđela, vedrim bojama unatoč sivim vremenima, obrubiti minijature zlatnim listićima da dobiju svjetlucav čar, da iznesu poruku, da razvesele, da liječe nadom i vjerom u radost na kraju puta. ■

**Vaša prva adresa u Hrvatskoj
za savjetovanje o ulaganjima**

**www.treningcentar.com
info@treningcentar.com**

**selekcija
i
razvoj
personala**

**porezno
i
financijsko
savjetovanje**

**istraživanja tržišta
cost-benefit analize studije isplativosti
marketing planovi**

RADUJ SE, UMIROVLJENI NARODE

V oljela bih u ovom, predbožićnom broju "Matice" napisati radosne vijesti kojima se raduju hrvatski umirovljenici. Prvi put otkako imamo svoju državu umirovljenici će dobiti BOŽIČNICU, i to ne svi jednako, nego prema visini mirovine od 100 do 350 kuna. "Za nas je to ugodna vijest, kada znamo kako je teško nabaviti mnogo novca koji odvajaju zaposlenici, jer na jednog umirovljenika dolazi 1,39 osiguranika. U tisku čitamo da je i u drugim zemljama sve više starijih osoba pa, iako se veselimo da ljudi dulje žive, sve je bremenitiji problem mirovina. Koliko god nove tehnologije pomažu poboljšanju života, toliko se smanjuje potreba za ljudskim radom i radnim mjestima.

Nadamo se da će mnogi Hrvati doći u domovinu i proslaviti božićne blagdane u krugu rodbine po starim običajima. Pozivamo vas u Zagreb da vidite kako bliješte izlozi, okićene su ulice i svuda se osjeća blagdansko raspoloženje koje smo morali skrivati za vrijeme jednoulmlja. Potajno smo išli na polnočku, a na sam Božić morali smo biti na radnome mjestu.

Sada smo slobodni i mogu vas razveseliti viješću da se sređuju zemljišne knjige pa se zahvaljujući kompjutorizaciji brže dobiju podatci o nekretninama i vlasnički list. Smanjuje se "papirologija", pušu povoljniji vjetro-

vi za povratnike, a i domaći mogu kupovati dionice u Ini i Plivi pa ne postoji opasnost da sve rasprodamo strancima.

Nedavno smo spominjali prošle dane, kada smo se okupljali u umirovljeničkim društvima, a sindikalisti su organizirali kasu uzajamne pomoći, posmrtnu pomoć, nabavu zimnice i ogrjeva i vodili brigu o starima i bespomoćnima uz pomoć Crvenoga križa. Mnoge je tada neimaština otjerala "trbuhom za kruhom", još uvijek neki čekaju za bivšim vremenima napadajući hrvatsku vlast koja nastoji srediti mnoga područja, pogođena ratom i brine se da zadovolji svoje pučanstvo koje, nažalost, teško podnosi ovaj divlji kapitalizam i raslojavanje.

Umirovljenici koje poznajem s dosta optimizma gledaju u budućnost pa smo zajednički proslavili 60. obljetnicu Matice umirovljenika Hrvatske (MUH) i nazočili Svečanom koncertu u dvorani "Lisinski". Nastupali su umirovljenički pjevački zborovi, folklorne skupine i popularni komičar Vid Balog. Program je vrlo duhovito vodio Vojo Šiljak. Zahvalili smo Gradskom uredu za zdravstvo, rad, socijalnu skrb i branitelje na svestranoj pomoći i financijskoj potpori, jer smo svjesni da baš taj ured vodi brigu o umirovljenicima.

U mnogim mjestima u Hrvatskoj obnavljaju se običaji, jer su neki krajevi stradali u srpskoj agresiji, kako piše

Baranjka Marija Keler: "Duboko su me potresla uništavanja u ovom stravičnom ratu, kada su narodne nošnje iznijeli na dvorište i zapalili one moje otkane trubice iz ormara što je moja mama tkala". ("Hrvatska je Hrvatska samo s Baranjom", str. 84.). Marija Keler vratila se u Baranju nakon mirne reintegracije, okuplja žene na prelu i obnavljaju tradicijske nošnje i običaje.

A u Zagrebu su se okupili umirovljenici iz nekoliko domova na priredbu "Scenske igre" koje su se održavale u Domu za umirovljenike "Medveščak". Žiri je teško odredio prioritete, jer su marljive umirovljenice izložile svoje kreacije, umjetničke anđele i razne ukrase za bor i kićenje stana - sve izrađeno od dostupnih materijala u domskim radionicama. Članovi dramskih skupina oduševili su svoje "supatnike" izvođenjem kratkih skečeva, pretežito jednočin-ki, šaljiva sadržaja iz prigodnih situacija, bliskih ljudima treće dobi, poput: "Ljubavne spletke", "Brak da ili ne", "Vedra lica s ravnica" i sl. Slijedili su i izložba slastica i nastup Vere Svobode.

Željela bih skupiti nekoliko uspjelih jednočinki u knjižicu i poslati je čitateljima "Matice" i umirovljeničkim udrugama diljem Hrvatske da se nasmiju i zabave, a mogu i sami predstavljati /odglumiti. ■

Napisala: **Stanka Pavuna**

Zvijezda hrvatskoga egzilantskoga pjesništva

Zbirci *Izabrane pjesme* Malkice Dugeč, koja od 1972. živi u Stuttgartu, gdje je dobila azil, i koja je u posljednjem desetljeću objavila čak dvanaest zbirki, u 2006. pridružila se i nova knjiga *Moć svjetla*. Te zbirke nisu plod zakašnjela pjeva, nego rezultat prešućivanja i progona naraštaja hrvatskih intelektualaca tijekom *Hrvatskoga proljeća*

U Društvu hrvatskih književnika u srijedu 22. studenoga 2006. u Zagrebu je javnosti predstavljena nova zbirka pjesama zvijezde hrvatskoga egzilantskog pjesništva Malkice Dugeč pod naslovom *Moć svjetla* u izdanju Stajer-grafa. U nazočnosti brojne publike o knjizi su govorili urednik Mile Maslač i književni kritičar dr. Vjekoslav Boban te sama autorica. Knjiga *Izabranih pjesama* Malkice Dugeč, koja od 1972. živi u Stuttgartu, gdje je dobila i azil, u posljednjem je desetljeću objavila dvanaest zbirki, a njima se 2006. pridružila i nova knjiga *Moć svjetla*. Te zbirke nisu plod zakašnjela pjeva, nego rezultat prešućivanja i progona naraštaja hrvatskih intelektualaca tijekom *hrvatskoga proljeća*, istakao je urednik Mile Maslač. Od 1978., sa svojim suprugom Božom, predstavlja kulturni časopis *Republika Hrvatska* na Međunarodnome sajmu knjiga u Frankfurtu, gdje su organizirali nastupe hrvatskih emigrantskih pisaca pod nazivom *Riječ iseljene Hrvatske* te je tako vrlo zaslužna za hrvatsku književnu prisutnost u svijetu.

- Prvu knjigu *Crveni biseri* objavila je godine 1960. i tada nastaje šutnja, pjesnički muk Malkice Dugeč, čemu su razlog politička previranja u Hrvatskoj, koja su komunističkom represijom natjerala najprije njezina supruga Božu Dugeča da bježi u Njemačku zbog aktivnosti i zalaganja za Maticu hrvatsku, odnosno za svoju domovinu Hrvatsku u razdoblju *Hrvatskoga proljeća*, a nakon godinu dana isto je učinila i naša spisateljica Malkica – te je dvoje intelektualaca započelo egzilantski život u Njemačkoj, uzdržavajući se i teškim fizičkim radom,

no ne odričući se svojih domoljubnih ideja, kazao je urednik Mile Maslač.

Malkica Dugeč rođena je 3. lipnja 1936. u bosanskim Zavidovićima, a osnovnu je školu završila u Sarajevu, dok u Zagrebu polazi gimnaziju, gdje i maturirala. Na Filozofskom fakultetu diplomira je 1959., a godine 1957. udaje se za Božu Dugeča. U Požegi je 1960./61. radila kao profesorica na gimnaziji, kad joj 1960. tu izlazi prva zbirka pjesama *Crveni biseri*.

U egzilu surađuje u hrvatskome tisku u slobodnome svijetu *Republici Hrvatskoj*, *Hrvatskoj reviji*, *Rakovići*, *Hrvatskoj budućnosti* i drugdje, što je, naravno, za tadašnju Jugoslaviju bio neprijateljski, emigrantski tisak. U glasovitoj Nikolićevoj Knjižnici *Hrvatske revije* tiskana je Malkičina knjiga *Zemlja moja - nebo moje* 1984., a deset godina poslije objavljena je *Kriška dobrote* u neovisnoj Hrvatskoj, koju slijede zbirke pjesama *Sve dalje od sebe* 1996., *S Hrvatskom u sebi* 1998., *Kroz pukotinu neba* 1999., *Žudnja za smijehom* 2000., *Zipka*. Zanimljive dokumentarne činjenice mogu se čitati u

Malkičinoj prozi *Domaće zadaće* 2001.

U poetskoj korespondenciji s rodom hrvatskom grudom koja se izborila za neovisnost, zavičajnim dahom, zvukovima i mirisima, i sa svim onim što čovjek nikad ničim u životu ne može nadoknaditi, i što se nikakvim drugim jezikom, nikakvim drugim glasovima, osim materinskim, ne može izreći, u svemu tome Malkica Dugeč jest posve samosvojna. Ta je činjenica očita u knjigama *O kamenu poj*, 2002., *Drhtaji ptica*, 2004. i u upravo predstavljenoj zbirci *Moć svjetla*.

No, svakako treba istaknuti *Izabrane pjesme* Malkice Dugeč objavljene 2003., koje je priredio književnik i dobar poznavatelj Malkičina djela Dubravko Horvatić, jer taj izbor daje izvrstan uvid u njezin poetski svijet.

Nakon uspješne prezentacije knjige Malkica Dugeč posjetila je Hrvatsku maticu iseljenika i zauzela se za kvalitetniju prezentaciju recentne hrvatske književnosti koja danas nastaje izvan matične zemlje. ■

Napisala: **Vesna Kukavica** Snimio: **Žorži Paro**

Vinko Stipić
**DOLJANI - TIJEKOM 500
GODINA PREMA NARODNOJ
PREDAJI**

Nakladnik: Župni ured Doljani, Doljani,
2006.

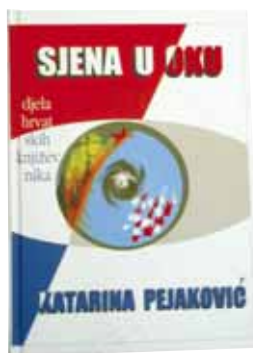
Hrvatski iseljenik Vinko Stipić, koji je 1969. napustio hrvatski Ilok i došao u Australiju, u Sidney (predgrađe zvano Emu Plains) sa ženom i osmero djece, nije zaboravio rodni kraj Ramu i selo Doljane (Bosna i Hercegovina). Od oca Ivana zabilježio je usmenu predaju o rodnom kraju, kako reče u naslovu knjige "tijekom 500 godina".

Doljani se nalaze ispod Čvrstnice i Vran planine, raštrkani u više zaselaka na nadmorskoj visini od 300 do 1 200 metara. Koje tajne krije ova dolina u kojoj Sunce izlazi nekoliko puta na dan? Dok su ovim krajevima harali Turci, strpljivi hrvatski čovjek usprotivio se i u primjeru hrvatskog hajduka Mijata Tomića pokazao kako se brani kućni prag. Mnogo legendi, a i istinitih događanja ispričao nam je Vinko Stipić kojemu je u oblikovanju knjige pomogao bivši doljanski župnik fra Tvrtko Gujić koji je s narodom dijelio gorku sudbinu iseljavanja sedamdesetih godina prošloga stoljeća. Što krije brdo *Ilijina gruda*? Grob hrvatske heroine Dive Grabovčeve, koja se nije dala Turčinu, i danas poziva mlade djevojke da brane svoju čast i čistoću duše. Ovaj kraj doživio je četnički pokolj i partizansku represiju, ali je ostao uspravan i danas. (Šimun Penava)

Katarina Pejaković
SJENA U OKU

Naklada: Hrvatska kulturna zaklada Hrvatsko slovo, Zagreb, 2006.

Zbirka pjesama proizašla je iz tuge, tjeskobe i suosjećanja s Hrvatskom tijekom Domovinskog rata i traganja za istinom i pravdom za malog čovjeka u vihoru poslijeratnih godina na nestabilnom tlu novoosnovane demokracije. Pjesnikinja nas podsjeća na Dalj 1.-2. kolovoza 1991. (to je i naslov pjesme), kad su stradali hrvatski policajci i civili od velikosrpske najezde. Jesmo li zaboravili? Evo nekoliko naslova pjesama: *Pismo s bojišta*, *Pjesma Vukovaru*, *Ljubav branitelja*, *Pismo Osijeku*, *Kupres* koje nas također podsjećaju na dane borbe za slobodu i tjeraju da ih i nekoliko puta pročitamo. Katarina Pejaković, hrvatska pjesnikinja i spisateljica iz Kanade, aktivna je u hrvatskim kulturnim udrugama. Osnivala je i uređivala jedini izvandomovinski televizijski program "Hrvatski putokazi". Piše i na engleskom pa joj 1999. "Great American Writers" uvrštava zbirku pjesama u leksikon emigrantske poezije. Na stranicama lista "Matica" zaslužuje opširnije predstavljanje. (Šimun Penava)

Milan Žegarac Peharnik
**KUHARICA BAKE IVKE:
SAMOBORSKA GRAĐANSKA
KUHNJA S POČETKA XX.
STOLJEĆA**

Nakladnici: Gradska knjižnica Samobor i Meridijani, Samobor, 2006.

Tijekom posljednjih petnaest godina osobita se pozornost počela posvećivati proučavanju nacionalnih, regionalnih i lokalnih kuhinja. Iako Samobor čuva nadaleko poznate i već tradicionalne specijalitete, poput češnjovki, samoborske kotlovinke, samoborskog odreska, kremšnita, rudarske i samoborske grebljice, samoborskih krafni, bermeta i muštarde, širi uvid u samoborsku gastronomsku kartu, kulinarsku i ugostiteljsku tradiciju te kuhinje posebice, ne postoji. Stoga je autor ove kuharice odlučio urediti rukom pisanu kuharicu svoje prabake Ivke i na taj način izvući iz prašine stare delicije koje su početkom 20. stoljeća bile dio gastronomske tradicije grada Samobora. K tomu nam autor otkriva i uljudenost, izvore tradicije, romantiku i boje jednoga izgubljenog vremena, zaviruju u intimu starog samoborskog doma koji je svoja vrata otvarao i takvim velikanima kao što su Šenoa, Matoš, Domjanić... Po tome je ovo djelo mnogo više nego zbirka recepata.

Ferdinand Takáč
**UZNIČKE USPOMENE HRVATA ISUSOVCA ZA
KOMUNIZMA U SLOVAČKOJ**

Nakladnici: Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Matica slovačka, Nova stvarnost, Zagreb, 2006.

"Ako su mene progonili i vas će progoniti" – uvodne su riječi kojima autor započinje opis svojih sjećanja na progone koje je proživio za vrijeme komunističkog režima u tadašnjoj Čehoslovačkoj. Otac Takáč slovački je državljanin, Hrvat iz mjesta Hrvatski Grob nedaleko od Bratislave, bivši student prava Zagrebačkog sveučilišta, novinar, član Isusovačkog reda, tajno zaređeni svećenik, politički zatvorenik pedesetih godina, radnik, izučeni serviser kućnih dizala te prevoditelj s hrvatskog jezika. Njegova životna drama započinje samo pola godine nakon svećeničkog ređenja, 1955. godine, kada je uhićen, i sve do siječnja 1956. saslušan od službe sigurnosti u Žilini. Najviši sud u Pragu, na iskonstruiranom procesu protiv članova isusovačke zajednice, osudio ga je na osam godina zatvora. Nakon izdržane petogodišnje kazne, zbog amnestije godine 1960. pušten je na slobodu.

BUDUĆNOST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA U EUROPI

Nakladnik: Hrvatski dušobrižnički ured, Frankfurt na Majni, 2006.

Riječ je o zborniku radova s godišnjih skupova pastoralnih djelatnika iz hrvatskih katoličkih misija u Zapadnoj Europi. U svojim izvještajima delegati iz raznih europskih zemalja posebno su upozorili na probleme s kojima se pastoralni djelatnici suočavaju u pojedinim sredinama. U predgovoru zbornika fra Jospip Bebić napominje: "Dok s jedne strane s ponosom i zahvalom gledamo na povijest hrvatskih misija, njihovo nastajanje, na djelovanje i plodove, koje su vjernici i mjesna Crkva od njih imali, s druge strane s bolom u duši doživljavamo njihovo zatvaranje".

Antun Cirimotić ISTINSKA LJUBAV

Nakladnik: Sofija – Bogdanci, Skopje, 2005.

"Bog je Ljubav i stvorio je čovjeka iz ljubavi i za ljubav. Čovjek je slika Božja budući da je Bog ljubav, a čovjek slika Božja, posve je sigurno da čovjek ostvaruje sebe po ljubavi", to je fragment iz knjige duhovne proze hrvatskoga svećenika i istaknutog teologa mons. Antuna Cirimotića koji već dugi niz godina živi i djeluje u Makedoniji. Autor odgovore na svoja mnogobrojna životna i teološka pitanja grupira u nekoliko većih područja: iskustvo, umjetnost, znanost, filozofija i religija. Knjigu je pak koncipirao kao zgradu - temelj: *Spoznaja*, prizemlje: *Nevjera-vjera*, prvi kat: *Nad ambisom Bitka*, drugi kat: *U zagrljaju ljubavi*. Kako autor ističe, želja mu je bila da upozna javnost s djelom koje je pisao mnogo godina, može se reći čitavoga života, baveći se istraživanjima na području znanosti, filozofije, literature, teologije i citirajući mnogobrojna mišljenja poznatih stvaratelja na osnovi kojih u knjizi prezentira svoje zaključke.

Giacomo Scotti HRVATSKI TROKUT U ITALIJI

Nakladnici:

Društvo hrvatskih književnika – Ogranak u Rijeci, Liber d.o.o., Rijeka, 2006.

Giacomo Scotti (Saviano kod Napulja, 1928.) poznati je talijansko-hrvatski novinar i književnik. Godine 1947. doselio se u Hrvatsku i odonda živi i radi u Rijeci. Problematikom hrvatske nacionalne manjine u Italiji Scotti se bavi od 1965. godine, objavljujući članke i studije u novinama i časopisima. Prva knjiga o moliškim Hrvatima objavljena je godine 1980. godine pod naslovom "Z one bande mora". U uvodu svoje najnovije knjige "Hrvatski trokut u Italiji" Scotti, među ostalim, navodi: "Posljednjih desetljeća se sve češće piše i govori o hrvatskim kolonijama u južnoj Italiji, u pokrajini Molise. Radi se o mjestima ACQUAVIVA COLLECROCE (hrvatski ŽIVAVODA - KRUČ), MONTEMITRO (hrv. MUNDIMITAR) i SAN FELICE DEL MOLISE (hrv. STIFILIĆ ili FILIĆ). Ova tri naselja su jedno od drugoga udaljena nekoliko kilometara, a smjestila su se na vrhuncima brežuljaka, kao utvrde, u gorovitom apeninskom kraju...". Knjiga se bavi poviješću, baštinom, pisanom riječi i suvremenom poezijom moliških Hrvata.

TOP lista knjiga

Deset najprodavanijih knjiga naših autora u hrvatskim knjižarama

1. 449	Berlinski ručnik Dražen Ilinčić 121 str.
2. 351	Pravi se da ovo nisi vidio -priručnik za turizam, lov u mutnom i traganje za snovima Hrvoje Šalković 252 str.
3. 187	Rušenje orfičkog hrama -antologija novije hrvatske poezije Miloš Đurđević (ur.) 364 str.
4. 747	Nova knjiga Lane Biondić Lana Biondić 196 str.
5. 531	Građanin pokorni Ante Tomić 224 str.
6. 445	Historijska čitanka 1 Miljenko Jergović 220 str.
7. 243	Muškarci su iz birtije, žene su s placa Igor Kokoruš Lebowski 144 str.
8. 225	Đir po korzu Mišo Cvijanović 220 str.
9. 205	Kurosavin nemir svijeta Branko Sbutega 296 str.
10. 169	Peta strana svijeta Jasen Boko 252 str.

Tri najprodavanije knjige stranih autora u hrvatskim knjižarama

1. 1275	Vrag nosi Pradu Lauren Weisberger 374 str.
2. 888	Velika obmana Dan Brown 424 str.
3. 788	Da Vinci jev kod Dan Brown 448

(Prema podacima KIS Top liste za prosinac 2006.)

Koncert za Vicu Vukova

Humanitarni koncert *Šibenčani Vici*, čiji je prihod namijenjen za liječenje estradnog umjetnika i saborskog zastupnika Vice Vukova, održan je 21. studenoga u zagrebačkoj Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskoga. Koncert su organizirali Društvo Šibenčana u Zagrebu i Hrvatska radiotelevizija, a publici je na velikom odzivu zahvalio predsjednik Društva Šibenčana Ivo Čala. Pred punom dvoranom nastupili su Šime Bubica, Đani Stipaničev, grupa Skradinke, Zdravko Škender, Nera Gojanović, Ivo Pattiera, Tina Vukov, a posebno su toplo dočekani Mišo Kovač i Arsen Dedić, te klape Bonaca i Maslina. Na videozidu publika je mogla pratiti Vicine nastupe s njegovim glasovitim pjesmama poput 'Tvoja zemlja', 'Bokeljska noć', 'Pismo čali', 'Dalmatinska elegija', 'Stavi svjetiljku u prozor'. Svoj posljednji koncert Vice Vukov održao je prije godinu dana upravo u Lisinskomu, a nedugo nakon toga je nespretno pao na stubama izlazeći iz zgrade Sabora i već je gotovo godinu dana u komi.

Đanijeva godina

Đani Stipaničev, dobitnik nagrade publike na nedavno držanom ZAGREBFESTU, uistinu može reći da je ovo njegova godina. Drugi je put postao otac, glumi u izvanredno prihvaćenom mjuziklu "Briljantin", objavio je album, a nedavno je održao i uspješni koncert u Komediji. Pobjeda na Zagreb-festu došla je kao šlag na kraju. Đani je inače u stalnom angažmanu u Kazalištu Komedija. "Briljantin" je doista zasjenio sve projekte, a prema jagmi za ulaznicama čini se da tako nije bilo nikada, čak ni u doba *Jalte*, kaže otac dviju kćeri koji u idućoj godini kani napraviti i poštenu koncertnu premijeru svoga albuma "Kartolina iz Dalmacije".

Atraktivni glazbeni program na gradskim trgovima za Silvestrovo

Dođeci Nove godine na gradskim trgovima sve su popularniji u Hrvatskoj. Pri tome važnu ulogu ima glazbeni program koji se publici nudi u silvestarskoj noći. Odnedavno je javnost upoznata sa svim glazbenicima koji će nastupiti u većim hrvatskim gradovima na dočeku 2007. Tako će Zagreb na svojem Trgu bana Jelačića ući u novu godinu u nostalgičnim ritmovima 80-ih. Na te lude godine podsjetit će prije svih Jura Stublić s grupom Film i Prljavo kazalište. Dubrovniku ostaje vjeran Gibonni koji jamči, kao i prošle godine, ludi provod na Stradunu. Valja reći da je dubrovačko Silvestrovo uvršteno među najatraktivnije novogodišnje zabave u Europi. Glavni trg u slavonskoj prijestolnici, osim tamburicama Slavonskih lola, odzvanjat će hitovima Vanne i Guliana. Na splitskim Prokurativama nastupit će Gego i Picigin bend. Treba pretpostaviti da će mnogi Splitskani "skoknuti" do obližnjeg Trogira u kojem će nastupiti Marko Perković Thomson i Mladen Grdović. Rijeka pak poziva na svoj Korzo uz glazbu Leta 3, Toše Proeskog i Nene Belana. Sve u svemu, bogati i atraktivni novogodišnji program u kojem će, zasigurno, uživati i mnogi naši iseljenici tijekom svojih zimskih praznika u domovini.

Legenda bunjevačke pisme u Lisinskomu

Zvonko Bogdan je publiku u prepunoj Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskoga na svojem koncertu, 22. studenoga, vratio u djetinjstvo. U tri i pol sata, koliko je koncert trajao, prisjetili su se, uz poznate starogradske pjesme *Ej salaši, Kraj jezera, Fijaker stari, Već odavno spremam svog mrkova...*, prvih ljubavi, radosti i tuge. Zvonko Bogdan, koji je desetljećima sinonim za bunjevačku pismu, karijeru je počeo kao glumac pa ne začuđuje da izvrsno komunicira s publikom. Prisjetio se i svoga oca, potkivača konja koji mu je kupio prvi radio, što je malomu Zvonku bio glazbeni "pendžer u svet".

Gitarist Vidović u duhu hrvatske narodne glazbe

Već i sam naziv nosača zvuka "Rozeta od pletera" upućuje na skladbe pisane u duhu hrvatske narodne glazbe. Mladi, no već međunarodno priznati hrvatski gitarist Viktor Vidović za spomenuti album odabrao je uistinu zanimljivi repertoar domaćih autora. Svira poznate gitarističke komade poput "Tri hrvatska plesa" Borisa Papandopula ili noviju "Suitu mediteranu" Željka Brkanovića, no na CD-u se nalaze i čak četiri premijerne snimke: suita za gitaru "Gitarina Dalmatina" Alfija Kabilja te tri skladbe samoga Viktora Vidovića. Sve, naravno, pisane u duhu naše narodne baštine. Kako je hrvatska folklorna glazba bogata i lijepim melodijama i živahnim ritmovima, Vidović ja na albumu imao prigode iskazati se i kao tehničar i kao liričar. Posebno je strastveno svirao, dakako, komade koje je sam skladao.

pop&rock

- 1 Tony Cetinski** - Što si ti meni
album: Budi Uz Mene, 2005. /
Hit Records
- 2 Gibonni ft. Goran Bare** - Anđeo u tebi
album: Unca Fibre, 2006. /
Dallas
- 3 ITD band** - Skidam te pogledom
album: Sve Najbolje, 2006. /
Hit Records
- 4 Boa** - Sve što imamo
album: Dnevnik Putovanja,
Skice Ostanka, 2006. / Dancing Bear
- 5 Colonia** - Do kraja
Menart
- 6 ET** - Kasno
Hit Records
- 7 Lana** - 1 razlog
album: 1 razlog, 2006. /
Hit Records
- 8 Ivana & Marija Husar** - Božji dar
Aquarius Records
- 9 Vesna Pisarović** - Imam sve al'tebe ne
album: Zlatne žice Slavonije, 2006. /
Zlatne žice Slavonije - Požega 2006.
- 10 Ivana Banfić** - Vjerujem
album: Vjerujem, 2006 /
Dallas

zabavna

- 1 Dražen Zečić** - Tvoje oči zelene
album: Zora, 2006. /
Hit Records
- 2 Thompson** - Lipa Kaja
album: Gacka, 2006. /
Hit Records
- 3 Jasmin Stavros** - Neka je šarala
album: Zlatne žice Slavonije, 2006. /
Hit Records
- 4 Blanka Došen** - Jesenje lišće
album: Starogradski Biseri, 2006. /
Hit Records
- 5 Maja Šuput** - Obori me s nogu
album: Obori Me S Nogu, 2006. /
Hit Records
- 6 Ksenija Erker** - Zgubljena zvezda
Festival Svečanosti kajkavskih popevki
- 7 Starfish** - Jedan život malo je
album: Zlatne žice Slavonije, 2006. /
Zlatne žice Slavonije - Požega 2006.
- 8 Ivan Mikulić** - Teče kamen, teče posred
vena, album: Igraj, Igraj, Nemoj Stat, 2006.
/ Croatia Records
- 9 Leo** - Ne gledaj me tako
album: Zlatne žice Slavonije, 2006. /
Hit Records
- 10 Jasna Zlokić** - Tamo gdje dišeš
album: Ljubavni Parfemi, 2006. /
Dancing Bear

Južnoafrički koncerti Dunje Knebl

Vodeća hrvatska etnopjevačica Dunja Knebl dala je početkom prosinca dva za-pažena koncerta u Južnoafričkoj Republi-ci, i to u nacionalnom kazalištu glavnoga grada Pretorije te u Johannesburgu, u prestižnom klubu Blues Room. Du nja je šarolikoj južnoafričkoj publici uspjela pri-bližiti mahom nepoznate narodne pjesme iz Međimurja i drugih krajeva sjeveroza-padne Hrvatske, koje čine jezgru njezina repertoara.

Naši iseljenici bojkotirali Severini-nu turneju

Trebala je to za Severinu biti nezaboravna američka priča, no na kraju se planirana koncertna turneja naše najpopularnije pjevačice po SAD-u i Kanadi pretvorila u noćnu moru. Već na samome početku turneje stizale su, jedna za drugom, samo loše vijesti – o katastrofalnoj preprodaji ulaznica, o bojkotu naših iseljenika, pa čak i o prijetnji da će spriječiti koncerte. Nakon svih nemilih događaja pjevačica je donijela konačnu odluku o otkazivanju cijele turneje. No, i prije Severinina odlas-ka u Ameriku naša je dijaspora iskaziva-la nezadovoljstvo odabirom organizatora turneje, mjestima održavanja koncerata, ali Sevin tim tomu nije pridavao veliku pozornost. Organizaciju cijele turneje, naime, vodila je srpska tvrtka Arx Inter-national, što se našim iseljenicima očito nije previše svidjelo. Osim toga, onaj tko je odabirao mjesta održavanja koncerata nije vodio računa o prostorima u koji-ma se naši iseljenici najradije okupljaju. Vjerojatno će naši izvođači iz Sevinog neuspjeha izvući pouku da se bez osje-ćaja prema našem iseljeništvu ne mogu uspješno organizirati koncertne turneje u inozemstvu.

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

Nova Ivana Banfić

Novi album Ivane Banfić "Vjerujem", koji je od kraja studenoga u prodaji, svojevrs-na je katarza nakon rastave od supruga Roberta Magića nakon 11 godina braka. Njezin je album pun pozitivnih poruka, a ona sama jako je žestoka u tekstovima i nastupu. Album je, ističe, posvetila svim ženama željnim novog početka. Ivana je promijenila cijelu ekipu suradnika, a oso-bito je zadovoljna novom menadžericom Lovorkom Lisičić. Njezina novootkri-vena glazbena razuzdanost rezultirala je čak trima muškim duetima. Ivana pjeva s Ivicom Kostelićem, tenorom Đanijem Gamulinom, a osobito se iščekuje duet s Tonyjem Cetinskim, koji im je druga suradnja u karijeri. Prvi "Što je to stalo između nas" snimili su prije deset godi-na, a novi ima vrlo znakovit nazivi "Sve je vrijedilo čekati".

Škoro oduševio matičare

Matičari, kako se popularno nazivaju djelatnice i djelatnici HMI-a, odlično su se zabavljali na večeri koju je u povodu svoje 15. obljetnice organizirala Humanitarna udruga Dora. Glazbenik i pjevač Miroslav Škoro, podjednako popularan u domovini i iseljeništvu, i ovaj put počastio je uzvanike svojom pjesmom, a našao je vremena i za zajedničku fotografiju s razdraganim matičarima.

Ivica studira i tijekom skijaške sezone

Skijaška je sezona za našega ponajboljeg skijaša Ivicu Kostelića već odavno počela. No, svaki put kad na nekoliko dana dođe u Zagreb, Ivica uredno pohađa predavanja na Hrvatskim studijima kao i svi drugi redovni studenti. Iako je taj način studiranja izuzetno naporan, Ivica zasad fakultetski program odrađuje po planu. Držimo palčeve budućem povjesničaru na prvom ispitnom roku u veljači sa željom da, uz uspješno studiranje, ostvari i sve športske ciljeve.

Nova Bond djevojka je naše gore list

U pripremnoj fazi posljednjeg filma o Bondu u najužem izboru za tumačenje glavne uloge Jamesa Bonda bio je i naš hollywoodski glumac Goran Višnjić. Na razočaranje mnogih Goranovih obožavateljica producenti su odlučili ne prekršiti pravilo da Bonda glumi stranac. No, u novome filmu Bondu "Casino Royale" pojavljuje se ipak netko tko je *naše gore list*. Riječ je o Ivani Miličević, ljepotici hrvatskoga podrijetla rođenoj godine 1974. u Sarajevu. Ivana je kao petogodišnja djevojčica s roditeljima stigla u Ameriku. Nakon srednje škole postaje fotomodel i glumica. U početku karijere nastupa kao *stand up* komičarka, a zatim prelazi na televiziju i film. Glumila je u serijama "Seinfeld", "Prijatelji" i "Dadilja", te u nekoliko romantičnih komedija. Uz Toma Cruisea pojavila se u filmovima "Jerry Maguire" i "Vanilla Sky", a u novom filmu o Bondu glumi negativku Valenku.

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

Koševi za nove Kukoče, Arapoviće, Vrankoviće...

Naši vrhunski športaši - Danira Nakić, Franjo Arapović, Stojko Vranković i Slavko Goluža pokrenuli su nedavno športsko-humanitarnu akciju pod nazivom "1000 koševa za Hrvatsku" kojom se rješavaju problemi nedostatka otvorenih košarkaških terena. Pokrovitelji su akcije Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Hrvatski olimpijski odbor i Hrvatski košarkaški savez. "To je prigoda da vratimo mladost na športske terene i selekcioniramo i nove Vrankoviće, Goluže i Danire", kazao je Zlatko Mateša, predsjednik Hrvatskog olimpijskog odbora. Akcija će trajati do prve polovice 2007., a sudionici se nadaju da to neće biti kraj, nego da će se s vremenom tisuću koševa pretvoriti u deset tisuća.

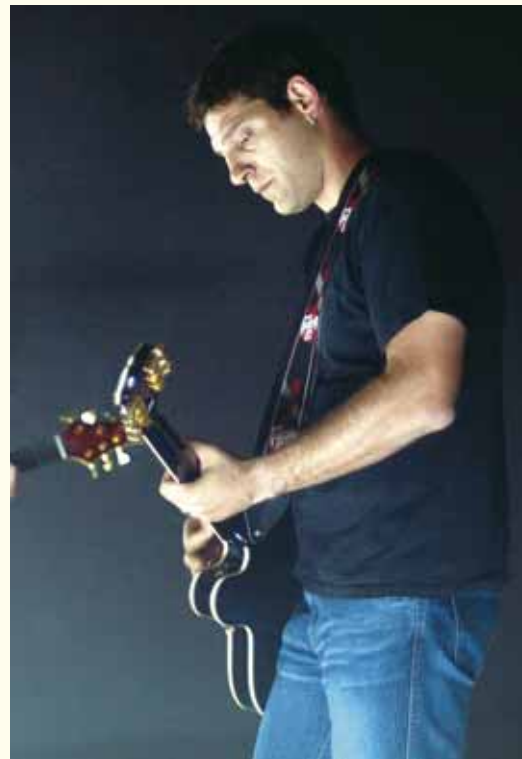

Humanitarni genijalci

Sredinom studenoga su na Hrvatskoj televiziji snimljene dvije nove epizode popularne TV emisije *Genijalci* u kojoj gosti, pogađajući zadani pojam, osvajaju novac u dobrotvorne svrhe. Riječ je o dvama humanitarnim izdanjima, koja će se emitirati uoči božićnih blagdana. HRT je prikupljena sredstva, u iznosu od 180 tisuća kuna, dodijelio osnovnim školama u Vukovaru. Za vukovarske učenike HRT je, u dobrotvornome duhu, osigurao prijevoz za dolazak na snimanje blagdanskih emisija. Djeca i njihovi profesori bili su vesela publika, a omiljeni genijalci Piro, Gobac i Pjer, u društvu svojih gostiju Krunoslava Kiće Slabinca, Jacquesa Houdeka i Daniele Trbović, uručili su im čekove u vrijednosti darovanog iznosa.

Bilić uspješan i kao glazbenik

Slaven Bilić, najmlađi europski izbornik (38), uz uspješnu trenersku karijeru, ostaje i dalje aktivni glazbenik. Bilić je nedavno sa svojim bendom Rawbau izdao prvi album "Kako dalje", za koji je tekstove, glazbu i aranžman sam napisao. Posebnu je pozornost izazvala Bilićeva pjesma "Je l' te sram" kojom kritizira pretvorbene pljačke. "Ta pjesma nije udar po nekoj stranci, već po ljudima koji su svoju nečasnu rabotu pokrivali zastavom, pokrivali se ljudima koji su bili na bojištu. Upravo je ta pjesma oda svim pravim braniteljima", poručio je izbornik *vatrenih*.

Pervan će dogodine nasmijavati gledatelje Nove TV

Glasinge da poznati hrvatski komičar Željko Pervan prelazi s HTV-a na Novu TV službeno su potvrđene potkraj studenoga. "Željko Pervan prešao je na Novu TV, a o tome može sanjati svaki televizijski direktor. On je najvrjedniji dragulj u kruni hrvatskoga humora", rekao je Siniša Svilan, direktor programa Nove TV, dodajući kako ćemo Pervana moći gledati već početkom 2007.

NOVI IZAZOVI NAŠIH ŠPORTAŠA U 2007.

Hrvatski športaši su nas u godini 2006. ponovno oduševili svojim velikim pobjedama i rezultatima u najjačoj svjetskoj konkurenciji. Kao mala zemlja u nekim smjerovima doista veliki i ispred svjetskih velesila. Toj činjenici jednako se raduju svi Hrvate u domovini i u dijaspori.

Najviše je svakako postigla naša briljantna Janica Kostelić osvajanjem novih olimpijskih medalja u Torinu i trijumfalnom pobjedom u Svjetskom kupu. Ivan Ljubičić i Mario Ančić završili su 2006. godinu među prvih deset na svjetskoj rang-listi, Ljubičić kao peti, a Ančić kao deveti igrač na svijetu. Veliki su pothvat ostvarili rukometaši, odlično vođeni od sjajnog stručnjaka Line Červara, osvajanjem Svjetskog kupa, trofeja koji još nisu

imali u svojim vitrinama. Pod njegovim stručnim vodstvom postali su svjetski prvaci i olimpijski pobjednici.

U najpopularnijem momčadskom športu – nogometu, hrvatska reprezentacija s novim izbornikom Slavenom Bilićem sjajno je startala u Kvalifikacijskoj E-skupini u borbi za odlazak na Prvenstvo Europe 2008.

U 2006. DVA LICA NOGOMETNE REPREZENTACIJE

Nakon debakla na Svjetskom prvenstvu u Njemačkoj, Slaven Bilić je doslovce preporučio hrvatski nogomet. Došao je u pravi čas, kada su se već mnogi pitali kuda odlazi hrvatski nogomet. Sigurno mu je mnogo pomoglo iskustvo izbornika mlade reprezentacije Hrvatske, igrača do 21 godine života. Imao je tako prigodu pratiti razvoj najdarovitijih Luke Modrića, Eduarda da Silve i Vedrana Ćorlu-

ke, pa im je s mnogo povjerenja i hrabro poklonio dres naše A-vrste. Znao je da ga ti mladići neće iznevjeriti. Oko nekadašnjeg velikog igrača, a danas vrsnog izbornika najbolje je vidjelo. Od reprezentativaca, starih i mladih, igrača s dugim reprezentativnim stažom i od novaka, jednako traži – rad, red, disciplinu i odgovornost. Ni na trenutak nije sa svojim najbližim suradnicima Aljošom Asanovićem, Robertom Prosinečkim, Nikolom Jurčevićem i Marijanom Mrmićem odustao od cilja – plasmana na završnicu Europskog prvenstva u Austriji i Švicarskoj 2008. godine. Hrvatska nikada nije imala tako mlado vodstvo reprezentacije, ni tako mladu udarnu vrstu. Na kraju kalendarske 2006. godine ovako Slaven Bilić govori o najvećim vrlinama reprezentacije Hrvatske: "To su kompaktnost i homogenost, puna odgovornost u objema fazama, obrambenoj i napadačkoj, preuzimanje rizika, zajedništvo i višestruka kvaliteta pojedinaca i momčadi".

Ono što nam je Bilić sa svojim momcima u četirima kvalifikacijskim utakmicama i u jednom prijateljskom susretu protiv Italije (2:0) u Palermu pokazao najbolje je jamstvo da će uspjeti. A kada neki kažu da nakon odličnih rezultata u E-kvalifikacijskoj skupini nema razloga za pretjerani oprez, on odgovara: – Ne slažem se! Dapače, slažem se s predsjednikom Vlatkom Markovićem da su tek sljedeće utakmice, utakmice odluke, najteže i najneizvjesnije. Temelj svega je igra u obrani, što najbolje potvrđuje činjenica što se ni u jednoj utakmici nismo oslanjali na sreću. Iz dobro organizirane obrane proizlazi improvizacija, sloboda, maštovite akcije i kombinacije.

U godini 2007. naša nogometna reprezentacija mora odigrati još 8 utakmica: Hrvatska – Makedonija (24. 3.), Estonija – Hrvatska (2. 6.), Hrvatska – Rusija (6. 6.), Hrvatska – Estonija (8. 9.), Andora – Hrvatska (12. 9.), Hrvatska – Izrael (17. 10.), Makedonija – Hrvatska (17. 11.), Engleska – Hrvatska (21. 11.).

Napisaao: **Fredi Kramer**

TENISKE I RUKOMETNE NADE

Naša Davis cup reprezentacija u novoj sezoni, samo desetak dana nakon prvog Grand Slama u Melbourneu, igrat će protiv Njemačke na njezinu terenu. U našoj momčadi nastupit će dva igrača koji su na svjetskoj rang-listi rangirani među prvih deset. Nijemci nemaju tako visoko pozicionirane igrače. Prije pet godina Hrvatska je u Zagrebu svladala Njemačku s 4:1. Nakon toga meča povukao se njihov izbornik Michael Stich, negdašnji pobjednik Wimbledon (1991. godine), a na njegovo je mjesto došao svojedobno tenisač srednje klase Patrick Kuehnen. Dvoboj s Hrvatima bit će mu deseti na kormilu Njemačke Davis cup vrste. Dobio je pet, a izgubio četiri susreta. Prvi njemački tenisač Tommy Haas nije nastupio u Zagrebu, ali se u međuvremenu vratio u Davis cup natjecanja. Tko će upasti u njemačku momčad za borbu protiv Hrvata, Kuehnen će odlučiti tek nakon Australian Opena. No, ako se oporavi Nicolas Kiefer, koji je pauzirao nakon Roland Garrosa zbog operacije zgloba, pitanje je može li biti dovoljno spreman za vrlo zahtjevne utakmice Davis cupa. Razumije se, ako bude sposoban, ozbiljno će konkurirati za njemačku momčad. U paru će uz Haasa nastupiti Waske.

Njemački izbornik smatra da je Hrvatska favorit bez obzira na to gdje se igra. Tako dobar i ujednačeni par nema niti jedna reprezentacija na svijetu. Samo Španjolci (Rafael Nadal, Tommy Robredo) i Amerikanci (James Blake, Andy Rodick) imaju dva tenisača među prvih deset na svjetskoj rang-listi.

U bogatoj povijesti sudjelovanja

hrvatskih tenisača u Davis cupu, Ivan Ljubičić igra ulogu prvog reketa. Mario Ančić igra sve ljepši i ljepši tenis i nije slučajno među prvih deset igrača svijeta. Ivo Karlović je trenutačno 99., a Marin Čilić jako je napredovao s 427 mjesta dospio je na 173. Tu još valja spomenuti Roka Karanušića koji je na 170. mjestu. To su tenisači na koje može izbornik Goran Prpić računati u borbi za Davis cup 2007. godine.

Hrvatska muška rukometna reprezentacija pobjedom u Svjetskom kupu na utakmicama u Njemačkoj i Švedskoj napravila je sjajan uvod za Svjetsko prvenstvo, koje će se početkom 2007. održati u Njemačkoj, pa opravdano očekujemo najviši plasman. Pozitivna energija koju minulih mjeseci širi izbornik Lino Červar i njegovi igrači stvara pobjedničku klimu.

Lino Červar je do u detalje razradio program priprema. I sam kaže: "Ne pripremiti se dobro, znači unaprijed se

pripremiti za neuspjeh, a pripremiti se dosljedno, znači stvoriti preduvjete za uspjeh. To je jedan dio. Drugi je shvaćanje tima, jer, ako je to samo moj problem ili problem nekolicine, onda tu nema rezultata. Zajednička skrb u svakom pogledu stvara tim, ali ne zato što se nešto mora, nego zato što se želi. I zato je pobjeda na Svjetskom kupu pobjeda

te činjenice. Nakon Svjetskog kupa rekao sam igračima da inzistiram na pojačanoj komunikaciji među njima i da očekujem da u dobrom inicijalnom stanju dođu na pripreme za Svjetsko prvenstvo".

Veliki trener i strateg Lino Červar stalno naglašava da zajedništvo treba više nego ikad i tvrdi da će pobijediti momčad, a ne pojedinac. Ne preferira previše utakmica u pripremama želeći smanjiti mogućnost ozljeda i sačuvati svježinu za nastup u Njemačkoj. Imat će na raspolaganju sve najbolje hrvatske rukometaše, kojima se priključio Tonči Valčić, nakon trogodišnjeg izbjavanja iz reprezentativne vrste. Njegovu su odluku da se vrati svi naši reprezentativci primili sa simpatijom i popratili pozitivnim izjavama, koje bi se mogle sublimirati u rečenici: "Glavno da ima dobru volju, bit će primljen kao uvijek dosad!".

Od rukometaša, tenisača i nogometaša očekujemo nove velike rezultate i plasmane. ■

ŠJAJNA POBJEDA IVICE KOSTELIĆA U AUSTRIJSKOM REITERALMU

Najbolji hrvatski skijaš Ivica Kostelić sjajnim dvama nastupima, isprva onim superveleslalomskim, pa potom i onim slalomskim, stigao je 10. prosinca u austrijskom Reiteralmu do svoje osme pobjede na nekom od natjecanja FIS Svjetskog skijaškog kupa i do svoje prve pobjede

u superkombinaciji u karijeri uopće! "Sjajan je ovo danas dan za mene! Već nakon super veleslaloma, kada sam vidio rezultat koji sam ostvario, računao sam s time da sam sada među favoritima za pobjedu na današnjoj superkombinaciji. Drago mi je da se to onda u konačnici i potvrdilo - izjavio je nakon utrke presretni Ivica.

DINAMO JESENSKI PRVAK 1. HNL-a

Nogometaši zagrebačkog Dinama jesenjski su prvaci 1. HNL lige. Uoči zadnje utakmice s Međimurjem, koja je bila odgođena zbog reprezentativnih obaveza trojice dinamovaca, 'plavi' imaju jednak broj bodova kao i drugoplasirani Hajduk, no imaju i bolju gol-razliku. Izvršno 3. mjesto drže Čirini 'zagrebaši' dok su iza njih Šibenik, Varteks i Međimurje. Na ljestvici ih slijede Rijeka, Slaven Belupo, Osijek i Pula, dok su uvjerljivo na začelju Cibalića iz Vinkovaca i Kamen Ingrad iz Velike. Zbog teških financijskih problema upitno je hoće li momčad Pule nastaviti natjecanje u Prvoj ligi. Istodobno su poznati i polufinalisti hrvatskog Kupa. U završnici, u ožujku sljedeće godine, nastupit će Dinamo, Rijeka, Hajduk i Slaven Belupo.

Pripremila: **Nikolina Šutalo Petan**

PUNINSKI ZLATNI NA 50 METARA DELFIN

Odluka Alekseja Puninskog da uzme pauzu na fakultetu i u potpunosti se posveti pripremama za Europsko prvenstvo u 25-metarskim bazenima u Helsinkiju dobila

je 10. prosinca puni smisao. Mladi hrvatski plivač postao je europski prvak u svojoj najjačoj disciplini - 50 metara leptir. Sjajno je startao utrku, bio prvi na okretu i ostao neuhvatljiv do samoga kraja. Pobjedio je s vremenom 23.21, samo stotinku slabijim od osobnoga i hrvatskog rekorda.

ODLIČNA ANA JELUŠIĆ

Nakon četvrtoga mjesta na prvom slalomu u Leviju, Ana Jelusić je nastavila tradiciju dobrih nastupa na američkoj turneji Svjetskog skupa. U Aspeni se s osme pozicije u prvoj vožnji popela na šestu, što je za jedno mjesto slabije od njezinoga najboljeg lanjskog rezultata. S ukupno 90 bodova Jelusić je trenutačno peta slalomašica svijeta, a bodove je osvojila u prvom veleslalomu sezone, osvojivši 28. mjesto.

VATERPOLISTI USPJEŠNI NA STARTU LP-a

Aktualni europski prvaci, vaterpolisti dubrovačkog Juga i zagrebačka Mladost uspješno su startali u 1. kolu Lige prvaka. Vaterpolisti Mladosti pobijedili su prvakke Grčke Ethnikos iz Pireja s 9:7, a Jug je na gostovanju u Francuskoj deklasirao Marseille 10:4. Istodobno oba su se sastava susrela i u domaćem prvenstvu na Savi, a domaćini su uvjerljivo slavili s 13:8, nanijevši jugašima jedan od najtežih poraza u domaćem prvenstvu ikada. No, to je bila tek prva od brojnih utakmica Mladosti i Juga ove sezone, a uskoro za ove dvije momčadi slijede i dva susreta finala Hrvatskog kupa.

- Da znaš da je tvoje tako rano pojavljivanje klasični oblik sukoba interesa !

Najjednostavniji i najpouzdaniji način da redovito osigurate Vaš primjerak MATICE jest — pretplata. To je ujedno i najisplativiji oblik kupnje, jer platite deset, a dobijete svih dvanaest brojeva tijekom godine dana. A pretplatiti se — vrlo je jednostavno: popunite priloženu narudžbenicu i uplatite odgovarajući iznos na navedeni račun HMI u Privrednoj banci Zagreb. MATICA će potom uredno stizati na Vašu adresu! Čitajte MATICU, pretplatite se i preporučite Vaš omiljeni časopis članovima Vaše obitelji i Vašim prijateljima — kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju njezine misije: da bude stalan i čvrst most između domovine i pripadnika hrvatske etničko-kulturne zajednice diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname _____

Adresa / Address _____

Grad / City _____ Država / State _____

Pošt. Broj / Zip Code _____ Tel. _____ Fax. _____

E-mail address _____ Datum / Date _____

Godišnja pretplata / Yearly subscription rate: USA 40 USD, Canada 55 CAD, Australia 55 AUD, New Zealand 40 USD, South Africa 40 USD, South America 40 USD, Europe 25 EUR, RH 100 HRK

MATICA — VAŠ PROZOR U REPUBLIKU HRVATSKU, VAŠ DOMOLJUBNI SPOMENAR!

Izdavač / Publisher: Hrvatska matica iseljenika / Croatian Heritage Foundation, 10000 ZAGREB / Republic of Croatia, Trg Stjepana Radića 3, tel: +385 1 61 15 116, fax: 61 10 933, e-mail: matica@matiz.hr, website: www.matiz.hr

DID YOU KNOW THAT THE CRAVAT ORIGINATED FROM THE CROATS?

Young men and girls tied kerchiefs around their loved ones' necks as a sign of fidelity. This spontaneous act of love spread around the world like wildfire, and these kerchiefs became known as cravats in the 17th century after the Croatian soldiers who wore them. At all contemporary weddings in the world a tie is a vital fashion accessory in all its variations (a cravat, a bow tie, a starched shirt front, a formal tie etc.) The kerchief, which the fiancée or wife tied around her husband's or fiancé's neck was a sign of a lasting relationship. Today therefore, the clothes worn by a bride and groom are deeply related. In the tradition of that original tie, Croatia is recognized as the supreme expression of the fidelity, beauty and dignity of those entering into marriage, and as a symbol of the future before them. Croatia ties, always so unique, personal and spontaneous, are tied around an excellent shirt and framed by a top quality Croatia suit.

JESTE LI ZNALI DA KRAVATA POTJEČE OD HRVATA?

Mladić i djevojka svezali su si rupce oko vrata u znak vjernosti. Taj spontani čin ljubavi kao požar se proširio svijetom, a ti su rupci u 17. stoljeću nazvani kravata po hrvatskim vojnicima. Na svim suvremenim vjenčanjima u svijetu kravata je nezaobilazan modni dodatak u svim svojim varijantama (kravata, leptir kravata, plastron, svečana kravata) itd. Rubac koji je oko vrata zaručnika/ muža svezala zaručnica/žena znak je trajne veze. Danas je stoga mladenkina i mladoženjina odjea u dubokom suodnosu. Na tragu prvog vezanja, Croatia je prepoznata kao vrhunski izraz vjernosti, ljepote i dostojanstva osoba koje ulaze u brak i kao simbol budućnosti koja je pred njima. Kravata Croatia, uvijek tako jedinstvena, osobna i spontana, veže se na izvrsnu košulju te uokviruje vrhunskim Croatia odijelom.